

**JOS. HRONEK:**

# **V ý b o r z á k o n ů š k o l s k ý c h**

**II. Organisace školské správy, zřizování  
národních škol a právní poměry učitelstva  
národních škol.**

**Kropáč & Kucharský  
1934**

# ***VÝBOR ZÁKONŮ ŠKOLSKÝCH***

# VÝBOR ZÁKONŮ ŠKOLSKÝCH.

## II.

Organisace školské správy, zřizování národních škol a právní poměry učitelstva.

UPRAVIL  
JOSEF HRONEK.

V PRAZE  
NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ  
1934

**Veškerá práva vyhrazena.**

**Tiskem Československého Kompasu, Praha-Smíchov.**

## PŘEDMLUVA.

*Jak bylo připověděno, pokračujeme v edici dalších obecněškolských právních norem a to tím radostněji, povzbuzeni jsouce příznivým přijetím prvního dílu »Výboru zákonů školských«, jak odbornou kritikou, tak důstojným duchovenstvem. I tohoto druhého svazečku bude potřebovati duchovní ve škole i v duchovní správě. Dovolujeme si připomenouti, že úmyslně se omezujeme jen na nejdůležitější předpisy o organisaci školské správy, zřizování národních škol, o učitelstvu a jeho poměrech právních, pokud znalost jejich je pro duchovenstvo v denní praxi nezbytná. V závěrečném svazečku shrneme zbývající zákony a nařízení, jimiž bude dovršen soubor všech právních norem, jež se týkají národního školství v republice Československé po stránce náboženské.*

*V P r a z e v dubnu 1934.*

*J. H.*

## Oddíl prvý.

### ORGANISACE ŠKOLSKÉ SPRÁVY.

#### I.

**Zákon ze dne 9. dubna 1920, č. 292 Sb. z. a n.,  
jímž se upravuje správa školství.**

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1. Státu přísluší nejvyšší správa veškerého vychovávání a vyučování a dozor k němu.<sup>1)</sup> Správu tu vykonává stát ministerstvem školství a národní osvěty, pokud se týče ministerstvem zemědělství.<sup>2)</sup>

---

<sup>1)</sup> K tomu § 120, II. odst. úst. listiny (Výbor I, 12) a § 1 zákona ze dne 25. května 1868, č. 48 ř. z. (Výbor I., 15).

<sup>2)</sup> Nejvyšším státním úřadem správním ve věcech školství a národní osvěty jest ministerstvo školství a národní osvěty, které zřízeno bylo zákonem ze dne 2. listopadu 1918, č. 2 Sb. z. a n., jako Úřad pro správu vyučování a národ. osvětu a usnesením ministerské rady z 18. listopadu 1918 bylo nazváno »Ministerstvo školství a národní osvěty«.

Školy zemědělské náleží do působnosti ministerstva zemědělství; vysoké školy zemědělské jsou však podřízeny ministerstvu školství a národní osvěty.

Kompetenci ministerstva zemědělství ve správě školské určuje zejména zákon z 9. dubna 1920, č. 281 Sb. z. a n.

Odborné školy vojenské náleží do působnosti ministerstva národní obrany.

Školy pro trestance ve státních trestnicích spravuje ministerstvo spravedlnosti,

§ 2. Ministerstvo školství a národní osvěty přejímá k dosavadnímu oboru své působnosti:

1. působnost, kterou měly ve věcech vysokého, středního a odborného školství dosud zemské rady školní a zemské správy politické,

2. právo rozhodovací, vyhrazené zákonem ve věcech národního (obecného a občanského školství) předsedům zemských školních rad,

3. působnost ve věci menšinových škol národních a mateřských, zejména škol podle zákona ze dne 3. dubna 1919, č. 189 Sb. z. a n.

Menšinové školy ve smyslu předcházejícího odstavce jsou jednak školy, zřízené podle zákona ze dne 3. dubna 1919, č. 189 Sb. z. a n., jednak školy národní a mateřské, zřízené pro národnostní menšiny před účinností právě uvedeného zákona podle dosavadních předpisů, a to zejména v Čechách, na Moravě a ve Slezsku podle článku 19. bývalého zákona ze dne 21. prosince 1867, č. 142 ř. z.<sup>3)</sup>

Školy menšinové nepodléhají ani místním ani župním radám školním ani jejich orgánům a

---

Ministerstvo školství a národní osvěty (mšano) má praesidium a 8 odborů, a to: 1. národní školství; 2. střední školství; 3. odborné školství; 4. vysoké školy; 5. národní osvěta (lidová výchova, vědy a umění); 6. věci církevní (kultus); 7. věci povšechně legislativní, nadační, sociální péče o studentstvo a 8. kulturní styky s cizinou.

K praesidiu přiřčeno jest Studijní oddělení.

<sup>3)</sup> Tento čl. 19. rak. zák. o všeobecných právech státních občanů je zrušen čl. IX. úv. zák. k úst. list,

spravují se vesměs podle zákona ze dne 3. dubna 1919, č. 189 Sb. z. a n.

Dosavadní působnost zemských výborů ve věcech škol středních a odborných, menšinových a soukromých kromě škol zemědělských, přechází na ministerstvo školství a národní osvěty, které převezme také správu zemských fondů školních.

§§ 3—16 obsahují předpisy o župních školních radách, které nenabýly působnosti.

§ 17. V každé školní obci zřídí se **místní rada školní** jakožto úřad veřejný.<sup>4)</sup>

Založí-li se pro několik školních obcí veřejná škola národní (škola újezdní), zřídí se pro tuto školu zvláštní místní školní rada újezdní.

§ 18. Místní rada školní se skládá:

1. z předsedy,
2. ze zástupců školy,
3. ze zástupců obce školní.

§ 19. Předsedu místní školní rady a jeho náměstka, který jej zastupuje v jeho nepřítomnosti nebo na požádání, zvolí **místní rada školní** ze sebe většinou hlasů.

§ 20. Zástupce školy volí **k o n f e r e n c e učitelstva**, ustanoveného při veřejných školách obecných a občanských téhož jazyka vyučovacího ve školní obci, po případě v újezdě.

Ve školních obcích (v újezdě), kde jest na

---

<sup>4)</sup> §§ 17 až 32 nabýly účinnosti dnem 13. listopadu 1920 a to vyhlášením nařízení vlády rep. Československé ze dne 6. listopadu 1920, č. 605 Sb. z. a n., které zákon provádí, viz str. 16.



veřejné škole trvale nebo zatímně méně učitelův ustanoveno než tři, vstoupí do místní školní rady všichni. Jsou-li na škole tři až pět učitelů, zvolí tito ze sebe dva členy. Je-li jich šest až devět, zvolí ze sebe tři členy. Je-li jich deset až dvanáct, zvolí čtyři členy, jinak pět členů do místní školní rady.<sup>5)</sup>

Ve školních obcích (v újezdě), v nichž zastoupeny jsou různé kategorie škol a učitelů téhož jazyka, zvolí po jednom členu odděleně tyto skupiny učitelstva:

1. učitelé škol občanských,
2. učitelky škol občanských,
3. učitelé škol obecných,
4. učitelky škol obecných.

V každé skupině přísluší právo voliti jednoho člena, má-li aspoň tři příslušníky, jinak spojí se k volbě se skupinou téže kategorie školní druhého pohlaví. Zbylý počet členů zvolí podle předcházejícího odstavce plenum konference. Správcové veřejných škol a výchovných ústavů ve školní obci a učitelky ženských ručních prací, nejsou-li členy podle odstavce 2. nebo 3., mohou se zúčastniti schůzí místní rady školní téhož jazyka s hlasem poradním.

Členy místní rady školní mohou býti jen učitelé a učitelky, volitelní do obecního zastupitelstva.<sup>6)</sup>

---

<sup>5)</sup> Počet zástupců školy běře se tu v úvahu *bez ohledu na volitelnost* (min. vyn. ze dne 22. ledna 1921, č. 1934).

<sup>6)</sup> Viz § 6 vl. n. č. 605/20 Sb. z. a n., str. 18.

**§ 21. Zástupců školní obce (újezdu) je vždy dva krátě tolik jako zástupců školy. Volbu zástupců vykonávají obecní zastupitelstva přiškolených obcí podle ustanovení § 63, po případě § 64 volebního řádu ze dne 31. ledna 1919, č. 75 Sb. z. a n.<sup>7)</sup> Náleží-li k obci školní několik obcí nebo částí obcí politických, volí každé obecní zastupitelstvo tolik členů místní rady školní, kolik jich podle počtu obyvatelstva na každou obec připadá. Počet ten určí župní rada školní. Vedle těchto členů zvolí obecní zastupitelstvo sídla školního tři náhradníky. Při volbě těchto členů místní rady školní i náhradníků doporučuje se přihlížeti k tomu, aby mezi zvolenými byli rodiče dítek ve školní obci školou povinných neb jejich zástupci.<sup>8)</sup>**

**§ 22. Školní obec, v níž je značnější počet škol, lze se svolením župní rady školní rozdělit**

---

<sup>7)</sup> § 63 volebního řádu č. 75/1919 zní: *Volba obecní rady a komisi v obcích, v nichž voleno bylo podle zásady relativní většiny.*

V obcích, v nichž provedena byla volba podle zásady relativní většiny, provede se volba členů obecní rady a obecních komisí nadpoloviční většinou přítomných členů obecního zastupitelstva. Nedosáhl-li potřebný počet kandidátů této většiny, vykoná se volba užší mezi těmi kandidáty, kteří obdrželi největší počet hlasů, při čemž se pojme do užší volby dvakrát tolik kandidátů, kolik členů obecní rady má se ještě voliti. Při stejném počtu hlasů rozhodne los, kdo do užší volby má býti pojat.

Při užší volbě považují se zvolené ti, kdož obdrželi největší počet hlasů. Při rovnosti hlasů rozhodne los. Hlasy, které připadly na kandidáty do užší volby nepojaté, jsou neplatné.

<sup>8)</sup> Viz § 7 vl. n. č. 605/20, Sb. z. a n. str. 20.

v několik obvodů školních, z nichž každý lze podříditi radě školní.

§ 23. F u n k č n í o b d o b í místní rady školní trvá čtyři léta.

§ 24. Předseda svolává a řídí schůze, pečuje o to, aby usnesení byla provedena, je prostředníkem mezi místní radou školní a nadřízenými úřady a zastupuje místní radu školní na venek.

Předseda hlasuje jenom při rovnosti hlasů.

§ 25. Místní školní rada jest povinna a oprávněna:

1. aby spravovala místní školní fond a nadání školní, pokud nadáním samým není jinak ustanoveno,

2. aby přechovávala cenné papíry, listiny atd., škole náležející,

3. aby pečovala o budovy a pozemky školní, o nářadí školy, o pomůcky učebné a vedla příslušný inventář,

4. aby vykonávala veškeré práce, spojené s opatřováním věcných potřeb školních, jakož i práce nařízením župní rady školní, jejího předsedy nebo ministerstva jí uložené,

5. aby sestavovala rozpočet a výroční účty školní,

6. aby sdělala soupis školní mládeže, vedla školní matriku, rozhodovala o přijímání žáků z cizí školní obce do školy, aby dohlédala k docházce do školy, ji zvelebovala a spolupůsobila, když zanedbání školy se tresce,

7. aby učitelstvo podporovala v jeho povolání, zvláště pak při vykonávání kázně, aby bdě-

la nad tím, jak se mládež mimo školu chová, a nade vším, co vliv má na vychovávání mládeže mimo školu.

Mimo to přísluší místní radě školní povinnosti a práva, jež jsou jí přikázány ostatními zákony školními a nařízeními vládními v mezích místní působnosti těchto zákonů a nařízení.

§ 26. Místní školní rada koná s c h ů z i nejméně j e d n o u z a m ě s í c; k žádosti tří členů má předseda svolati schůzi mimořádnou do osmi dnů.

§ 27. Místní rada školní může se usnášeti, byli-li všichni členové pozváni a j e - l i p ř í - t o m n a v ě t š i n a č l e n ů. Usnesení činí se n a d p o l o v i č n í v ě t š i n o u h l a s ů p ř í - t o m n ý c h. Při rovnosti hlasů rozhoduje předseda, který jinak nehlasuje. Předseda jest povinen, aby bděl nad zachováváním zákonův a nařízení a nad tím, aby se šetřilo zájmu a prospěchu školy. Má právo a povinnost zastaviti usnesení, které odporuje zákonům a nařízením nebo prospěchu školy. V takovém případě jest povinen vyžádati si rozhodnutí župní rady školní.

§ 28. O s t í ž n o s t e c h na rozhodnutí místní rady školní rozhoduje župní rada školní. Stížnost podati jest u místní rady školní d o o s m i d n ů po oznámení rozhodnutí a působí odkladně.

§ 29. Kdo byl do místní rady školní zvolen, je povinen volbu přijmouti, nezastával-li funkce této v předchozím období.

Kdo by odepřel zastávati funkce v místní

radě školní nebo bez omluvy se nedostavil do dvou schůzí po sobě konaných, bude potrestán župním úřadem školním pokutou od 20 Kč do 500 Kč ve prospěch místního fondu.

**§ 30.** Župní rada školní může v případě, že by činnost místní rady školní poškozovala zájem státu nebo prospěch školy, místní radu školní (újezdní) rozpustiti a opatřiti správu školství zvláštním orgánem na náklad obce školní, a to až do konce běžného funkčního období místní rady školní. Odvolání v takovém případě nemá odkládacího účinku.

**§ 31.** Členové místní rady školní (újezdní) jsou povinni slíbiti do rukou zmocněnce župní rady školní věrnost republice, jakož i že budou zachovávat zákony a platná nařízení a dbáti zájmu a prospěchu školy.

**§ 32.** Pro školy menšinové (§ 2) může se zřídití místní výbor školní. Složení a působnost místních výborů školních určí vláda nařízením.

**§ 33—34.** (Předpisy nenabyly účinnosti, neboť župní zřízení nebylo provedeno.)

**§ 35.** Veškerý náklad věcný na veřejné školství národní uhrazuje školní obec, pokud jinak není stanoveno dosavadními zákony.

Náklad na sbírky učebných pomůcek a školní knihovny, jakož i ostatní náklad, zejména všechn náklad osobní, hradí se ze státních peněz.

Zvláštním zákonem bude ustanoveno, jakou měrou k uhrazení nákladu tohoto přispívati jest z peněz župních.

Školy menšinové (§ 2) vydržují se nákladem státu.

§ 36—37. (Předpisy se týkají župní rady, které nebyly zřízeny.)

§ 38. Ustanovení tohoto zákona o školách menšinových (veř. i soukr.) vstoupí v platnost dnem 1. ledna 1921.

Nařízením vlády bude určena doba, kdy ostatní ustanovení tohoto zákona budou zcela nebo z části provedena, a tímž způsobem budou učiněna jinaká nutná opatření k provedení zákona. Rovněž nařízením vlády bude určeno, kdy provedeno bude zrušení zemských a okresních rad školních, a tímž způsobem lze na dobu přechodní zřídit orgán, jenž by funkce zrušených úřadů zatímně vykonával.

Nařízením vlády budou na Slovensku zřízeny orgány, které budou pověřeny vykonáváním oborů působnosti, jež tento zákon přikazuje úřadům a orgánům školním. Týmž způsobem bude určen den, kterým ustanovení tohoto zákona nabudou zčásti nebo zcela účinnosti na Slovensku.

§ 39. Správa školní v území Podkarpatské Rusi bude upravena zvláštními předpisy.

§ 40. Zákon tento provede ministr školství

a národní osvěty v dohodě se zúčastněnými ministry.<sup>9)</sup>

## II.

### Místní školní rady (výbory).

***Nařízení vlády republiky Československé ze dne 6. listopadu 1920, č. 605 Sb. z. a n., o místních radách školních a o místních výborech školních (pro školy menšinové).***

Dle § 38 zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 292 Sb. z. a n., jímž se upravuje správa školství, se nařizuje:

#### Č l á n e k I.

§ 1. §§ 17 až 32 zákona ze dne 9. dubna 1920, č. 292 Sb. z. a n., nabývají účinnosti dnem, kdy vyhlášeno bude toto nařízení.<sup>1)</sup>

§ 2. Místní rady školní zřízené v jednotlivých školních obcích v Čechách, na Moravě a ve Slezsku dle zákonů zemských o dozoru ke školám se rozpouštějí dnem 31. prosince 1920. Na jejich místě vstoupí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku v činnost místní rady školní, pokud se týče místní výbory školní, zřízené podle zákona ze dne 9. dubna 1920, č. 292 Sb. z. a n., a podle tohoto nařízení.

---

<sup>9)</sup> Zákon vyhlášen dne 5. května 1920; pokud se týká jeho provádění viz vládní nař. č. 608/1920, str. 29.

<sup>1)</sup> Dne 13. listopadu 1920.

**§ 3.** Předsedové dosavadních místních rad školních jsou osobně odpovědní za to, aby úřední agenda, spisy, peníze, cenné papíry, budovy, pozemky, nářadí, fondy, nadace a j., pokud jsou v opatrování a správě místní rady školní, odevdány byly řádně místní radě školní, nově ustanovené.

Ve sporných případech přísluší rozhodovati okresní radě školní nebo jejímu zmocněnci.

**§ 4.** Nové místní rady školní vstoupí v činnost dnem 1. ledna 1921. Až do skutečného ustavení se jich obstará nutné práce místní rady školní její dosavadní předseda.

## Č l á n e k II.

### O místních školních radách.

**§ 5.** K §§ 17 až 22 zákona. V každé obci školní (újezdě) zřídí se **zpravidla jediná místní rada školní**. Pro školy menšinové dle § 2 zák. ze dne 9. dubna 1920, č. 292 Sb. z. a n., se zvláštní místní rada školní nezřídí.

Pokud v některých školních obcích zřízeny jsou školy jiného vyučovacího jazyka, než jest jazyk národnostní většiny, a nejsou-li tyto školy školami menšinovými ve smyslu § 2 uvedeného zákona, rozhodne úřad v § 22 zák., pokud se týče funkcionář v § 12 tohoto nařízení jmenovaný obdobně podle § 22 zák., má-li se pro tyto školy zřídit zvláštní místní rada (rady) školní.

O rozdělení velikých školních obcí, jakož



i dosavadních samostatných městských okresů školních ve školní o b v o d y a o zřízení příslušných zvláštních místních rad školních pro ně dle § 22 citov. zákona rozhodne úřad v témže paragrafu zák., pokud se týče funkcionář v § 12 tohoto nařízení jmenovaný.<sup>2)</sup>

§ 6. K § 20 zákona. Volby zástupců učitelstva do místní školní rady vykoná toliko učitelstvo ustanovené a činné při oněch veřejných školách, jež budou této místní radě školní přikázány. Je-li místní radě školní přikázána toliko jediná škola, vykoná volbu zástupců konference učitelského sboru této školy, svolaná podle oddílu XI. první hlavy řádu školního a vyučovacího ze dne 29. září 1905, č. 159 ř. z.

Je-li místní radě školní přikázáno několik škol, vykoná se volba *ve společné konferenci* učitelstva všech těchto škol.<sup>3)</sup> Konferenci tuto svolá a řídí službou nejstarší správce školy nejvyšší kategorie. Rozestoupí-li se konference pro vykonání oddělené volby na skupiny uvedené v § 20 zákona, řídí volbu v každé skupině člen této skupiny službou nejstarší a k volbě oprávněný. Volba koná se lístky. Zvolen je ten, kdo nabyl *nadpoloviční většiny hlasů*. Nedosáhl-li žádný z kandidátů při první volbě nadpoloviční většiny, vykoná se v o l b a u ž š í mezi kandi-

---

<sup>2)</sup> Župní školní rada, pokud se týče předseda zemské školní rady.

<sup>3)</sup> Dlužno vztahovati *pouze* na školy téhož vyučovacího jazyka podle rozhodnutí min. škol. a nár. osvěty ze 14. listopadu 1922, č. 57.116/22.

dáty, kteří při první volbě dostali největší počet hlasů. Při užší volbě pokládají se za zvolené kandidáti, kteří dostali *největší počet hlasů*. Hlasy, které připadly kandidátům do užší volby nepojatým, jsou neplatny. Při rovnosti hlasů rozhodne los.

Právo voliti přísluší všem členům konference, jimž náleží plné právo hlasovací v učitelské konferenci podle §§ 141 a 142 řádu školního a vyučovacího. I předseda hlasuje.

Volen býti může člen, jemuž náleží právo hlasovací, je-li zároveň volitelný do obecního zastupitelstva (§§ 4 a 5 zákona ze dne 31. ledna 1919, č. 75 Sb. z. a n.).<sup>4)</sup>

---

<sup>4)</sup> Uvedené §§ 4 a 5 volebního řádu obecního zní: § 4. *Volitelnost*. Do zastupitelstva obecního a obecních komisí mohou býti voleni, kdož mají právo volební, dokonali 26. rok věku, v obci aspoň jeden rok ode dne volby zpět počítajíc bydlí a nejsou výslovně vyloučeni z volitelnosti.

Doba ztrávená ve vojenské službě, při válečných úkonech nebo v zajetí čítá se do doby bydlení v oné obci, ve které občan bydlel před nastoupením služby vojenské, válečných úkonů nebo před zajetím.

Do obecních komisí mohou býti voleni i ti, kdož nejsou členy obecního zastupitelstva.

**§ 5. Okolnosti, vylučující z volitelnosti.** Voleni za členy obecního zastupitelstva a obecních komisí býti nemohou:

1. zaměstnanci obecní, nad nimiž přísluší obecnímu zastupitelstvu nebo obecní radě moc disciplinární, avšak jen v obcích s méně než 5.000 obyvatelů. V obcích, majících 5.000 nebo více obyvatelů, nemohou býti zvoleni za starostu, náměstka nebo člena obecní rady;

Zemře-li některý ze zástupců učitelstva v místní radě školní, odejde-li do výslužby nebo vystoupí-li z ní z jiného závažného důvodu, vykoná se ihned v o l b a d o p l ň o v a c í buď tou kterou skupinou učitelstva, buď konferencí plenární, obdobně podle předchozích ustanovení.

O každé volbě sepíše se stručný protokol, který podepíší předsedové plena a skupin sčítáním hlasů pověření. Protokol uloží se ve spisech místní rady školní. Výsledek voleb ohlásí předseda konferenčního plena písemně župní (okresní) radě školní.

Ve všech pochybných a sporných případech volby se týkajících rozhoduje nadřízená župní (okresní) rada školní, v poslední stolici pak ministr školství a národní osvěty.

§ 7. K § 21 zákona. Župní rada školní (v přechodné době okresní rada školní) je povinna, aby starostům politických obcí, jejichž zastupitelstva vykonati mají volbu členů místní rady školní, bez průtahů oznámila, kolik zástupců obcí (újezdu) má se zvoliti úhrnem a kolik jich připadá na každou politickou obec podle počtu obyvatelstva na tom území politické obce, které jest součástí obce školní. Při tom nechť jim výslovně doporučí zásadu, uvedenou v poslední

---

2. úředníci všech správních úřadů, jimž přísluší nad obcí přímá moc dohlédací;

3. kdož, byvše osobně řádně upomenuti, ve lhůtě, aspoň na pět dní v upomínce jim dané, nezaplatili nějaké veřejné dávky obecní déle než rok splatné.

větě § 21 zákona. Výsledek voleb ohlásí starosta každé obce župní (okresní) radě školní.<sup>5)</sup>

§ 8. K §§ 19, 24, 29 a 31 zákona. *Ustavující schůzi místní rady školní* nově svolá župní (okresní) rada školní nejdéle do 14 dní po tom, kdy volby do místní rady školní nabyly právní platnosti, a vyšle k ní svého zmocněnce, který přijme ode všech členů slib nařízený v § 31 zákona. Výhrady nebo dodatky ke slibu pokládají se za odepření slibu a za odmítnutí přijmouti volbu s účinky § 29 zákona. Za přítomnosti zmocněnce župní (okresní) rady školní zvolí členové nové místní rady školní, kteří vykonali slib, za předsednictví věkem nejstaršího člena předsedu a jeho náměstka obdobně podle ustanovení § 61 zákona ze dne 31. ledna 1919, č. 75 Sb. z. a n., o řádu volení v obcích.<sup>6)</sup>

---

<sup>5)</sup> Z ustanovení § 21 zák. č. 292/20 nemožno odvoditi, že by obec neměla práva za zástupce školní obce, pokud se týče, jejich náhradníky do místní školní rady voliti příslušníky učitelského stavu podle rozhodnutí min. škol. a nár. osvěty ze dne 1. července 1921, č. 55.065.

<sup>6)</sup> § 61 volebního řádu zní: Způsob volby v obcích, v nichž voleno bylo podle zásady relativní většiny.

V obcích, ve kterých se konala volba obecního zastupitelstva podle zásady relativní většiny' (§§ 19 a 49), volí se toliko náměstek jeden.

Starosta a jeho náměstek volí se nadpoloviční většinou přítomných z celého sboru.

Neobdržel-li žádný z kandidátů takové většiny, koná se volba užší mezi těmi dvěma kandidáty, kteří dosáhli největšího počtu hlasů. Hlasy, které připadly při užší

Členství v místní radě školní jest funkcí čestnou.

Člen, jenž byl zvolen předsedou nebo náměstkem předsedy, jest p o v i n e n v o l b u p ř i j m o u t i, nezastával-li funkce této v předchozím období; odepře-li zvolený funkci přijmouti nebo vykonávati, může býti potrestán župní (okresní) radou školní pokutami od 20 do 500 Kč ve prospěch místního fondu chudinského.

§ 9. K § 23 zákona. Zákonem stanovené *č t y ř l e t é o b d o b í f u n k č n í* místní rady školní nelze prodloužiti.

Župní (okresní) rady školní jsou povinny dbáti toho, aby po každé na sklonku čtyřletého funkčního období byly volby do místních rad školních a ustavení nové místní rady školní včas provedeny.

§ 10. K § 25 zákona. Ustanovení §§ 11 a 12 českého zemského zákona o dozoru ke školám ze dne 24. února 1873, č. 17 z. z., a ze dne 24. června 1890, č. 46 z. z., pak §§ 9 a 10 moravského zemského zákona ze dne 12. ledna 1870, č. 3 z. z., konečně §§ 7 a 8 slezského zemského zákona ze dne 28. února 1870, č. 18 z. z., o působnosti místních rad školních, nahrazena byla zcela § 25 z á k o n a z 9. d u b n a 1920, č. 292 Sb z. a n., a pozbyla tedy platnosti.

*Naproti tomu zůstávají v platnosti ustanovení o působnosti místních rad školních podle*

---

volbě jiným kandidátům, jsou neplatny. Za zvoleného považuje se ten, na koho připadne největší počet hlasů. Při rovnosti hlasů rozhodne los,

všech jiných platných zákonů a zvláště podle zemských zákonů o zřizování škol a o právních svazcích učitelstva, pokud nejsou v odporu se zákonem posléze uvedeným.

Rovněž zůstává v platnosti působnost místní rady školní vymezená řádem školním a vyučovacím s ostatními platnými nařízeními vyšších úřadů školních, pokud neodporují § 25 zákona.<sup>7)</sup>

Do působnosti místní rady školní nenáleží však cvičné školy spojené s ústavu učitelství; toliko tam, kde se školy tyto vydržují zcela nebo zčásti z prostředků školní obce, má místní rada školní při nich působnost uvedenou v § 25 zákona.

Působnost místní rady školní týká se veřejných škol obecných a občanských, kursů a výchovných ústavů, které náležejí do oboru školy obecné, jakož i veřejných škol mateřských ve školní obci (újezdě), vyjímajíc školy menšinové ve smyslu § 2 zákona.

Rovněž nevztahuje se působnost místní rady školní na soukromé školy a ústavy v školní obci zřízené.

Členové místní rady školní mají právo navštěvovati školy místní radě školní přikázané a býti přítomni při vyučování. Nemají však práva jakkoliv zasahovati do vyučování a práce školní.

K výkonu práv těchto může místní rada škol-

---

<sup>7)</sup> Právo místní škol. rady, dáti jeden den v roce prázdno, zrušeno,

ní ustanoviti trvale nebo dočasně některého ze svých členů.

Místní rada školní může se usnésti o svém jednacím řádě, který vyžaduje schválení župní (okresní) školní rady.

§ 11. *Přímý d o z o r k činnosti místních rad školních* vykonávati budou župní a obvodní inspektoři (inspektorky) školní (§ 34 zákona) a — dokud nebudou zřízeni — zemští a okresní inspektoři školní. Předsedové místních rad školních nebo jejich náměstkové jsou povinni podávati těmto inspektorům na požádání všechny potřebné zprávy a umožňovati jim volný přístup ke spisům, protokolům a jiným úředním pomůckám místní rady školní.

§ 12. Dokud nebudou zřízeny župní rady školní, příslušetí bude úkol, vytčený jim §§ 21, 27, 28 a 31 zákona, okresní radě školní a úkol, vytčený jim v §§ 22 a 30 zákona, předsedovi zemské rady školní.

### Č l á n e k I I I.

#### **O místních výborech školních (pro školy menšinové).**

§ 13. K § 32 zákona. V obci, v níž jest škola menšinová ve smyslu § 2 zákona nebo několik takových škol téhož jazyka vyučovacího, zřídí se *m í s t n í v ý b o r š k o l n í* (pro školy menšinové). O školních obcích se značnějším počtem škol menšinových platí obdobně ustanovení § 22 zákona; svolení rozdělití školní obec v několik

o b v o d ů menšinových škol přísluší však m i -  
n i s t r u š k o l s t v í a n á r o d n í o s v ě t y,  
nikoli župní radě školní.

§ 14. Místní výbor školní (pro školu menši-  
novou) skládá se ze zástupců š k o l y a ze zá-  
stupců r o d i č ů. Funkce členů místního výboru  
školního jsou čestné.

§ 15. *Zástupce školy* zvolí učitelstvo ustano-  
vené při školách, o něž podle § 13 jde, a to ob-  
dobně podle ustanovení § 20 zákona, pokud se  
týče § 6 tohoto nařízení s tou obměnou, že se  
protokol o volbě uloží ve spisech místního vý-  
boru školního (pro školu menšinovou) a že se  
výsledek voleb ohlásí s t á t n í m u i n s p e k -  
t o r u š k o l n í m u, jemuž jsou menšinové ško-  
ly v obci přikázány. Inspektor tento je také po-  
volán, aby rozhodoval v pochybných a sporných  
případech volby se týkajících.

§ 16. *Zástupců rodičů* je vždy dvakrát tolik  
jako zástupců školy. Je-li místnímu výboru škol-  
nímu (pro školy menšinové) přikázáno několik  
škol, přidělí se z úhrnného počtu zástupců ro-  
dičů každé škole poměrný díl připadající na ni  
podle úhrnného počtu dětí do školy chodících.

Úhrnný počet zástupců rodičů a rozdělení  
jeho podle škol určuje státní inspektor školní,  
jemuž jsou menšinové školy v obci přikázány.

Volba zástupců provede se n a v a l n é m  
s h r o m á ž d ě n í r o d i č ů podle škol; toto  
shromáždění koná se některou *neděli odpoledne*.  
Právo voliti a volenu býti přísluší rodičům dí-  
tete do školy chodícího anebo jejich zákonnému



zástupci. Správce každé menšinové školy pozve o s m d n í n a p ř e d p í s e m n ě, a t o p o případě prostřednictvím školních dětí, rodiče dítek do školy chodících, případně povolané zástupce rodičů (poručník, pěstoun atd.) na schůzi uváděje dobu, místo a účel schůze. Pozvánky označené úřední pečeti napíše si, pokud lze, a doručí děti samy a vrátí je rodiči neb jejich zástupci podepsané správcí školy. S pozvánkou doručí děti rodičům neb jejich zástupcům též jednoduché legitimace s otiskem pečeti školní, které opravňují k účastenství na schůzi.

S p r á v c e š k o l y zahájí schůzi a dá zvoliti předsednictvo (předsedu, jeho náměstka a zapisovatele), načež se provede volba členů místního výboru školního (pro školu menšinovou), a to lístky. Za zvolené pokládají se ti, kdož obdrželi nejvyšší počet hlasů; při rovnosti hlasů rozhodne los. Výsledek volby ohlásí předseda schůze nebo jeho zmocněnec správcí menšinové školy místní, a je-li jich několik, službou nejstaršímu správcí menšinové školy nejvyšší kategorie, který oznámí jej státnímu inspektoru školnímu.

§ 17. Ustavující schůzi místního výboru školního (pro školu menšinovou) svolá správce menšinové školy v obci, pověřený státním inspektorem, do 8 dnů po vykonané volbě. Schůzi tu řídí v ě k e m n e j s t a r š í č l e n m í s t n í h o v ý b o r u š k o l n í h o (pro školu menšinovou) a dá provést volbu předsedy, jeho náměstka a jednatele obdobně podle ustanovení § 61

řádu volení v obcích ze dne 31. ledna 1919, čís. 75 Sb. z. a n.

Předseda, náměstek, jednatel a ostatní členové místního výboru školního (pro školu menšinovou) jsou povinni slíbiti do rukou státního inspektora školního věrnost republice, jakož i že budou zachovávat zákony a platná nařízení a dbáti zájmů a prospěchu školy.

§ 18. Funkční období členů místního výboru školního (pro školu menšinovou) začíná se 1. ledna a trvá čtyři léta. Místní výbor o b n o v u - je se však z p o l o v i n y v ž d y p o d v o u l e t e c h. Po uplynutí prvních dvou let vylosuje se polovina nebo nejbližší nižší počet zástupců rodičů a provede se volba doplňovací. V dalších obdobích dvouletých vystoupí vždy ti členové, kteří zasedali ve výboru po čtyři léta.

Při doplňovacích volbách provede se také dodatečná volba členů, kteří snad z různých příčin mezi časem z výboru vystoupili.

§ 19. *Úkolem místního výboru školního* (pro školu menšinovou) jest:

1. aby byl pomocen při opatřování hospodářských potřeb školy (stavba a udržování školní budovy a místností, topení, osvětlování a čištění, opatření a udržování školního nábytku a náradí, obstarávání potřeb a prací při obdělávání školních zahrad a pozemků, opatřování pomůcek učebních pro chudé žactvo a jiné) podle zvláštních předpisů, které vydá ministr školství a národní osvěty v dohodě s ministrem financí;

2. aby dohlédal ke školní docházce a spolu-

působil, když zanedbávání školy se tresce, všeobecně podle předpisů platných pro místní rady školní; za tím účelem má právo nahlížeti i do obecní matriky školní a činiti z ní výpisy u místní rady školní (§ 25, odst. 6. zákona);

3. aby podporoval učitelstvo v jeho povolání, zvláště pak při vykonávání kázně, aby bděl nad tím, jak se mládež mimo školu chová, a nade vším, co má vliv na vychovávání mládeže mimo školu.

Mimo to přísluší místnímu výboru školnímu (pro školu menšinovou) povinnosti a práva, jež mu přikáže jiná nařízení vlády a vyšších úřadů školních.<sup>8)</sup>

Členové místního výboru (pro školu menšinovou) mají právo navštěvovati školy místnímu výboru školnímu (pro školu menšinovou) přikázané a býti přítomni při vyučování. Nemají však práva jakkoliv zasahovati do vyučování a školní práce.

K výkonu práv těchto může místní výbor školní (pro školu menšinovou) ustanoviti trvale nebo na přechodnou dobu některého ze svých členů.

**§ 20.** O způsobu úřadování místních výborů školních (pro školy menšinové) platiti budou obdobně ustanovení §§ 24, 26—28 a 31 zákona

---

<sup>8)</sup> Místní školní výbor, zřízený pro školu menšinovou, není legitimován stěžovati si k Nejvyššímu správnímu soudu proti rozhodnutí ministerstva školství a nár. osvěty, kterým bylo odepřeno zříditi při škole menšinové další třídu. NSS. ze dne 3. dubna 1922, č. 4.030,

ze dne 9. dubna 1920, čís. 292 Sb. z. a n., s tím rozdílem, že si předseda vyžaduje rozhodnutí o zastaveném usnesení od příslušného státního inspektora školního.

Ukáže-li se toho potřeba, může ministr školství a národní osvěty vydati jednací řád pro místní školní výbor (pro školu menšinovou).

Ministr školství a národní osvěty může v případě, že by činnost místního výboru školního (pro školu menšinovou) poškozovala zájem státu nebo činnost školy, místní výbor školní (pro školu menšinovou) rozpustiti a přenést jeho působnost na orgán jiný, který uzná vhodným.

#### Č l á n e k I V.

§ 21. Nařízení toto nabývá účinnosti dnem vyhlášení; na Slovensko se nevztahuje.

Provede je ministr škol. a nár. osvěty v dohodě s ministrem vnitra.<sup>9)</sup>

#### III.

#### O k r e s n í ( m ě s t s k é ) š k o l n í v ý b o r y.

*Nařízení vlády republiky Československé ze dne 6. listopadu 1920, č. 608 Sb. z. a n., o zrušení okresních rad školních a zřízení okresních výborů školních.*

Dle § 38 zákona ze dne 9. dubna 1920, č. 292 Sb. z. a n., jímž upravuje se správa školství, se nařizuje:

---

<sup>9)</sup> To jest 13. listopadu 1920. — Min. v. ze 4. ledna 1925, č. 725-I., obsahuje podrobné pokyny pro obnovení místních školních rad roku 1925.

§ 1. *Okresní rady školní* v Čechách, na Moravě a ve Slezsku se zrušují.

§ 2. Na místo okresních rad zřizuje se v Čechách, na Moravě a ve Slezsku na dobu přechodnou, než dojde ke zřízení župních rad školních (§§ 3 až 16 uvedeného zákona), v každém okrese školním *okresní výbor školní*.

§ 3. Okresní výbor školní se skládá:

- a) z přednosty okresního politického úřadu jako předsedy,
- b) z odborných referentů,
- c) ze zástupců učitelstva,
- d) ze zástupců občanstva.

§ 4. Předseda může se dáti zastupovati buď některým úředníkem okresní politické správy anebo některým členem okresního výboru školního.

§ 5. Odbornými referenty dle § 3, lit. b) tohoto nařízení jsou okresní inspektoři školní, ustanovení ministrem školství a národní osvěty dosavadním způsobem pro školy, na něž vztahuje se působnost okresního výboru školního.

§ 6. Je-li v okrese školním ustanoveno všeho učitelstva obecných a občanských škol méně než 100, vstupují do okresních výborů školních dva zástupci učitelstva; je-li učitelů 100 až 200, tři, je-li učitelů více než 200, čtyři zástupci učitelstva.

Zástupce učitelstva jmenuje předseda zemské školní rady. Přednosta okresního úřadu politického podává návrhy na jmenování zástupců těchto, slyšev stálý výbor okresní kon-

**ference učitelské, jakož i organizace učitelské v okrese školním.**

**Stejným způsobem jmenuje se za každého zástupce učitelstva po jednom náhradníku.**

**Vztahuje-li se působnost okresního výboru školního na školy různého jazyka vyučovacího, jest povolati zástupce učitelstva dle poměru celkového počtu učitelstva z různých jazykových skupin škol v okrese školním.<sup>1)</sup>**

**§ 7. Zástupců občanstva jest vždy dvakrát tolik jako zástupců učitelstva.**

**Zástupce občanstva jmenuje předseda zemské školní rady; přednosta okresního úřadu politického podává návrhy, slyšev organizace politických stran v okrese a přihlížej k zásadě poměrného zastoupení dle výsledku posledních voleb do poslanecké sněmovny Národního shromáždění v okresu správním.**

**Stejným způsobem jmenuje se za každého zástupce občanstva po jednom náhradníku.<sup>2)</sup>**

**§ 8. Zástupci učitelstva, zástupci občanstva a jejich náhradníci musí býti státními občany**

---

<sup>1)</sup> Předseda zem. škol. rady jmenuje podle § 6 vl. nař. ze dne 6. listopadu 1920, č. 608 Sb. z. a n., zástupce učitelstva v okr. škol. výb. — není vázán na mínění organizací učitelských, jež tyto projevíly, byvše předsedou okr. správy pol. slyšeny. Tyto organizace učitelské nejsou legitimovány k opravnému prostředku proti jmenování uvedených zástupců, provedenému předsedou zem. škol. rady odchýlně od projevu jejich. Nss. z 30. května 1922, ř. 7670, Boh. IV. č. 1386.

<sup>2)</sup> Z ustanovení §§ 6 až 7 nenásleduje, že osoby učitelské nemohou býti jmenovány zástupci občanstva v okr. škol. výb. (mšano 12. září 1921, č. 63.357/21.)

československými, míti řádné bydliště v okrese školním a věk nejméně 26 let; nesmějí býti vyloučeni ze zápisu do stálých seznamů voličských dle § 3 zákona ze dne 19. prosince 1919, č. 663 Sb. z. a n.<sup>3)</sup>)

**§ 9.** Zástupci učitelstva a občanstva a jejich náhradníci pozbývají členství v okresním výboru školním, ztratí-li státní občanství československé, přeloží-li svoje řádné bydliště mimo obvod okrese školního anebo nastane-li u nich důvod vylučující podle § 3 zákona ze dne 19. prosince 1919, č. 663 Sb. z. a n.

Předseda zemské školní rady může zástupce učitelstva i občanstva a náhradníky jejich kdykoliv **z p r o s t i t i** členství v okresním výboru školním, vyžadují-li toho **závažné důvody**, zejména zanedbává-li zástupce aneb náhradník trvale povinnosti člena okresního výboru školního.

**§ 10.** Jmenování zástupců učitelstva jest sděliti stálému výboru okresní konference uči-

---

<sup>3)</sup> Tento § 3 zní: Vyloučení ze zápisu jsou:

1. Kdož pravoplatným výrokem soudním zbaveni byli práva, volně nakládati svým majetkem.

2. Kdož upadli v konkurs, pokud řízení konkursní trvá jakož i ti, na jejichž žádost se provádí řízení vyrovnávací, pokud nebylo prohlášeno za skončené.

3. Kdož pravoplatným rozsudkem soudu trestního odsouzeni byli pro takový trestný čin, pro který podle platných ustanovení nastává ztráta volebního práva do obcí. — Při přečinech cí. nař. z 12. října 1914, č. 275 ř. z., o lichvě, nastává ztráta volebního práva již při prvním odsouzení.

4. Kdož jsou v donucovací pracovně.

telské a **organisacím politických stran** v okrese.

Podá-li některá z organizací politických stran v okrese proti jmenování zástupců občanstva **rozklad do 14 dní** ode dne, kdy jí sdělení o jich jmenování došlo, nabude toto jmenování účinnosti teprve po schválení ministerstvem školství a národní osvěty.<sup>4)</sup>

**§ 11. Působnost okresních výborů školních** je táž, **jaká byla dosud působnost okresních rad školních.**

Poměr okresních výborů školních k politickým správám jest týž, jako dosud poměr okresních rad školních k těmto úřadům.

**§ 12.** Předseda a členové okresních výborů mají táž práva a tytéž povinnosti, jako měli dosud předseda a členové okresních rad školních.

**§ 13.** Členové okresních výborů školních a jejich náhradníci jsou povinni slíbiti do rukou předsedových věrnost republice Československé, jakož i že budou zachovávat zákony a nařízení a dbáti zájmu a prospěchu školy.

Odepře-li člen nebo náhradník složití slib

---

<sup>4)</sup> Rozhodnutím mšano ze 24. října 1921, č. 74.243/21 nepřisluší učitelským jednotám právo stížnosti proti jmenování zástupce občanstva v okr. škol. výb. vzhledem k ustanovení § 10 vl. nař. 608/1920. — Rozklad proti jmenování členů okr. škol. výb. musí býti podán politickou stranou u zem. škol. rady do 14 dní po doručení (mšano: 14. VI. 1927, č. 51.848-II.). — Nss. 17. ledna 1922, čís. 16.014/21, Boh. IV, čís. 1122 rozhodnuto, že samosprávné úřady nejsou povolány rozhodovati o opravných prostředcích proti návrhu obecního zastupitelstva na jmenování zástupců občanstva v městském školním výboru.



aneb složí-li jej s výhradou, jest míti za to, že se vzdává členství.

§ 14. V městech tvořících zvláštní okres školní zřídí se na místě dosavadních okresních rad školních městské výbory školní.<sup>5)</sup>

§ 15. Městský výbor školní se skládá:

- a) ze starosty města jako předsedy,
- b) z odborných referentů,
- c) ze 4 zástupců učitelstva,
- d) z 8 zástupců občanstva.

§ 16. Pro městský výbor školní platí obdobně předpisy §§ 4 až 13 tohoto nařízení s tou obměnou, že zástupce občanstva jmenuje předseda zemské rady školní po slyšení starosty města k návrhu obecního zastupitelstva města.

§ 17. A ž d o u s t a v e n í o k r e s n í c h ( m ě s t s k ý c h ) v ý b o r ů š k o l n í c h přísluší pravomoc dosavadních okresních rad školních jich předsedům.

Okresní (městské) výbory školní jest pokládati za ustavené, vykonala-li více než polovina souhrnného počtu zástupců učitelstva i občanstva slib v § 13 tohoto nařízení předepsaný.

§ 18. Stane-li se okresní (městský) výbor školní z jakéhokoliv důvodu neschopným neb nezpůsobilým vyvíjeti činnost, jest předseda jeho oprávněn a povinen vykonávati pravomoc okresního (městského) výboru školního.

---

<sup>5)</sup> Praha, Liberec, Brno, Olomouc a Opava tvoří pro sebe zvláštní městské školní okresy.

§ 19. Nařízení toto nabude účinnosti dnem  
v y h l á š e n í.<sup>6)</sup>

Provede je ministr školství a národní osvěty  
v dohodě s ministrem vnitra.

#### IV.

#### Z e m s k é š k o l n í r a d y.

Župní školní rady nebyly dosud zřízeny a  
sotva k tomu dojde.<sup>1)</sup> Tak nadále trvají z doby  
bývalého Rakouska v zemích České a Moravsko-  
slezské zemské školní rady, jakožto nejvyšší  
úřady školské správy (školního dozoru v ze-  
mi).<sup>2)</sup> Sídlem jejich je P r a h a a B r n o.<sup>3)</sup>

*Složení:* Zemská školní rada jest úřad sbo-  
rový, to jest rozhoduje se o určitých záležito-  
stech ve sboru, jehož členy jsou jednak úředníci  
zemské školní rady, jednak zástupci občanstva,  
náboženských vyznání, učitelstva a hlavního  
města.

1. Předsedou zemské školní rady je president  
zemské správy politické, jeho zástupcem je v ze-  
mi České vicepresident zemské školní rady, jme-  
novaný presidentem republiky, v zemi Morav-  
skoslezské je náměstkem předsedovým ten, je-  
hož předseda k tomu stanoví.

2. Dalšími členy zemské školní rady jsou:  
Zástupci zemského výboru: v zemi České 6  
(3 Češi, 3 Němci), v zemi Moravskoslezské 10  
(5 Čechů a 5 Němců).

---

<sup>6)</sup> Vyhlášeno 18. listopadu 1920.

3. Referenti pro administrativní a hospodářské záležitosti školní (státní úředníci): v zemi České počet není omezen, v zemi Moravskoslezské 2 (1 Čech a 1 Němec).

4. Zemští školní inspektoři.

5. Zástupci hlavních měst: za Prahu 1 Čech a 1 Němec, za Brno 1 Čech a 1 Němec.

6. Zástupci církví: 2 duchovní katoličtí, 1 evangelický a 1 zástupce vyznání israelského.

7. Zástupci učitelstva: v zemi České 4 (2 Češi a 2 Němci), v zemi Moravskoslezské 6 (3 Češi a 3 Němci).

Jsou dvě sekce národní: česká a německá.

*Působnost:* Zemské školní radě jsou podřízeny střední školy, učitelské ústavy a národní školy (vyjímajíc t. zv. menšinové školy, které spravuje přímo min. školství a národní osvěty).

Zemské školní rady:

1. vykonávají dozor k nižším školním úřadům, dohled nad učitelstvem;

2. rozhodují o všech věcech jmenovaných škol, pokud to nebylo vyhrazeno výslovně ministerstvu školství a národní osvěty;

3. podávají dobrá zdání, návrhy a roční zprávy k ministerstvu školství a národní osvěty o stavu školství v zemi.

Schůze zemské školní rady jsou buď sborové (plenární) nebo sekční (sekce české a sekce německé). Sborové schůze projednávají všechny věci, o nichž se má učiniti rozhodnutí nebo podati dobré zdání ministerstvu školství a národní osvěty. Všecky ostatní věci, jakož i věci pilné,

vyřizují bezprostředně úředníci zemské školní rady za odpovědnosti předsedovy.

Stížnosti do rozhodnutí zemské školní rady ve věcech národního školství jest adresovati ministerstvu školství a národní osvěty a podati do 14 dnů po oznámení rozhodnutí, z něhož se stěžovatel odvolává, a to v zemi České u okresního školního výboru, v zemi Moravskoslezské u zemské školní rady.

---

<sup>1)</sup> *Zákonem ze dne 14. července 1927, č. 125 Sb. z. a n., provedena reforma správy politické ve smyslu zřízení zemského, čímž odpadlo předešlým zákonem obnyslené zřízení župní. Úřady okresní zůstaly a zřízeny 4 z e m s k é: pro zemi Českou v Praze, Moravskoslezskou v Brně, Slovenskou v Bratislavě a Podkarpatoruskou v Užhorodě a) přidělena jim veškerá vnitřní správa, tedy i ta, kterou předtím obstarávaly vyšší úřady samosprávné. V čele zemského úřadu je z e m s k ý p r e s i d e n t, v čele okresního úřadu o k r e s n í h e j t m a n (n á č e l n í k). Při zemských úřadech zřízena jsou z e m s k á z a s t u p i t e l s t v a a z e m s k é v ý b o r y.*

V rubrice »země« uváděti jest to státní území, ke kterému d n e s zákovo rodiště náleží (mšano. 9. 3. 1926, č. 10.582-II.). Pokud jde o Československou republiku, jest uváděti názvy jednotlivých zemí, ze kterých jest složena (Čechy, Morava, Slezsko, Slovensko, Podk. Rus; mšano. 14. VI. 1927, č. 51.848-II.).

<sup>2)</sup> O nich platí dosud zemské zákony a to:

Český zemský zákon o dozoru ke školám ze dne 24. února 1870, č. 17 z. z. pro království České, pozměněný zákonem ze dne 24. června 1890, č. 46 z. z. (jím změněny byly §§ 40, 41, 43, 44 a 45); zemské školní rady se týkají §§ 39 až 48.

Moravský zemský zákon o dozoru ke školám ze dne 12. ledna 1870, č. 3 z. z., pozměněný zákonem ze dne 27. listopadu 1905, č. 4 z. z. z roku 1906, jest to t. zv. zákon Perkův (jím změněny §§ 8, 19, 20, 22, 24 35.

36, 37, 38, 39, 40 a 45); zemské školní rady se týkají §§ 35 až 44.

Nař. vládní ze 14. IX. 1928, č. 159 Sb. z. a n.

V zemích Slovenské a Podkarpatoruské přísluší v některých věcech školských působnost též zemskému úřadu politickému, zejména rozhodování o stížnostech podaných do opatření okresních úřadů politických ve věcech školských.

<sup>3)</sup> Od 1. prosince 1928 zrušena zem. škol. rada v Opavě a její působnost přešla na zšr. v Brně, jinak však působnost, stanovená slezským zák. z 28. února 1870, č. 18 z. z., slez., pozměněného zák. z 3. května 1912, č. 29 z. z. slez., zůstává beze změny.

## Oddíl druhý.

### O ZŘIZOVÁNÍ ŠKOL NÁRODNÍCH.

#### V.

**Zákon ze dne 3. dubna 1919, č. 189 Sb.**

**z. a n.,**

**o školách národních a soukromých ústavech  
vyučovacích a vychovávacích,  
změněný zákonem ze dne 9. dubna 1920,  
čís. 295 Sb. z. a n.<sup>1)</sup>**

Na základě usnesení Národního shromáždění  
se nařizuje:

§ 1. <sup>1)</sup> Veřejná obecná škola národní může  
býti zřízena v každé obci, ve které podle  
tříletého průměru jest nejméně 40 dětí  
školou povinných, když ve školní obci není  
veřejné školy s jazykem vyučovacím, který jest  
řečí mateřskou těchto dětí.

(<sup>2)</sup> Vyučovací jazyk takové národní školy  
musí býti totožný s mateřským jazykem  
dětí, o něž jde.

§ 2. (<sup>1)</sup> Při každé veřejné škole obecné, kte-  
rá bude anebo před platností tohoto zákona by-  
la zřízena ve školní obci za poměrů v § 1 uvede-  
ných a do které chodí aspoň 400 dětí ze  
školní obce, může býti zřízena ve-  
řejná škola občanská (měšťan-

---

<sup>1)</sup> Bývá nazýván »Metelkuv«. — Viz též Výbor, díl I :  
Říšský školní zákon, str. 29a následující, a Malý školský  
zákon, str. 67 a násled. o zřizování škol. národ.

ská), a to buď pro žáky nebo žákyně nebo podle pohlaví smíšená.

(<sup>2</sup>) Měla-li měšťanská škola smíšená po 3 školní roky za sebou jdoucí *aspoň 300 žáků a žákyň*, budiž rozdělena ve dvě samostatné školy měšťanské, chlapeckou a dívčí.

§ 3. (<sup>1</sup>) Ani žactvu z míst vzdálenějších 4 km od budovy školní nesmí přijetí do školy [obecné neb] občanské býti odepřeno, jestliže a pokud místo v učebnách stačí a počet 80 žáků v jedné třídě není překročen. **Z okruhu o poloměru 4 km od budovy školní počítaných** nesmí býti přijetí žactvu ze škol obecných do školy občanské (měšťanské) vůbec odepřeno, prokáže-li se vzděláním obecněškolským *aspoň pro prvních pět školních roků předepsaným*. Překročí-li počet žáků některé třídy **80,<sup>2</sup>** budiž zřízena **pobočka**. Vyučovací jazyk školy občanské (měšťanské) jest totožný s mateřským jazykem žactva.

§ 4. (<sup>1</sup>) O zřízení a organizaci těchto škol (§ 1—2) rozhoduje s konečnou platností **předseda zemské školní rady** nebo jím ustanovený **zástupce**, jenž před svým rozhodnutím vyslechně **zemský výbor** (zemský správní výbor). Předseda zemské školní rady také určí, kdo bude na školu tuto povolán **dozírat** a kdo bude na ní **vyučovat**.

(<sup>2</sup>) Svrchu jmenovaný funkcionář sebere po-

---

<sup>2</sup>) O počtu dětí v jedné třídě viz nyní též §§ 6 a 7 zák. č. 226/22 Sb. z. a n. (Výbor, díl I., str. 74 a 75).

třebný materiál, uzná-li toho potřebu, i na místě samém, za kterýmžto účelem může ustanovit a tam vyslati svého z m o c n ě n c e. Komisionelního jednání ve smyslu zákonů o zřizování škol není třeba.

(<sup>3</sup>) Aby tyto školy uvedeny byly v život a udržovány v činnosti, má předseda zemské školní rady nebo jím ustanovený zástupce právo p ř i k á z a t i kterémukoliv učiteli neb učitelce, a to i těm, kteří zastávají místo definitivní. aby převzali úřad a vyučování na kterékoli škole podle tohoto zákona zřízené. Náklady na stěhování budou učitelům takovým nahrazeny a služební příjmy jejich nesmějí býti menší než v posavadním působišti. Ministr školství a národní osvěty může v případech hodných pozoru, povolit učitelům těmto o d m ě n y m i m o - ř á d n ě nebo diety.

(<sup>4</sup>) O učitelích, službou takto jinam přikázaných, platí ustanovení § 3 zákona ze dne 29. října 1919, č. 605 Sb. z. a n.

(<sup>5</sup>) Učitel musí se takovému příkazu podrobiti. Neuposlechnutí stíháno bude disciplinárně.

**§ 5.** Z důvodů závažných může ministerstvo školství a národní osvěty výjimečně stanoviti, aby obecné školy veřejné podle § 2 tohoto zákona byly zřízeny a otevřeny i p r o m e n š í p o č e t ž a c t v a, než jest stanoveno v uvedených paragrafech.<sup>3)</sup> **Ministerstvo** určí, kdo

---

<sup>3)</sup> Min. škol. a nár. osv. nemůže právo svoje ke zřízení obecné školy veřejné podle § 5 zák. č. 189/1919 pro menší počet žactva než 40 ani povšechně, ani pro



na školy takové bude vykonávati d o z o r. *Jmenovati* učitelstvo přísluší funkcionáři zemské školní rady v § 4 jmenovanému.<sup>4)</sup>

§ 6. Veškeren *náklad osobní i věcný* na školy zřízené podle § 1 a 2 tohoto zákona ponese země. Náklady na školy, zřízené podle § 5, ponese země, souhlasí-li zemský výbor (zemský správní výbor), jinak stát.<sup>5)</sup> Školy tyto nepodléhají ani místním, ani okresním školním radám. Ani obce, ani okresy, ani místní, ani okresní školní rady n e j s o u jakýmikoli i n t e r e s e n t y ve příčině zřízení těchto škol (§ 1, 2, 5).

§ 7. <sup>(1)</sup> Aby se zabezpečilo umístění těchto škol veřejných a bydlení jejich správců, resp. ředitelů a učitelů, má stát i země právo získati místnosti pro školu i pro bydlení za přiměřenou náhradu nájemní. Každý vlastník reality jest povinen místnosti své pro tyto účely propůjčiti, není-li tím ohroženo jeho vlastní bydlení nebo jeho vlastní živnost.

<sup>(2)</sup> Stát i země mají právo získati vyvlastněním staveníště pro budoucí budovu

---

jednotlivý případ přenést na funkcionáře jmenované v § 4 téhož zákona. NSS. z 26. října 1921, č. 13.546, Boh. III. č. 993.

<sup>4)</sup> Příslušnost předsedy zem. škol. rady dnem 31. prosince 1920 v důsledku předpisu § 2, odst. 3. a § 35 poslední odstavec a § 38 první odst. zák. č. 292/1920 zanikla, ježto tímto zák. přešla v obor působnosti min. škol. a nár. osvěty.

<sup>5)</sup> Veškerý náklad na školy zřízené, jak podle § 1 a 2, tak podle § 5 nese od 1. ledna 1921 stát na základě § 35, posled. odst. a § 38, odst. 1. zák. č. 292/20.

školní nebo vyvlastniti již postave-  
venou budovu, aby v ní byla umístěna  
škola i byt správce školy.

(<sup>3</sup>) Právo rozhodovací o vyvlastnění, pokud  
se týče o nájmu, přísluší při školách povolených  
předsedou zemské školní rady nebo jeho zá-  
stupcem, v § 4 jmenovaným, **tomuto funkcio-  
náři zemské školní rady, nebo zástupci jím  
ustanovenému, ve shodě s politickým úřadem  
zemským, při školách, ministerstvem školství a  
národní osvěty povolených, ministru školství  
nebo zástupci, jím ustanovenému, ve shodě  
s ministerstvem vnitra.** Opatření stran nutných  
úprav stavebních v místnostech, získaných ná-  
jmem podle tohoto paragrafu, činí p o s l y š e-  
n í v l a s t n í k a r e a l i t y n e b o j e h o  
z á s t u p c e f u n k c i o n á ř v § 4 tohoto zákona  
zmíněný, a to i při školách, zřízených podle  
§ 5 tohoto zákona. Případné úkony stavebního  
úřadu přísluší tu **okresní správě politické.**

(<sup>4</sup>) Pro řízení vyvlastňovací platí obdoba  
zákona ze dne 18. února 1878, č. 30 ř. z., a to  
§§ 22 a následující.<sup>6)</sup>

§ 8. Povinnosti, které mají obce, okresy a ze-  
mě k národním školám obecným i občanským  
(měšťanským), posavade zřízeným nebo aspoň  
zemskou školní radou povoleným, zůstávají  
i nadále v platnosti.<sup>7)</sup>

---

<sup>6)</sup> Odstavec 3. a 4. upraveny zákonem č. 295/20.

<sup>7)</sup> Obsaženy jsou v zákoně ze dne 19. února 1870, č.  
22 z. z., dopln. zák. ze dne 8. září 1899, č. 54 z. z., dále  
v zákoně o úhradě nákladu na školy ze dne 24. února

**§ 9.** <sup>(1)</sup> **Funkcionář zemské školní rady, v § 4 jmenovaný, má právo zrušiti obecnou školu národní, ať byla zřízená podle tohoto zákona či podle zákonů starších, není-li ani 40 dětí, jež do této školy choditi jsou povinny.<sup>8)</sup> Rovněž má tento funkcionář právo zmenšiti počet tříd nebo poboček při některé národní škole zřízených a sloučiti školy občanské (měšťanské) chlapecké a dívčí v občanskou (měšťanskou) školu smíšenou.**

<sup>(2)</sup> **Týž funkcionář má právo zrušiti školu občanskou (měšťanskou), nemá-li ani 90 dětí.**

<sup>(3)</sup> **Funkcionář zemské školní rady, v § 4**

---

1873, č. 16 z. z. dopl. a pozměn. zákony ze dne 18. srpna 1880, č. 38 z. z., zák. z 11. září 1880, č. 88 z. z., zák. z 6. prosince 1882, č. 76 z. z., zák. z 1. května 1886, č. 47 z. z., zák. z 12. března 1888, č. 23 z. z., zák. ze 14. července 1900, č. 46 z. z. a 14. září 1905, č. 120 z. z., dále český zemský zákon ze dne 11. května 1908, č. 36 z. z., moravský zákon o zřizování škol ze dne 24. ledna 1870, č. 17 z. z., doplněný a pozměněný zákony ze dne 12. prosince 1883, č. 77 z. z., ze dne 27. listopadu 1905 č. 4 z. z. z r. 1906 (t. zv. zákon Perkův), ze dne 27. dubna 1910, č. 40 z. z. a ze dne 15. července 1914, č. 53 z. z. Posléze slezský zákon o zřizování škol ze dne 6. listopadu 1901, č. 41 z. z.

Řízení o školním rozpočtu bylo nově upraveno zákonem čís. 77/1927 a čís. 169/1930 o nové úpravě finančního hospodářství svazků územní samosprávy.

<sup>8)</sup> Rodiče dětí školu navštěvujících nejsou legitimováni k rekursu proti rozhodnutí z. š. r., kterým určitá škola dle § 9 zákona č. 189/19 byla zrušena. N. s. s. z 2. listopadu 1922, č. 15.673. Boh. č. 1612 a N. s. s. z 7. prosince 1922, č. 18.802. Boh. č. 1732.

jmenovaný, má dále právo měniti hranice obcí školních i stanoviti obvody jednotlivým školám, ať jsou zřízeny podle tohoto zákona či podle zákonů starších.

(<sup>4</sup>) Stížnosti proti opatřením podle tohoto paragrafu učiněným nemají odkládacího účinku.

**§ 10.** Vyučovací a vychovávací ústavy soukromé uvedených kategorií jsou pod dohledem státní správy. Představení a vydržovatelé jejich jsou státu odpovědni za náležitý stav ústavu a za šetření orgánů státních.<sup>9)</sup>

**§ 11.** S o u k r o m é š k o l y n á r o d n í, státem po vydání tohoto zákona povolené a státnímu dozoru podléhající, mají právo vydávati vysvědčení s touže platností jako národní školy veřejné.

Soukromým školám, před vydáním tohoto zákona zřízeným, budiž uděleno právo veřejnosti, není-li po prohlídce, okresním školním inspektorem do měsíce vykonané, shledáno žádné podstatné závady.<sup>10)</sup>

Ministerstvo školství a národní osvěty může škole soukromé, vyžaduje-li toho zájem veřejný nebo jiné závažné důvody, toto právo veřejnosti o d n í t i anebo i š k o l u ú p l n ě z r u š i t i. Škola, které bylo odňato právo ve-

---

<sup>9)</sup> O soukromých školách národních viz též §§ 70 a 73 zákona o školách národních z r. 1869 (Výbor, I. díl, str. 57 a násl.), dále § 17, odst. 2. zákona č. 226/1922 (Výbor, I., str. 84) a § 120 ústavní listiny (Výbor I., str. 12.).

<sup>10)</sup> O právu veřejnosti viz § 72 zákona z r. 1869 (Výbor I., str. 58).

řejnosti, může práva toho opět dosíci od ministerstva, prokáže-li mu její vydržovatel, že závady, které způsobily odnětí práva veřejnosti, byly odstraněny.<sup>11)</sup>

§ 12. Učitelé, kteří na soukromých školách (§§ 10 a 11) působí nebo působili, mohou u zemské školní rady žádati za výrok, že k době, prožité na školách soukromých, třeba před vydáním tohoto zákona neměly práva veřejnosti, sluší přihlížeti tak, jako by byla strávena na školách soukromých s právem veřejnosti. Zemská školní rada nemůže výroku toho odepříti, není-li proti tomu závady veřejné.

§ 13. Soukromým školám obecným nebo občanským (měšťanským) lze z důvodů závažných z pokladny státní nebo zemské povolovati příspevek na uhrazení nákladů osobních i věcných.

§ 14. Tímto zákonem doplňují se všechna příslušná zákonná ustanovení a nařízení nebo se i mění a ruší, jsou-li s ním v odporu.

§ 15. Zákon tento nabude působnosti v Čechách, na Moravě a ve Slezsku dnem vyhlášení. Nařízením bude stanoveno, od kdy má tento zákon platiti na Slovensku.

§ 16. Výkon tohoto zákona ukládá se ministerstvu školství a národní osvěty společně se zúčastněnými ministerstvy.

---

<sup>11)</sup> Úřad nemůže odepříti povolení soukromé školy, splní-li žadatel podmínky § 70 zák. z r. 1869. N. s. s. z 5. května 1922, č. 6081.

## Ó d ě í l t ř e t í.

### PRAVNÍ POMĚRY UČITELSTVA.

#### VI.

#### Služební pragmatika učitelstva národních škol.

Vládní nařízení ze dne 14. září 1928, čís. 162 Sb. z. a n., ve znění vládního nařízení ze 26. června 1930, čís. 91 Sb. z. a n., o služebním poměru učitelstva obecných a občanských (měšťanských) škol.<sup>1)</sup>

Vláda republiky Československé nařizuje podle § 17, odst. 1., a § 46, odst. 2., zákona ze dne 24. června 1926, č. 104 Sb. z. a n. o úpravě platových a služebních poměrů učitelstva obecných a občanských škol (Učitelský zákon):

#### Č l á n e k . I.

Ustanovení z á k o n a ze dne 28. července 1917, č. 319 ř. z., *o služebním poměru učitelstva státních středních a nižších učilišť* (služební pragmatika učitelů), která podle § 17, odst. 1. učitelského zákona byla ve znění nyní platném, s výjimkou ustanovení o asistentech a suplentech, zásadně uvedena v platnost pro učitelstvo obecných a občanských škol i se změnami a doplňky vyplývajícími z platového zákona (č. 103/1926 Sb. z. a n.), z učitelského zákona a ze zá-

---

<sup>1)</sup> Vládní nařízení 162/1928 bylo vyhlášeno 24. září 1928, vládní nařízení 91/1930 vyhlášeno 30. června 1930 s účinností od 1. září 1930.

konů pozdějších, *vyhlašují a přizpůsobují se zvláštním potřebám služby na obecných a občanských školách* v následujících člancích a paragrafech tohoto nařízení.

## Č l á n e k II.

(<sup>1</sup>) *Toto vládní nařízení platí pro učitele státních obecných a občanských škol, dále pro učitele ostatních veřejných škol obecných a občanských v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, jakož i pro učitele na zvláštních státních odborných školách pro hluchoněmé nebo pro slepé a pro opatrovatelky na státních opatrovnách. Nevztahuje se však na učitele, ustanovené na cvičných školách při státních učitelských ústavech.*

(<sup>2</sup>) *Slovem »učitelé« rozumějí se v tomto vládním nařízení:*

1. literní učitelé a ředitelé občanských škol,
2. literní učitelé a správcové i řídící učitelé obecných škol,
3. zvláštní učitelé náboženství, ustanovení školními úřady,
4. učitelky ručních prací (domácích nauk),
5. vedlejší učitelé pro nepovinné učebné předměty,
6. opatrovatelky na státních opatrovnách, všichni bez rozdílu, jsou-li nebo budou-li v školní službě ustanoveni ať jako čekatelé, ať jako definitivní nebo zatímní nebo výpomocní učitelé nebo jako vedlejší učitelé za odměnu. Pokud pro některou skupinu těchto učitelů mají

platiti zvláštní předpisy, je to vždy výslovně uvedeno.

(<sup>3</sup>) Na *učitele náboženství*, povolané ke školní službě jen *orgány církví* a náboženských společností, vztahují se ustanovení tohoto nařízení jen v míře ustanovené v § 152.<sup>2)</sup>

(<sup>4</sup>) Pokud se v tomto nařízení výslovně jinak nestanoví, platí jeho ustanovení o učitelích i pro učitelky.

### Č l á n e k III.

(<sup>1</sup>) Toto vládní nařízení nabývá účinnosti současně s učitelským zákonem;<sup>3)</sup> předpisy o řízení kvalifikačním a disciplinárním nabývají však účinnosti dnem vyhlášení tohoto nařízení.<sup>4)</sup>

(<sup>2</sup>) Pokud toto vládní nařízení neobsahuje výjimky, *zrušují se jím všechny starší předpisy* o předmětech, které jsou v něm upraveny.<sup>5)</sup>

### Č l á n e k IV.

**P r o v e d e n í m t o h o t o v l á d n í h o nařízení se pověřuje ministr školství a národní osvěty v dohodě s ministry financí a vnitra.**

---

<sup>2)</sup> Tedy na příklad kněží z duchovní správy.

<sup>3)</sup> Učitelský zákon nabyl účinnosti 1. ledna 1925.

<sup>4)</sup> To jest dnem 24. září 1928.

<sup>5)</sup> Ruší se tudíž nejen starší předpisy, které novému vládnímu nařízení odpovídají, ale vůbec starší předpisy, které jednají o předmětech, jež jsou touto pragmatikou upraveny. Dosah čl. III. je nejasný a sporný, teprve časem praxe a judikatura zjedná jasnost.



## Díl I.

### Obecná ustanovení.

#### U s t a n o v e n í   u č i t e l e m.

§ 1. <sup>(1)</sup> *Učitelem smí býti ustanoven jen československý státní občan čestného dřívějšího života, který je úplně způsobilý plniti povinnosti učitelského úřadu a jiné služební závazky a jehož způsobilost k jednání není omezena z jiného důvodu než z důvodu nezletilosti.*

<sup>(2)</sup> *Nezletilec může býti ustanoven učitelem jen se svolením svého zákonného zástupce.<sup>6)</sup>*

<sup>(3)</sup> *Kterým požadavkům má učitel vyhověti, pokud jde o zvláštní schopnosti a znalosti, odborné předběžné vzdělání a určité zkoušky, buď posuzováno podle předpisů, platných v této věci.<sup>7)</sup> Není-li takových předpisů, ustanoví se tyto požadavky případ od případu.*

<sup>(4)</sup> *Učiteli nemohou býti ustanoveny osoby, na jejichž jmění byl uvalen k o n k u r s, pokud trvá konkursní řízení, ani osoby, na jejichž žádost se provádí řízení vyrovnávací, pokud nebylo prohlášeno za skončené.*

---

<sup>6)</sup> Nezletilci jsou osoby, které podle zák. ze dne 23. VII. 1919, č. 447 Sb. z. a n. nedokončily 21. roku věku. Osoby po dokončení 18. roku věku mohou býti prohlášeny poručenským soudem za zletilé nebo se soudním schválením propuštěny z moci otcovské.

Zákonným zástupcem nezletilce jest otec nebo není-li otce, nebo nemůže-li otcovské moci vykonávati, poručník. U nezletilých provdaných žen jest zákonným jejich zástupcem majitel (§§ 148, 187, 175 a 260 obec. zák. občan.).

(<sup>5</sup>) *Učitelem náboženství může býti ustanovena kromě toho jen osoba, kterou příslušný vrchní úřad náboženský prohlásil za způsobilou k vyučování náboženství.*<sup>7)</sup>

**§ 2.** *K ustanovení učitelem je třeba svolení ministerstva školství a národní osvěty, jestliže uchazeč*

1. *nedospěl ještě 18. roku věku,*
2. *překročil již 40. rok věku a dosud ještě nebyl ve službě státní nebo ve veřejné službě učitelské,*
3. *byl odsouzen* buď pro zločin vůbec, buď pro přečin anebo pro přestupek ze ziskuchtivosti nebo proti veřejné mravnosti,
4. *byl propuštěn* ze státní služby nebo veřejné učitelské služby nebo *vystoupil* ze státní nebo veřejné učitelské služby v době disciplinárního řízení.

**§ 3.** (<sup>1</sup>) *Ustanoviti učitele, který by tím vstoupil v poměr služební nadřízenosti nebo podřízenosti k osobě, s níž jest buď ve vzestupném nebo v sestupném pokolení nebo v pobočné linii až včetně do třetího stupně příbuzen nebo sešvakřen nebo k níž jest v poměru*

---

<sup>7)</sup> Předpisy těmi jsou §§ 38 až 41 a 53 zákona č. 62/1869 ř. z., resp. č. 53/1883 ř. z., a k tomu příslušná prováděcí nařízení v organizačním statutu pro učitelské ústavy a v předpisu o zkouškách učitelské způsobilosti z r. 1886; pro Slovensko viz zákony č. 293/1919 Sb. z. a n., a č. 276/1920 Sb. z. a n. — Pro zvláštní učitele náboženství platí ustanovení § 6, odst. 2., zák. 48/1868 ř. z. a § 6 zák. 86/1872 ř. z.

*adopčním, je dovoleno jen se schválením úřadu, příslušného pro ustanovení definitivního učitele.*

(<sup>2</sup>) *Nastane-li takový poměr dodatečně, budiž pečováno, aby zájmy učitelského úřadu nebo jiné služební zájmy nebyly ohroženy.*

§ 4. *Vyjde-li dodatečně najevo, že si učitel vyloudil přijetí do učitelské služby nebo ustanovení v určitém úřadě učitelském, předloživ neplatné doklady nebo zamlčev okolnosti, které podle platných předpisů vylučují ustanovení, budiž proti němu postupováno disciplinárně.*

§ 5. *O propůjčení místa budiž vydán dekret, o němž platí ustanovení § 19 učitelského zákona.<sup>8)</sup>*

§ 6. (<sup>1</sup>) *V ý p o m o c n í učitelé ustanovují se vždy jen na dobu nezbytné potřeby, nejdéle však do konce vyučovací doby školního roku.*

(<sup>2</sup>) *Ustanovování vedlejších učitelů jest upraveno v § 5 učitelského zákona.*

§ 7. *Nebyl-li ustanoven zvláštní termín pro nastoupení služby nebo nevyplývá-li ze zařízení příslušné školy nebo ústavu, je učitel povinen nastoupiti do čtrnácti dnů po přijetí dekretu. Nenastoupí-li v této lhůtě, pozbývá ustanovení v úřad platnosti, nebude-li opoždění v další lhůtě čtrnácti dnů dostatečně ospravedlněno.*

### **P o č á t e k s l u ž e b n í d o b y.**

§ 8. (<sup>1</sup>) *Služební doba ve smyslu tohoto nařízení se počíná, nastoupil-li učitel skutečně ve*

---

<sup>8)</sup> Tímto paragrafem se ruší § 110, odst. 2. řádu škol. a vyuč. a § 2 zák. čl. XV/1913.

službu, p ř i p r v n í m nebo o p ě t n ě m ustanovení *dnem účinnosti* ustanovení, který je uveden v dekretu, při bezprostředním p ř e s t u p u z jiného poměru státní služby nebo z veřejné služby učitelské *dnem zproštění* tohoto poměru.

(<sup>2</sup>) Učitel je povinen *předložit* *svůj ustanovovací dekret* do čtrnácti dnů po nastoupení služby, po případě po přijetí dekretu, úřadu služebně přímo nadřízenému (§ 150); tento úřad opatří, aby počátek služební doby byl zapísán do osobního výkazu.

### Služební přísaha a slib plniti povinnosti.

§ 9. (<sup>1</sup>) D e f i n i t i v n í učitelé a učitelští č e k a t e l é, vstupující do služebního poměru, podrobeného ustanovením tohoto nařízení, jakož i opětně vstupující do takového poměru, jsou povinni vykonati *služební přísahu*.

(<sup>2</sup>) Služební *přísaha budiž vykonána* do rukou přednosty úřadu učiteli služebně přímo nadřízeného (§ 150) nebo jeho zmocněnce, ne učiní-li se ve zvláštních případech jiné opatření.

(<sup>3</sup>) *Formulář přísahy*, doplněný datem, kdy byla přísaha vykonána, *bud' podepsán* přísahajícím učitelem. Na ustanovovacím dekretu *osvědčí se úředně*, že byla přísaha vykonána a kdy se to stalo.

(<sup>4</sup>) V ý p o m o c n í učitelé a v e d l e j š í učitelé nedefinitivní vykonají, nastupující ve

službu, *slib plniti povinnosti*, na nějž se obdobně vztahují ustanovení o služební přísaze.<sup>9)</sup>

### Os o b n í v ý k a z.

§ 10. <sup>(1)</sup> O každém učiteli píše se při úřadu jemu služebně přímo nadřízeném (§ 150) *osobní výkaz*, do kterého se zapisují všechna osobní data, důležitá pro služební poměr a zejména pro postup do vyšších stupňů služného (adjuta, odměny) a pro výměru výslužného.

<sup>(2)</sup> Učitel je povinen *ohlásiti tato data hned, jak dostane ustanovovací dekret, a oznamovati všechny změny*, pokud nespočívají na opatřeních nadřízeného úřadu.

<sup>(3)</sup> Učitel má právo *nahlédnouti do svého osobního výkazu* a opsati si jej.

### K v a l i f i k a c e.

§ 11. <sup>(1)</sup> O všech učitelích *vyjímajíc učitele se služným nejvyššího stupně*, se píší nepřetržité kvalifikační tabulky, do kterých budiž každý rok zapisována kvalifikace.

<sup>(2)</sup> Zevrubnějši ustanovení budou dána zvláštními předpisy ministerstva školství a národní osvěty.<sup>10)</sup>

---

<sup>9)</sup> § 9 se ruší § 110, odst. 3. až 5. řádu škol. a vyuč. a § 23 zák. čl. XXVI./1907, pak vládní nařízení č. 495/1919 Sb. z. a n. a výnos mšano. ze dne 21. XI. 1919, č. 51.786.

<sup>10)</sup> Podle tohoto § 11, odst. 2. vládní nař. ze 14. září 1928, č. 162 Sb. z. a n., o služebním poměru učitelstva obecných a občanských (měšťanských) škol, změněného vládní nař. z 26. června 1930, č. 91 Sb. z. a n., vydalo mšano. z 8. dubna 1931, č. 119.273/30-I., (Věstník XIII., strana 139), prováděcí výnos o kvalifikování učitelstva.

§ 12. <sup>(1)</sup> Kvalifikační komise pro učitele škol, spravovaných přímo a výhradně *ministerstvem* školství a národní osvěty podle § 2, odst. 1., čís. 3. zákona ze dne 9. dubna 1920, č. 292 Sb. z. a n., jímž se upravuje správa školství, se zřídí *u ministerstva* školství a národní osvěty:

a) *v ústředí,*

b) *v úředním sídle každého školního inspektora těchto škol.*

<sup>(2)</sup> Kvalifikační komise *pro učitele ostatních škol*<sup>10)</sup> se zřídí:

a) *u zemských* školních úřadů, pokud se týče u jejich sekcí,

b) *u okresních* školních úřadů.

<sup>(3)</sup> Podle potřeby může býti při řečených úřadech (orgánech) ustanoveno *několik kvalifikačních komisí*. Stane-li se tak, vymezí se při jejich zřízení současně také obor jejich působnosti.

<sup>(4)</sup> Kvalifikační komise, zřízené u ministerstva školství a národní osvěty (odst. 1., písm. a) a u zemských školních úřadů (odst. 2., písm. a), rozhodují jako *o d v o l a c í i n s t a n c e* o stížnostech, podaných do rozhodnutí kvalifikačních komisí, zřízených podle odst. 1., písm. b), pokud se týče podle odst. 2., písm. b) (§ 19, odst. 3.).

<sup>(5)</sup> Kvalifikační komise *m a j í p o p ě t i č l e n e c h* a usnášejí se *prostou většinou hlasů*.

---

<sup>10)</sup> Státních škol na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, ostatních (nemenšinových) veřejných škol v zemích českých, stát. škol pro hluchoněmé nebo slepé a stát. dětských opatroven.

(<sup>6</sup>) Učitele, zaměstnané u školních *inspektorů* škol uvedených v odst. 1., kvalifikují komise zřízené podle písm. b) tohoto paragrafu, učitele, zaměstnané u *okresních nebo zemských školních úřadů*, kvalifikují komise, zřízené u těchto úřadů podle odst. 2., a učitele, zaměstnané u *ministerstva školství* a národní osvěty a u jeho referátu v Bratislavě, pak u školského referátu zemského úřadu Podk. Rusi v Užhorodě, kvalifikují komise, zřízené u tohoto *ministerstva* podle § 15, odst. 1., zák. č. 319/1917 ř. z.

§ 13. (<sup>1</sup>) *Členy kvalifikační komise, zřízené u ministerstva školství a národní osvěty* [§ 12, odst. 1., písm. a)] a potřebný počet *náhradníků* *ustanoví ministr školství* a národní osvěty *počátkem každého roku*. V komisi zasedá aspoň jeden učitel příslušných škol.

(<sup>2</sup>) *Předsedou* komise je člen hodností nejstarší.

(<sup>3</sup>) Jde-li o *kvalifikování učitele*, který je *členem kvalifikační komise*, nastoupí na jeho místo v komisi *náhradník*.

§ 14. (<sup>1</sup>) *Členy kvalifikačních komisí, zřízených u zemských školních úřadů*, pokud se týče u jejich sekcí [§ 12, odst. 2., písm. a)] jsou:

- a) příslušný *zemský školní inspektor*;
- b) příslušný *referent pro právní a hospodářské věci školní*;
- c) *dva příslušníci stavu učitelského*, z nichž jeden má býti vzat z členů zemské školní rady a druhý, pokud lze, z téže

skupiny učitelstva, ke které náleží učitel, jenž má býti kvalifikován, nebo ze skupiny nejbližší příbuzné; jde-li o *kvalifikaci učitele náboženství*, zasedá v komisi na místě druhého z obou příslušníků stavu učitelského *zástupce příslušné církve* nebo náboženské společnosti v zemské školní radě;

d) nevyhradí-li si zemský president jakožto předseda zemské školní rady sám *předsednictví kvalifikační komise*, jest jejím pátým členem a zároveň předsedou funkcionář, pověřený zastupováním zemského presidenta v zemské školní radě.

(<sup>2</sup>) Za každého člena komise mimo předsedu budiž ustanoven potřebný počet náhradníků téhož druhu.

(<sup>3</sup>) *Členy i náhradníky kvalifikační komise u zemského školního úřadu ustanovuje*, nevyhradí-li si toto právo zemský president, funkcionář, pověřený jeho zastupováním v zemské školní radě. Členové i náhradníci ustanovují se počátkem každého roku, při čemž členové i náhradníci z minulého roku mohou býti ustanoveni i pro příští rok.

(<sup>4</sup>) Ustanovení § 13, odst. 3., platí obdobně.

**§ 15.** (<sup>1</sup>) *Členy kvalifikačních komisí, zřízených při okresních školních úřadech* [§ 12, odst. 2., písm. b)], jsou:

a) *přednosta okresního školního úřadu* nebo jeho zástupce, jenž je zároveň *předsedou komise*.

b) *příslušný okresní školní inspektor*,



c) *dva příslušníci stavu učitel-  
ského.*

Jako pátý člen komise bude povolán některý ze státních nebo jiných veřejných úřed-  
níků, znalých práva.

(<sup>2</sup>) Členy kvalifikačních komisí, zřízených  
v úředních sídlech školních in-  
spektorů [§ 12, odst. 1., písm. b)], jsou:

a) *předseda*, jímž jest buď některý  
z úředníků ministerstva školství a národní osvěty  
nebo některý jiný státní úředník, kterého k této  
funkci povolá ministr školství a národní osvěty,

b) *školní inspektor* nebo jeho zástup-  
ce, ustanovený ministrem školství a národní  
osvěty,

c) *dva příslušníci stavu uči-  
telského.*

Jako pátý člen komise bude povolán některý  
ze státních nebo jiných veřejných úředníků zna-  
lých práva.

(<sup>3</sup>) Z příslušníků stavu učitelského v kvali-  
fikačních komisích (odst. 1. a 2.) budiž, pokud  
lze, aspoň jeden vzat z *téže skupiny učitelstva,*  
*ke které náleží učitel, jenž má býti kvalifikován,*  
nebo ze skupiny nejbližší příbuzné. Jde-li o *kva-*  
*lifikaci učitele náboženství*, budiž jeden  
z obou příslušníků stavu učitelského v kvalifi-  
kační komisi vzat z *řad učitelů téhož nábožen-*  
*ství*. Není-li v školním okrese více zvláštních  
učitelů téhož náboženství, zasedá v komisi na  
místě druhého z obou příslušníků stavu učitel-  
ského jeden z řad učitelů náboženství, povola-

ných ke školní službě jen orgány církví a náboženských společností.

(<sup>4</sup>) Za každého člena komise mimo předsedu budiž ustanoven potřebný počet *náhradníků* téhož druhu.

(<sup>5</sup>) *Členy i náhradníky* kvalifikační komise, zřízené v úředních sídlech školních inspektorů, *u s t a n o v u j e m i n i s t e r s t v o* školství a národní osvěty, pokud se týče orgán jím zmocněný, členy i náhradníky kvalifikační komise, zřízené při okresním školním úřadu, ustanovuje, nevyhradí-li si toto právo zemský president, funkcionář, pověřený jeho zastupováním v zemské školní radě, a to v obou případech počátkem každého roku. Úředníci, kteří nejsou služebně podřízeni ministerstvu školství a národní osvěty, mohou býti do kvalifikačních komisí povolávání jen v dohodě s příslušným resortním ministerstvem jím nadřízeným.

(<sup>6</sup>) Ustanovení § 13, odst. 3., platí obdobně.

§ 16. Š k o l n í i n s p e k t o r sestaví o každém učiteli, nad nímž vykonává přímý dozor, *k v a l i f i k a č n í p o p i s* podle § 18 náležitě odůvodněný. Kvalifikační popis učitele, který není podřízen dozoru školního inspektora, sestaví jeho přímý představený. Popis dodá se služebně kvalifikační komisi.

§ 17. (<sup>1</sup>) *Komise ustanoví kvalifikaci*, prozkoumajší předložené popisy.

(<sup>2</sup>) Pokládá-li komise za potřebná *o b j a s n ě n í*, může požádati příslušný orgán, jehož

návrh nebo vyjádření jest předmětem pochybnosti, *aby podal vysvětlení.*

§ 18. <sup>(1)</sup> *Při stanovení kvalifikace jest podle upotřebení učitelova míti na zřeteli:*

1. pedagogické a odborné *vzdělání* a pokrok v něm, jakož i *znalost služebních předpisů,*

2. *zacházení se žáky* po stránce didaktické a pedagogické, jakož i *služební styk,* zvláště se členy učitelského sboru a se stranami,

3. *píli a svědomitost,*

4. *úspěchy* ve výchově a vyučování,

5. *chování* (§§ 23 až 25),

6. u učitelů, kteří jsou na vedoucích místech anebo při kterých může jíti o to, aby na takové místo byli povoláni, *způsobilost pro ně.*

<sup>(2)</sup> Jeví-li se v jednotlivém případě *zvláštní okolnosti* (jako znalost řečí, umělecké, vědecké, literární a odborné výkony, technické zručnosti, zvláštní úsilí při péči o některou sbírku učebních pomůcek nebo knihovnu, při tělesném výcviku a výchově žáků, při pěstování hudby, při prakticky odborném výcviku žáků, jmenovitě ve školní dílně, při lidovýchovných pracích) *významné pro kvalifikaci,* buďte *výslovně* uvedeny.

---

<sup>11)</sup> Pragmatikou (vlád. nařízením 162/1928) zavedena stupnice: 1. výtečně; 2. velmi dobře; 3. dobře; 4. méně uspokojivě; 5. neuspokojivě.

Podle vládního nařízení z 26 června 1930, č. 91 Sb. z. a n. byla změněna od 1. září 1930 tak, jak uvedeno v § 18 <sup>(3)</sup>. Posléze výnosem mšano ze 24. ledna

(<sup>3</sup>) *Celkový posudek* má zníti »*velmi dobře*«, »*dobře*«, »*uspokojivě*«, »*méně uspokojivě*« nebo »*neuspokojivě*«. <sup>11)</sup>

(<sup>4</sup>) Všemi orgány státními i nestátními, povolány k součinnosti při kvalifikačním řízení, budiž při vykonávání jejich funkce šetřeno přísné *svědomitosti, mlčelivosti a nestrannosti*. Kvalifikační komise dbejte také stejnoměrnosti v posuzování učitelů jak možná největší.

§ 19. (<sup>1</sup>) *Celkový posudek oznámí se učiteli písemně služební cestou.*

(<sup>2</sup>) Učitel má *právo na hlédnouti* u úřadu služebně přímo nadřízeného (§ 150) do své *kvalifikační tabulky* (celkového posudku a jednotlivých bodů) a opsati si ji.

(<sup>3</sup>) Je-li celkový posudek »*uspokojivý*« nebo není-li ani »*uspokojivý*«, může učitel *dočtyřtýdně* po tom, co jej seznal, podati u úřadu služebně přímo nadřízeného (§ 150) *stížnost*, o které rozhodne, jde-li o učitele, uvedené v § 12, odst. 1., kvalifikační komise, zřízená u ministerstva školství a národní osvěty v ústředí, a jde-li o učitele, uvedené v § 12, odst. 2., kvalifikační komise, zřízená u zemského školního úřadu. <sup>12)</sup>

---

1931, č. 173.119/30 — (Věstník XIII, str. 58) čl. 4, odst. 2: Tato kvalifikace se označuje známkami: »*velmi dobře způsobilý*«, »*dobře způsobilý*«, »*uspokojivě způsobilý*«, »*nezpůsobilý*«, a to slovy, nikoli číslicemi.

<sup>12)</sup> Znění odst. 3. upraveno podle § 82 platového zákona a změněno vl. nař. 91/1930 Sb. z. a n.

## Díl II.

### Povinnosti.

#### V š e o b e c n é   p o v i n n o s t i.

§ 20. Učitel jest povinen býti *věren Československé republice*, pevně zachovávatí její zákony a vychovávatí svěřenou mu mládež v témže duchu. *Věnuj se úřadu* a povolání s plnou silou a se vší horlivostí, p l ň s v ě d o m i t ě p o v i n n o s t i spojené se svým služebním postavením, zvláště bud' vždy pamětliv toho, aby bylo šetřeno *veřejných zájmů*. Přihlížej stále ku *prospěchu školy* a svěřených *žáků*, zachovávej při svém služebním jednání přísnou *nestrannost a nezištnost*, jakož i varuj se všeho a podle sil zabraňuj všemu, co by bylo veřejným zájmům na škodu nebo rušilo spořádanou službu.

#### S l u ž e b n í   p o s l u š n o s t.

§ 21. Učitel jest povinen *poslouchati rozkazů* svých p ř e d s t a v e n ý c h (§ 151) a dbáti při jich provádění *zájmů školy a úřadu* sobě svěřeného podle nejlepšího vědomí a nejlepších sil.

#### S l u ž e b n í   t a j e m s t v í.

§ 22. <sup>(1)</sup> Učitel jest povinen zachovávatí *přísnou mlčelivost* o všech věcech, které poznal při vykonávání služby nebo v souvislosti se svým služebním postavením a které v zájmu státu, školy nebo zúčastněných osob vyžadují, aby byly *chovány v tajnosti*, nebo

které mu výslovně byly označeny jako *důvěrné*, vůči každému, komu není povinen dáti o takových věcech služební zprávu.

(<sup>2</sup>) *Výjimka nastává* jen tehdy, když byl učitel pro určitý případ *zproštěn povinnosti šetřiti služebního tajemství*.

(<sup>3</sup>) *Povinnost šetřiti služebního tajemství* trvá nezměněně také po dobu jakékoli dovolené, pak v době výslužby, jakož i po rozvázání služebního poměru.

### C h o v á n í.

§ 23. (<sup>1</sup>) Učitel je povinen ve škole nebo v úřadě i mimo školu nebo úřad *šetřiti stavovské důstojnosti*, chovati se stále shodně s *požadavky kázně* a varovati se všeho, co by mohlo *zmenšiti úctu a důvěru*, jichž jeho postavení vyžaduje, nebo *ohroziti zájmy školy*, výchovy a vyučování.

(<sup>2</sup>) Také ve výslužbě jest učitel povinen chovati se přiměřeně vážnosti stavu.

§ 24. (<sup>1</sup>) Učiteli jest zakázána *účast ve spolku*, přičili se pro snahy spolkové nebo pro způsob spolkové činnosti povinností učitelovým.

(<sup>2</sup>) Rovněž jest učiteli zakázáno *vstupovati ve svazky*, které mají účelem způsobovati poruchy a zvolňování úředních a služebních výkonů.

(<sup>3</sup>) Žádný učitel nesmí býti členem *zahraniční společnosti*, sledující cíle politické.

§ 25. (<sup>1</sup>) Učitel bud' vůči svým představným (§ 151), druhům v povolání a podřízeným, vůči žákům i vůči těm, kdož mají zájem o školu, *pamětliv úkolů vyučování a výchovy*.

(<sup>2</sup>) K svým představeným (§ 151) nechť se chová *uctivě*, ve styku se sobě rovnými nechť se jeví *kolegiálním a ochotným*, ve styku se žáky a školskými interesenty nechť přísně *šetří taktu*.

§ 26. (<sup>1</sup>) Všechny *žádosti, rozklady a stížnosti ve věcech* služebních nebo v osobních věcech, které se dotýkají služebního poměru, má učitel *podávati zpravidla služebně*, vždy však *výhradně u úřadů služebně nadřízených*; tato podání buďte bez prodlení poslána úřadu, povolnému k úřednímu řízení, který podle potřeby vyšetří skutkovou podstatu a učiní vhodná opatření.

(<sup>2</sup>) *Stížnosti do služebních rozkazů představených (§ 151) nemají odkladného účinku.*

## P o v i n n o s t i u č i t e l s k é h o ú ř a d u.

§ 27. (<sup>1</sup>) *Míra učebné povinnosti* učitele řídí se platnými předpisy, zejména čl. V. až VII. zákona ze dne 13. července 1922, č. 251 Sb. z. a n., jímž se mění některé zákony o služebních poměrech učitelstva veřejných škol obecných a občanských.

(<sup>2</sup>) Učiteli buď umožněn *nedělní klid*, pokud to lze srovnati s nezbytnými požadavky služebními.

§ 28. (<sup>1</sup>) *Žádají-li toho důležité zřetele služební, může býti upotřebeno učitele na pokyn představených p ř e c h o d n ě také k tomu, a b y v y u č o v a l p ř e d m ě t ů m, pro které n e n a b y l u č i t e l s k é z p ů s o b i l o s t i, je-li*

pro takové upotřebení podle názoru jeho představených zjištěna jeho schopnost.

(<sup>2</sup>) Učitel může býti také rozkazem nadřízeného úřadu z důležitých služebních zřetelů v časových mezích čl. V. až VII. zák. č. 251/1922 Sb. z. a n. přechodně přidržen k tomu, aby též vykonával *službu na jiném státním nebo veřejném učilišti*.

§ 29. (<sup>1</sup>) Učitel jest povinen *vyučovati svědomitě podle předepsané učebné osnovy* a plniti přesně *jiné závazky*, které vyplývají z jeho učitelského postavení, jakož i dodržovati přesně stanovené *učebné a pracovní hodiny*. Necht' si osvojí zevrubnou *znalost předpisů*, jež se týkají jeho služebního postavení a činnosti.

(<sup>2</sup>) Učitel bud' v zájmu prospěchu žáků pamětliv stálé a dokonalé *součinnosti školy s rodinou*. *Styk s rodiči* nebo jejich zástupci má se díti způsobem vlídným, účinně osvědčujícím starost o žáka a získávajícím důvěry.

§ 30. (<sup>1</sup>) Je-li učiteli *nemocí* nebo dočasně z jiného podstatného důvodu *zabráněno konati službu*, jest povinen *oznámiti to co nejdříve* orgánu služebně přímo nadřízenému (§ 149). Požádá-li se o to, budiž příčina překážky náležitě osvědčena.

(<sup>2</sup>) Učitel, který je pro nemoc ze služby vzdálen, jest povinen podrobiti se z úředního rozkazu *prohlídce úředního lékaře*.

(<sup>3</sup>) *Ospravedlněná nepřítomnost* ve službě, zejména je-li způsobena nemocí nebo je-li odůvodněna předpisy zdravotně policejními, nezpů-



sobuje zmenšení příjmů anebo zkrácení v postupu do vyšších stupňů služného (adjuta, odměny).

(<sup>4</sup>) *Vzдалu-je-li se učitel o své újmě déle než tři dny služby*, aniž prokáže dostatečný důvod omluvy, *p o z b ý v á* pro dobu neospravedlněné nepřítomnosti bez újmy své disciplinární odpovědnosti *svých příjmů*. Příjmy již vyplacené srazí se z nejbližší platové kvoty.<sup>13)</sup>

(<sup>5</sup>) Prohlásí-li učitel, v jehož rodině se vyskytly *nakažlivé nemoci*, že je ochoten úplně se odloučiti od onemocnělých příslušníků, a je-li tato nabídka přijata orgánem služebně přímo nadřízeným (§ 149), buďte mu nahrazeny výlohy, jež skutečně vznikly a nezbytně byly nutné, nejvýše za dobu tří měsíců.

(<sup>6</sup>) O nepřítomnosti učitelek ve službě pro těhotenství nebo mateřství platí § 25 učitelského zákona.

---

<sup>13)</sup> K tomu, aby úřad mohl stát, učiteli zastaviti požitky podle § 33 sl. pragm. prof., stačí pouhá své-  
mocná a neospravedlněná nepřítomnost ve službě trvající déle tří dnů; není třeba, aby učitel výkon služby výslovně odepřel.

Může tedy vysloviti státní správa školská ztrátu služebních požitků při pouhém, déle než 3 dny trvajícím neomluveném nedostavení se k výkonu učitelské služby a stačí již pouhý tento fakt sám k odůvodnění zmíněného opatření.

Podání žádosti za dovolenou samo o sobě nezabavuje učitele jeho služební povinnosti vykonávati úřad učitel-  
ský nepřerušene dále a nemůže proto býti omluvou pro nepřítomnost jeho ve školské službě (§§ 29 a 32 cit. zák.).  
Nss. ze 19. II. 1927, č. 1343.

## Vojeňská služba.

§ 31. <sup>(1)</sup> Po dobu *presenční služby vojenské zachová se učiteli postavení*, které měl dříve ve službě učitelské.

<sup>(2)</sup> Po dobu *presenční služby vojenské* (vojenského výcviku) až *do deseti neděl*, jakož i při periodickém cvičení ve zbraní (služebním) *zůstávají učiteli jeho příjmy*; také se započítává v těchto případech tato doba pro postup do vyššího stupně služného (adjuta, odměny). Příslušníkům zálohy a náhradní zálohy, kteří byli vyjímečně povoláni k činné službě v míru, může v případech pozoruhodných ministerstvo školství a národní osvěty povolití stejné výhody i pro delší dobu.

<sup>(3)</sup> Učitelům, povolaným k *presenční službě vojenské*, která podle zákona trvá *rok nebo déle*, buďte *služební příjmy zastaveny*; doba takovéto služby *nepočítá se* pro postup do vyššího stupně služného (adjuta, odměny).

<sup>(4)</sup> Pokud učitel po dobu činné služby vojenské v případě *mobilisace* (doplnění na početní stav válečný) zůstává požítek jeho příjmů, určuje se zvláštními zákonitými předpisy, platnými pro státní zaměstnance. Doba takové služby počítá se pro postup do vyššího stupně služného (adjuta, odměny).

<sup>(5)</sup> Chce-li učitel *kromě mobilisace* (doplnění na početní stav válečný) bez zákonité povinnosti *dobrovolně nastoupiti* do vojenské služby anebo na čas v ní zůstatí, potře-

buje k tomu *zvláštní dovolené*, pro jejíž povolení platí ustanovení § 41.

(<sup>6</sup>) *Za mobilisace* (doplnění na početní stav válečný) potřebuje k takové službě svolení úřadu příslušného pro ustanovení definitivního učitele. Toto svolení *smí se odeprít* jen tehdy, je-li učitele ve službě *nezbytně potřebí*.

### P o b y t.

§ 32. (<sup>1</sup>) Učitel jest povinen voliti *své stálé bydliště* tak, aby mohl přesně plniti všechny služební závazky.<sup>14)</sup> Orgánu služebně přímo nadřízenému (§ 149) má včas oznámiti své bydliště *a ohlásiti každou změnu*.

(<sup>2</sup>) Učitel, jenž jest *ze služby důvodně vzdálen*, má dáti zprávu orgánu služebně přímo nadřízenému (§ 149), *pobývá-li mimo své stálé bydliště*.

(<sup>3</sup>) Učitelé *na dovolené*, jakož i učitelé *na dočasném odpočinku* nechť oznámí orgánu služebně přímo nadřízenému (§ 149), u něhož na-  
posled byli ve službě, adresu, na kterou jich mohou nejkratší cestou docházeti úřední vyrozumění.

---

<sup>14)</sup> V rámci tohoto předpisu ponechává zákon volbu bydliště zaměstnanci samému, takže zákon nezná ani povšechné povinnosti, tím méně povšechného práva státního zaměstnance na to, aby bydlel právě v témže místě, ve kterém má své sídlo úřad, při němž je ustanoven a službu koná. Volí-li tedy státní zaměstnanec svoje trvalé bydliště mimo svoji úřední působnost, jdou ovšem v zásadě potíže a náklady z toho vznikající na jeho vrub a není tu všeobecné povinnosti státu jako zaměstnavatele z tohoto důvodu poskytovat nějaké výhody. Nss. z 26. I. 1925, č. 1419.

(<sup>4</sup>) Pokud, hledíc ke zvláštním služebním poměrům, bude přechodně potřebí *omeziti právo učitelovo vzdáliti se ze služebního místa v době mimo učební hodiny*, určí se opatřením úřadu služebně přímo nadřízeného (§ 150).<sup>15)</sup>

### S ě a t e k.

§ 33. (<sup>1</sup>) Vstoupí-li učitel ve *stav manželský*, je povinen *ohlásiti to do čtrnácti dnů* orgánu služebně přímo nadřízenému (§ 149).

(<sup>2</sup>) Totéž platí i pro učitele na dočasném odpočinku.

### V e d l e j š í z a m ě s t n á n í.

§ 34. (<sup>1</sup>) *Učitel nesmí vedle svého úřadu učitelského provozovati zaměstnání<sup>16)</sup>* ani přijmouti postavení, *jež se přičí vážnosti a důstojnosti povolání učitelského nebo která by mu mohla překážeti v úplném plnění jeho služebních povinností* nebo mohla vzbuditi domněnku *podjatosti* při vykonávání učitelského úřadu.

---

<sup>15)</sup> Služebním úředním místem státního zaměstnance je obec, v níž leží úřední sídlo jeho. Nss. z 29. XI. 1924, č. 21.103.

<sup>16)</sup> Ustanovení § 33 nevyslovuje všeobecný zákaz provozování živnosti, tím méně nezpůsobílost státních zaměstnanců k nabytí živnostenského oprávnění. Nss. ze 16. III. 1926, č. 5402. — § 34 zrušeny jsou dosud platné předpisy zem. zák. a § 126 řádu škol, a vyuč. o vedlejších zaměstnání učitelstva.

(<sup>2</sup>) *Bez předchozího svolení úřadu, příslušného pro ustanovení definitivního učitele, není přípustno*

a) *provozovati soukromou školu nebo soukromý ústav vyučovací a vychovávací,*

b) *provozovati podnik vypočtený na zisk,*

c) *účastniti se akciové společnosti nebo jiné společnosti,<sup>17)</sup> založené pro zisk, jakožto člen zakládacího komitétu, představenstva, správní nebo dozorčí rady,*

d) *vyučovati soukromě žáky vlastní školy (ústavu) a přijímati takové žáky na stravu a do bytu,*

e) *přijímati podnájemníky do naturálních bytů, přikázaných učiteli k užívání.*

(<sup>3</sup>) *Svolení, jež bylo uděleno, lze kdykoli odvolati.*

(<sup>4</sup>) *K bezplatné účasti učitelově ve správě podniků, které mají výhradně za účel podporo-*

---

<sup>17)</sup> Pod pojmem »společnosti« dlužno rozuměti nejen útvary, které — ať jako společnosti obchodní dle zákona obchodního nebo jako »společnosti s obmezeným ručením« dle zákona ze dne 6. března 1906, č. 58 ř. z. — výslovně jako takové jsou označeny, nýbrž i společnosti výrobní a hospodářské podle zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., spolky podle cíl. patentu ze dne 26. listopadu 1852, č. 253 ř. z. a vůbec veškeré útvary zřízené na podkladě kolektivním, pokud jsou vypočteny na zisk.

Je-li v konkrétním případě »společnost« výpočtem na zisk, bude vždy otázkou skutkovou, kterou dlužno řešiti hodnocením činnosti společnosti, jak se jeví zejména podle obsahu stanov (statutu, regulativu a pod.) nebo podle jiných zvláštních okolností případu.

Jako zásadu dlužno vytýčiti, že tento charakter společnosti jest dán toliko tam, kde hlavním účelem společ-

vati *humanitní snahy* anebo *hospodářské poměry* veřejných úředníků nebo učitelů nebo jejich příslušníků, *není třeba svolení*.

(<sup>5</sup>) Podmínky, za nichž se může učitelům dovoliti vedlejší zaměstnání na jiných veřejných nebo soukromých ústavech, ustanoví ministerstvo školství a národní osvěty.

(<sup>6</sup>) Každé *vedlejší výdělkové zaměstnání buď ohlášeno* úřadu, učiteli služebně přímo nadřízenému (§ 150).

### P ř i j í m á n í   d a r ů.

§ 35. (<sup>1</sup>) Učitel *nesmí přijímati darů peněžitých aneb v peněžitě ceně*, nabízených zřetelem k výkonu jeho úřadu přímo nebo nepřímo jemu nebo jeho příslušníkům, ani *nesmí zjednávat si jiných výhod* pod kteroukoli záminkou.

(<sup>2</sup>) *K přijetí čestných darů*, jež se nabízejí učiteli, hledíc k vykonávání jeho úřadu,

---

nosti jest docílení zisku; nesporně sem náleží společnosti, které provozují obchody podle obchodního zákona.

Podle § 33, odst. 2. sl. prag. jest za správnou účast na správě těchto společností v představenstvu, správní nebo dozorčí radě — tedy vůbec ve funkci, s níž jest spojena zodpovědnost civilní nebo trestní; dlužno proto tato opatření vykládati jen jako demonstrativní vypočtení řídicích orgánů dotyčných kolektivit.

Jsou-li dány předpoklady shora uvedené, postihuje zákaz § 33, odst. 2. sl. prag. účast bez ohledu na to, zda jest úplatná čili nic; jen pro případ bezplatnosti stanoví výjimku předpis § 33, odst. 3. služební pragmatiky. (Výnos mšano ze dne 4. června 1927, č. 29.941-S/3, Vm IX, 208.).

je potřebí *souhlasu úřadu* služebně přímo nadřízeného (§ 150).

### DÍL III.

#### Práva.

#### Titul.

§ 36. <sup>(1)</sup> *Tituly učitelů* budou určeny zvláštním *vládním nařízením* na základě § 18 učitelského zákona; až do této úpravy platí dosavadní tituly.

<sup>(2)</sup> Učitel jest o p r á v n ě n a ve služebním styku p o v i n e n u ž í t i t i t u l u, spojeného se služebním místem jemu propůjčeným, a má nárok na to, aby byl služebně tímto titulem jmenován.<sup>18)</sup>

<sup>(3)</sup> *Učitelé ve výslužbě* mohou při všech oficielních příležitostech a ve všech podáních dále užívatí titulu, který jim příslušel při jejich přeložení do výslužby, musí však ke svému titulu připojiti poznámku, označující *poměr ve výslužbě*.

#### P r á z d n i n y a d o v o l e n á.

§ 37. <sup>(1)</sup> Učitelé, kteří jsou podřízeni přímo ředitelům škol (správcům škol, řídícím učitelům, ředitelům občanských škol), *smějí se vzdáliti o h l a v n í c h p r á z d n i n á c h z m í-*

---

<sup>18)</sup> Státní úředník je povinen užívatí v úředním styku úředního titulu a nemůže se této specificky veřejnoprávní povinnosti o své újmě a jednostranně vzdáti. Nss. z 18. XII. 1926, č. 26054.

*sta svého učitelského působiště, pokud tomu nebrání zvláštní závazky* (zastupování ředitele školy, konání zkoušek a pod.). Jsou však p o v i n n i o z n á m i t i řediteli školy *a d r e s u*, na kterou jim mohou docházeti nejkratším způsobem úřední vyrozumění.

(<sup>2</sup>) V d o b ě o s t a t n í c h p r á z d n i n mohou se učitelé vzdáliti z místa svého působiště, nevyžadují-li zvláštní služební okolnosti jejich přítomnosti v místě; musí to však o z n á m i t i řediteli školy.

(<sup>3</sup>) Ředitelé škol mají p o d o b u h l a v n í c h p r á z d n i n n á r o k n a d o v o l e n o u, která se však počíná *teprve po skončení závěrečných prací a končí se pět dní před počátkem školního roku*, je-li postaráno o bezvadné vyřizování naléhavých úředních věcí a nevyžadují-li zvláštní zřetele služební, aby byli osobně přítomni ve svém působišti.

(<sup>4</sup>) Ředitelé škol o z n a m u j í c e úřadu služebně přímo nadřízenému (§ 150), že hodlají nastoupiti takovou dovolenou, *ohlásí zároveň a d r e s u*, na kterou jich mohou docházeti nejkratším způsobem úřední vyrozumění.

(<sup>5</sup>) Úřady, příslušné pro ustanovení definitivního učitele, ustanoví, pokud mají ředitelé škol míti o p r á z d n i n á c h zvláštní zástupce.

§ 38. Nastoupení prázdninové dovolené nevyklučuje, že učitel může býti ze zvláštních služebních zřetelů, jež se vyskytnou, *předčasně z a v o l á n z p ě t*. Jakmile to však služba dovolí, budiž mu umožněno, aby pokračoval v do-



volené. Za cesty, které byly způsobeny nepředvídaným povoláním z prázdninové dovolené, hradí se *normální cestovní výlohy*.

§ 39. Pro služební činnost a dovolenou učitelů, kterých se netýkají ustanovení § 37, platí v obdobném smyslu *předpisy pro státní úředníky*.<sup>19)</sup>

§ 40. *Ve vyučovacím čase školního roku* potřebuje učitel (ředitel) ke každému vzdálení se ze stálého bydliště, jímž by bylo vyučování přerušeno nebo jímž by nastala jiná porucha v činnosti školy, *zvláštní dovolené* od školního úřadu, který určí ministerstvo školství a národní osvěty. Než se tak stane, platí o kompetenci pro povolování takové dovolené dosavadní předpisy.<sup>20)</sup>

§ 41. Udělení dovolené delší než tři měsíce *může býti vázáno podmínkou*, že se za dobu, která přesahuje dovolenou o hlavních prázdninách, *nebudou vypláceti služební příjmy* a že se *tato doba nezapočte* pro postup do vyš-

---

<sup>19)</sup> Týče se zejména učitelů přidělených službou ke školním úřadům. Pro ně platí §§ 42 až 44 služ. pragn. úřed. z 25. I. 1914, ř. 15 ř. z., se změnami podle § 23 platového zákona.

<sup>20)</sup> Podle dosavadních předpisů udílí dovolenou až do tří dnů správci školy místní školní úřad, ostatním učitelům správce školy. Povolení každé dovolené hlásí se okres. škol. úřadu. Za delší dovolenou žádají všichni učitelé u okres. škol. úřadu. (§ 115 řádu škol. a vyuč.). — Na Slovensku a v Podkarpatské Rusi uděluje dovolenou učitelům státních škol školní inspektor (§ 80 instrukce č. 70.000/1905).

ších stupňů služného (adjuta, odměny) a pro výměru výslužného.

(<sup>2</sup>) Trvala-li *dovolená již rok*, budiž povolení další dovolené spojeno se všemi podmínkami, uvedenými v předešlém odstavci. Od těchto podmínek může však býti úplně nebo částečně upuštěno, je-li delší dovolená žádoucí z důvodů veřejných nebo v zájmu vědeckém.

(<sup>3</sup>) Když se *počítá jednoleté trvání* dovolené, bud' činná služba mezi tím pokládána jen tehdy za přerušení dovolené, které učitel užil bezprostředně před tím. Tenkrát bud' čítán rok teprve od konce služby, konané mezi dvěma obdobími dovolené. Je-li doba aktivní služby mezi dvěma obdobími dovolené kratší, bud'te při výpočtu jednoroční dovolené jednotlivé oddíly dovolené dohromady sečteny.

(<sup>4</sup>) Kterak se naloží s *učiteli onemocněnými*, určují předpisy §§ 30 a 65.

§ 42. *Překročení dovolené* bud' pokládáno za rovné vzdálení se ze služby o své újmě.

## P l a t y.

§ 43. Každý učitel, příslušným úřadem pravoplatně ustanovený, má *nárok na služební platy*

---

<sup>21</sup>) Dovolenu je třeba lišiti od odůvodněné nepřítomnosti ve službě podle § 30. To se týká zejména t. zv. zdravotních dovolených.

Podle § 10, odst. 3., novely k obecnímu zřízení (zák. ze dne 17. II. 1919, č. 76 Sb. z. a n.) musí býti veřejným zřízencům (tedy i učitelům), kteří jsou členy obecního zastupitelstva, rady nebo komisí bez ujmy plato-

*nebo odměny, které podle platných zákonů odpovídají jeho služebnímu postavení.*

§ 44. <sup>(1)</sup> *Ustanovení o počátku a zastavení služebního platu* obsažena jsou v § 20 učitelského zákona.

<sup>(2)</sup> *Služební platy definitivních učitelů a učitelských čekatelů* poukazují se k výplatě v *měsíčních částkách*, které jsou *předem splatny* prvního dne každého měsíce.

<sup>(3)</sup> *Činovné* se vyplatí na žádost učitelovu předem *také ve čtvrtletních lhůtách* za podmíněk, jež se upraví zvláštními předpisy ministerstva školství a národní osvěty bez újmy ustanovení předešlého odstavce. Zastaví-li se v době příslušného čtvrtletí činovné z jiné příčiny než pro úmrtí učitelovo, vrátí učitel měsíční částky, vyplacené mu před počátkem splatnosti. Podrobnosti o tomto vrácení upraví ministerstvo školství a národní osvěty v dohodě s ministerstvem financí.

<sup>(4)</sup> Ustanovení o opravě nesprávné výměry nebo výplaty služebních příjmů obsahuje § 30 učitelského zákona.

*P o s t u p   d o   v y š š í c h   s t u p ň ů   s l u ž -  
n é h o   ( a d j u t a ,   o d m ě n y ).*

§ 45. Učitelé mají nárok na *postup do vyšších stupňů služného* (adjuta, odměny) za podmínek, ustanovených příslušnými předpisy, ze-

---

vých a postupových nároků poskytnuta možnost, vykonávat tyto funkce. O dovolené pro členy Národ. shromáždění, viz § 60., str. 85.

jména §§ 3, 4, 7, 10, 11, 12, 13, 22, 23 a 25 učitelského zákona.

§ 46. Jestliže u učitele, který má nárok na postup do vyššího stupně služného (adjuta, odměny), nastaly od posledního určení kvalifikace okolnosti, které činí pochybným, může-li jeho kvalifikace býti označena ještě »uspokojivou«, budiž *rozhodnutí o tomto postupu o d l o ž e n o* až do příštího určení kvalifikace.

§ 47. <sup>(1)</sup> *Kvalifikace »méně uspokojivá« a »neuspokojivá« b r á n í p o s t u p u do vyššího stupně služného (adjuta, odměny); léta, za která byla dána taková kvalifikace, se pro tento postup nezapočítají. Rovněž se nezapočítají pro takový postup období, kterých nelze započítati podle ustanovení tohoto vládního nařízení pro dosažení zákonitých zvýšení služného (adjuta, odměny).*

<sup>(2)</sup> Učitelé, proti nimž je zavedeno *d i s c i p l i n á r n í řízení* anebo kteří byli *s u s p e n d o v á n i* proto, že bylo zahájeno *řízení konkursní, řízení vyrovnávací* nebo řízení, aby byli *zbaveni svéprávnosti*, anebo z některého jiného důvodu, *nemohou postoupiti do vyššího služného* (adjuta, odměny), pokud není skončeno disciplinární řízení nebo zrušeno jejich suspendování.

V e d l e j š í p ř í j m y a p o ž i t k y.

§ 48. <sup>(1)</sup> Nároky učitelů na *naturální příjmy* jsou upraveny v § 15, odst. 2., a v § 26 učitelského zákona a nároky na ostatní platy v § 16 téhož zákona.

(<sup>2</sup>) *Ö náhradě služebních výloh* jedná § 27 ve spojení s § 41 učitelského zákona.

### Z á l o h a   n a   s l u ž n é.

§ 49. Za kterých podmínek lze povolovati učiteli *zálohu na služné*, ustanovuje § 28 učitelského zákona.

### O d p o č i v n é   a   z a o p a t ř o v a c í   p l a t y.

§ 50. Nárok učitelův na *odpočivné platy* (výslužné, odbytné), jakož i nároky pozůstalých po něm na *úmrtné* (pohřebné) a na *platy zaopatřovací* (odbytné) jsou upraveny v §§ 32 až 35 učitelského zákona.

§ 51. (<sup>1</sup>) Stane-li se učitel *o s l e p n u v* nebo *pro d u š e v n í p o r u c h u* beze svého úmyslného zavinění *neschopným k další službě* a ke každému jinému výdělků, připočte se mu k jeho započitatelné služební době *d e s e t l e t* pro *v ý m ě r u v ý s l u ž n ě h o*.

(<sup>2</sup>) Totéž platí, stane-li se učitel *ú r a z e m* beze svého úmyslného zavinění *neschopným k službě*, za těchto předpokladů:

1. postihl-li úraz učitele, když konal určitý služební výkon, a byl-li úraz s tímto výkonem v přímé souvislosti,

2. bylo-li od úředního lékaře prokázáno vyšetřením z úřední moci zavedeným, že neschopnost k službě byla způsobena *v ý h r a d n ě ú r a z e m*,

3. nastala-li neschopnost k službě *d o r o k a p o ú r a z e*,

4. byl-li nárok na příznivější vyměření výslužného uplatněn u úřadu učiteli služebně přímo nadřazeného (§ 150) d o r o k a p o v z n i k u n e s c h o p n o s t i k s l u ž b ě.

(<sup>3</sup>) Za okolností hodných zvláštního zřetele může ministerstvo školství a národní osvěty v případech odst. 2. přiznati výslužné ještě ve vyšší míře až do úplné pensijní základny.

(<sup>4</sup>) Stane-li se učitel *neschopným k další službě a ke každému jinému výdělku pro jinou nezhojitelnou nemoc*, do níž upadl beze svého úmyslného zavinění, může mu ministerstvo školství a národní osvěty připočísti pro výměru výslužného k jeho započitatelné služební době *až deset roků*.

(<sup>5</sup>) Požívá-li učitel ve výslužbě *renty z povinného nebo zákonného úrazového pojištění* (zaopatření), krátí se výslužné o částku, o kterou úrazový důchod s výslužným jest vyšší nežli největší pensijní základna, které by učitel dosáhl, zůstáváje v témž služebním postavení. Mimo to platí v této věci též ustanovení § 163, odst. 2. až 4. platového zákona.

(<sup>6</sup>) Na *učitelské čekatеле* vztahují se předcházející předpisy se změnou, že na místo stanovené v nich výhody nastupuje přiznání *výslužného v nejnižší výměře výslužného učitele téže kategorie*.

§ 52. (<sup>1</sup>) *Z e m ř e - l i učitel pro úraz*, utrpěný beze svého úmyslného zavinění, a jsou-li dány předpoklady § 51, odst. 2., čís. 1 až 4, může ministerstvo školství a národní osvěty za okol-

ností hodných zvláštního zřetele povolití jeho pozůstalým vyšší než pravidelné platy zaopatřovací až do jedna a půlnásobné výše těchto platů.

(<sup>2</sup>) *Zemře-li učitelský čekatel ú r a z e m*, jež utrpěl ve službě bez své úmyslné viny, a jsou-li dány předpoklady, stanovené v § 51, odst. 2., čís. 1 až 4, obdrží jeho pozůstalí zaopatřovací platy, pokud by jim příslušely, *kdyby čekatel byl již učitelem*, a to vdova ve výši nejnižší výměry vdovské pense po učiteli, sirotci příspěvek na výchovu, po případě sirotčí pensi, vyplývající z uvedené vdovské pense.

(<sup>3</sup>) Požívají-li pozůstalí po učiteli nebo po učitelském čekateli *renty z povinného nebo zákonného úrazového pojištění* (zaopatření), krátí se jejich zaopatřovací platy o částku, o kterou úrazový důchod se zaopatřovacími platy jest vyšší nežli jeden a půlnásobek zaopatřovacích platů. Mimo to platí v této věci též ustanovení § 163, odst. 2. až 4. platového zákona.

§ 53. (<sup>1</sup>) *Ú m r t n é* (p o h ř e b n é) přísluší vdově. Jestliže se manželé vzdali manželského soužití, nemá vdova nároku na úmrtné, leč že by byli žili odděleně jen pro výchovu dětí, ze zdravotních příčin, z hospodářských nebo podobných důvodů, jež nespočívají v jejich osobních vztazích.

(<sup>2</sup>) *Není-li* po učiteli oprávněné vdovy, přísluší úmrtné rukou společnou a nerodílnou především *manželským potomkům*, o něž pečoval zemřelý učitel, a není-li jich, těm manželským potomkům, kteří uhradili útraty pohřbu

stavu přiměřeného z vlastních prostředků, nebo — bylo-li o pohřeb jinak postaráno — kteří ošetřovali zemřelého v jeho poslední nemoci před smrtí.

(<sup>3</sup>) Ustanovení druhého odstavce platí obdobně ve prospěch *zákonitých dědiců* po svobodném nebo ovdovělém bezdětném učiteli.

(<sup>4</sup>) Ve všech ostatních případech může se úmrtné zcela nebo zčásti povolit *osobám*, které *prokáží, že uhradily ze svého pohřební útraty* nebo *že opatrovaly zemřelého v jeho poslední nemoci až do smrti.*<sup>22)</sup>

§ 54. (<sup>1</sup>) *Normální výslužné* (odbytné) vypočítává se podle dat obsažených v osobním výkazu.

(<sup>2</sup>) Domáhá-li se učitel nároku *na vyšší normální výslužné*, nabývá ho teprve ode dne, kdy uplatní a prokáže tento nárok, leč by mohl dokázati, že není vinen neúplnými nebo nesprávnými zápisy v osobním výkaze. Pensijní dekret necht' obsahuje poučení v tomto smyslu.

---

<sup>22)</sup> Úmrtné (pohřebné) poukazuje se na žádost oprávněných osob, v níž musí býti nárok prokázán. Rovná se trojnásobku měsíční částky, kterou zemřelý naposled dostával jako služné nebo výslužné. — Nárok na úmrtné nemá osoba, která sice zapravila pohřeb ze svého, ale které bylo později přikázáno jmění po zemřelém, pozůstalé se závazkem, že zaplatí dluhy pozůstalostní, mezi nimi i náklad na pohřeb. Nss. 9. III. 1921, č. 2419, Boh. 754.

Rovněž nepatří zákonným dědicům po svobodném úmrtné z titulu pohřebních výloh, lze-li výlohy přiměřeného pohřbu hraditi z pozůstalosti. Nss. 9. září 1927, 18.590, Boh. 6712.



(<sup>3</sup>) Toto ustanovení platí v obdobném smyslu, uplatní-li učitel *nárok na výslužné*, které mu podle dat osobního výkazu nepřísluší. Částka odbytného snad vybraného srazí se v takovém případě v přiměřené lhůtě z výslužného, jež bylo dodatečně přiznáno.

## DÍL IV.

### Změny ve služebním poměru a jeho zrušení.

#### P ř e l o ž e n í.

§ 55. (<sup>1</sup>) Učitel může býti *přeložen* na kterékoli služební místo svého nebo jiného oboru, které odpovídá jeho schopnosti. Na *místo učitele náboženství* lze však přeložiti jen učitele, kterého příslušný *vrchní úřad náboženský* uznal *za způsobilého pro toto místo*. Při *definitivním přeložení* kteréhokoli učitele má se mimo to přihlížeti *k presentačním právům* patronů a obecních zastupitelstev ještě trvajícím.

(<sup>2</sup>) Na *uprázdněná místa učitelská* buď zpravidla *vypisován konkurs*. Ustanovení zákonů *o definitivním obsazování* uprázdněných míst učitelských konkursním řízením nejsou tímto zařízením dotčena.

(<sup>3</sup>) Učiteli, přeloženému na jiné služební místo, buď povolena přiměřená *lhůta stěhovací*, při čemž budiž dbáno služebních zájmů a co možná přihlédnuto k osobním poměrům učitelovým.

§ 56. (<sup>1</sup>) Učiteli, který má nárok na pravidelné platy stěhovací, budiž kromě nich zapla-

cena *náhrada nájemného*, musil-li, nemoha včas dáti výpověď, zapraviti za svůj dosavadní byt nájemné za dobu, přesahující den úplného vyprázdnění bytu. Náhrada nájemného vyměří se, neuchránil-li se učitel dalším pronájmem škody, dílem nájemného, jenž připadá na označenou dobu, avšak nejvýše výměrou trojnásobné měsíční částky dosavadního činovného. Není-li právních překážek, má učitel *nabídnouti* bez výhrady byt dnem uprázdnění úřadu dosud mu služebně přímo nadřízenému (§ 150) pro případné zužitkování, jinak propadne jeho nárok na náhradu nájemného.

(<sup>2</sup>) Ustanovení odst. 1. platí, dokud nebude nově upravena náhrada služebních výloh podle § 27 učitelského zákona.

### Služba u státních úřadů.

§ 57. (<sup>1</sup>) Za kterých předpokladů může učitel *býti přidělen*, aby konal službu *při některém ústředním úřadě nebo při úřadě nebo při orgánu jemu podřízeném*, určí ministr školství a národní osvěty po dohodě se zúčastněnými ministry.

(<sup>2</sup>) Učitelé, povolání k takové službě, *hlásí a oznamují* vše, co by měli oznamovati podle předpisů tohoto vládního nařízení u orgánu a úřadu služebně přímo nadřízeného (§§ 149 a 150), *přednostovi úřadu*, pokud se týče orgánu, u něhož jsou službou přiděleni.

(<sup>3</sup>) Pro *služební činnost* učitelů, kteří jsou povoláni k takové službě, nezáleží-li ve výkonu

učitelského úřadu, jakož i jiné jejich povinnosti, platí obdobné *předpisy pro státní úředníky*.

(<sup>4</sup>) Ustanovení odst. 2. a 3. platí obdobně *i pro okresní školní inspektory*, jmenované podle zemských zákonů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, pro školní inspektory škol spravovaných podle § 2, odst. 1., čís. 3. zák. čís. 292/1920 Sb. z. a n., jakož i *pro učitele, pověřené funkcí školních inspektorů*.

§ 58. (<sup>1</sup>) Bylo-li učiteli propůjčeno služební místo úřednické kategorie, ve které jest pro ustanovení předepsáno předběžné vzdělání, odpovídající stupni jeho předběžného vzdělání (§ 74, odst. 2. platového zákona obdrží v platové stupnici, ve které jest systemisováno služební místo jemu propůjčené, služné, rovnající se co do výše jeho dosavadnímu služnému. Není-li v této platové stupnici takového služného, obdrží služné nejbližší vyšší, a není-li ani takového, služné v této stupnici nejvyšší.

(<sup>2</sup>) *Vrátí-li se úředník, jemuž byl plat vyměřen podle předchozího odstavce, do služby učitelské, vyměří se mu služné, jako kdyby byl služby učitelské vůbec neopustil.*

### V ý m ě n a   s l u ž b y.

§ 59. (<sup>1</sup>) *Výměna služby, které si žádají dva učitelé stejné kategorie, může býti povolena příslušným úřadem, jemuž náleží obsazovati obě místa, o něž jde, nepřísluší-li však témuž úřadu obsazovati obě místa, za souhlasu oprávněných úřadů tehdy, nenastane-li tím újma služebním*

zájmům a nevzniknou-li žádná vydání pokladnám, z nichž se uhrazuje osobní náklad školní.

(<sup>2</sup>) Povoliti *výměnu služby* dvěma *učitelům n á b o ž e n s t v í* lze však jen *se souhlasem příslušných vrchních úřadů náboženských*, v jejichž obvodech jsou místa, o jejichž výměnu jde. Při rozhodování o výměně služby všech definitivních učitelů buď mimo to vždy přihlíženo k *presentačním právům* patronů a obecních zastupitelstev ještě trvajícím.

**D o v o l e n á č l e n ů N á r o d n í h o s h r o m á ž d ě n í.**

§ 60. Vykonal-li *učitel, byv zvolen do Národního shromáždění*, slib jako jeho člen, *dává se* ve smyslu § 20 ústavní listiny na dobu, pokud je členem Národního shromáždění, *n a d o v o l e n o u.*

§ 61. (<sup>1</sup>) Učitel na dovolené podle § 60 má po tu dobu nárok na své *stálé příjmy* služební *m i m o č i n o v n é.*

(<sup>2</sup>) *Doba, ztrávená na dovolené* podle § 60, *je započítatelná* pro postup do vyšších stupňů služného (adjuta, odměny) a pro výměru výslužného.

(<sup>3</sup>) Sejde-li s předpokladů této dovolené, buď učitel vyzván, *aby nastoupil službu*, a buď mu *oznámeno jeho služební určení.*

**D o v o l e n á s č e k a t e l n ý m.**

§ 62. *Není-li pro definitivního učitele nebo učitelského čekatele změnou organizace služby d o č a s n ě žádného místa*, anebo na-

stanou-li okolnosti, pro něž z *důležitých služebních důvodů* není přípustno, aby učitel dále konal službu na místě, jež by odpovídalo jeho služebnímu postavení a jeho schopnostem, může mu úřad, příslušný pro ustanovení definitivního učitele, *dáti dovolenou s čekatelným*, ač nelze-li užítí ustanovení §§ 8 a 27 zákona ze dne 22. prosince 1924, č. 286 Sb. z. a n., o úsporných opatřeních ve veřejné správě.

§ 63. <sup>(1)</sup> *Učitel na dovolené s čekatelným* má nárok na *plné služné (adjutum)*, které naposled dostával, spolu s příslušným snad ředitelským nebo jiným přídavkem, vpočítatelným do pensijní základny. Dosahuje-li však normální výslužné, které by mu příslušelo, kdyby byl přeložen na odpočinek, vyšší částky, poukáže se k výplatě tato vyšší částka.

<sup>(2)</sup> *Doba, ztrávená na dovolené s čekatelným, je započítatelná pro výměru výslužného.*

<sup>(3)</sup> Učitel na dovolené s čekatelným *může býti kdykoliv povolán, aby opět nastoupil službu.* Stane-li se tak, jest povinen, aby se podrobil k úřednímu příkazu prohlídce úředního lékaře, aby se prozkoumalo, je-li schopen služby.

<sup>(4)</sup> Ostatně bud'te učitelé *na dovolené s čekatelným* kladení na *roven* učitelům na *dočasném odpočinku.*

Přeložení na *dočasný odpočinek* (k *vieskování*).

§ 64. <sup>(1)</sup> Definitivní učitelé a učitelští čekatelé mají nárok, aby byli dáni na *dočasný od-*

*počinek*, jsou-li neschopni služby, *dá-li se však předvídati, že zas nabudou schopnosti k službě.*

(<sup>2</sup>) Nárok ten přísluší definitivnímu učiteli nebo učitelskému čekateli *bez průkazu služební neschopnosti*, byl-li dán na dovolenou s čekatelným.

§ 65. (<sup>1</sup>) Definitivní učitel nebo učitelský čekatel *budiž dán z úřední moci na dočasný odpočinek:*

1. je-li *pro nemoc* déle než rok nepřítomen ve službě, nebo

2. bylo-li nutno povoliti mu *pro nemoc* déle než dvě léta snížení jeho vyučovací povinnosti na polovici anebo pod polovici její normální míry, nebo konečně

3. je-li *na dovolené s čekatelným* a nebyl do tří let povolán, aby službu zase nastoupil, ač není-li v těchto případech podmínek, aby byl dán *na odpočinek trvalý.*

(<sup>2</sup>) Když se počítá *jednoletá nepřítomnost ve službě* pro nemoc podle odst. 1., čís. 1, nepokládá se doba, ztrávená mezitím na dovolené, za přerušení. Při aktivní službě mezitím buď obdobně užito ustanovení § 41, odst. 3.

(<sup>3</sup>) Když se počítá *dvouleté trvání snížení učební povinnosti* podle odst. 1., čís. 2., buď pokládána služba učitelská s pravidelnou učebnou povinností, ležící mezitím, jen tehdy za přerušení, trvala-li aspoň polovici doby, odsloužené se sníženou vyučovací povinností.

§ 66. (<sup>1</sup>) Učitelé, daní na dočasný odpočinek pro neschopnost ke službě, jsou povinni

podrobiti se k úřednímu příkazu *prohlídce úředního lékaře*, aby se vyšetřilo, trvá-li ještě neschopnost ke službě. Při tomto šetření budiž zejména též přihlíženo k činnosti dočasně pensionovaného učitele na dočasném odpočinku.

(<sup>2</sup>) *Nabude-li* učitel na dočasném odpočinku *zase schopnosti ke službě*, má k úřednímu vyzvání *nastoupiti na místo*, které naposled zastával, anebo na jiné místo, jež mu snad bylo podle § 55 přikázáno.

(<sup>3</sup>) Vyšlo-li vyzvání, aby učitel službu zase nastoupil, od úřadu, podřízeného ministerstvu školství a národní osvěty, nebo od jeho přednosty, může učitel do čtrnácti dnů podati *stížnost* u úřadu služebně přímo nadřízeného (§ 150).

§ 67. (<sup>1</sup>) *Doba, ztrávená na dočasném odpočinku, není započítatelnou* pro postup do vyšších stupňů služného (adjuta). Je-li učitel znovu aktivován, započítá se doba, ztrávená před kvieskováním, pro přiznání nejbližšího zvýšení služného, pokud byla pro takový postup vůbec započítatelná.

(<sup>2</sup>) Byl-li učitel dán na *dočasný odpočinek s odbytným* a byl-li znovu aktivován v době, podle které bylo odbytné vypočteno, buď vybrán příjem, o který dostal více, nejdéle do dvou let srážkami ze služného.

*Přeložení na trvalý odpočinek (pensionování).*

§ 68. (<sup>1</sup>) Definitivní učitelé a učitelští čekatelé mají *nárok*, aby byli dáni *na trvalý od-*

*počinek*, jsou-li ke službě *neschopni* a je-li vyloučeno, že by opět nabyli schopnosti ke službě.

(<sup>2</sup>) *Nárok* ten má definitivní učitel nebo učitelský čekatel také *bez průkazu neschopnosti* ke službě, *překročil-li 60. rok života* nebo byl-li aspoň *po tři léta na dovolené s čekatelným* anebo *na dočasném odpočinku*.

§ 69. (<sup>1</sup>) Definitivní učitel *bud' dán z úřadu ní moci na trvalý odpočinek*, zněl-li úhrnný posudek jeho kvalifikace *nepřetržitě po tři léta »neuspokojivě«*.

(<sup>2</sup>) Definitivní učitel nebo učitelský čekatel *může býti dán z úřední moci na trvalý odpočinek*, je-li trvale neschopen řádně zastávat své služební místo, pak *překročil-li 60. rok věku svého* a má-li — nejde-li o učitele, který jest již na dočasném odpočinku — *zákonitý nárok na plné výslužné*, při čemž se při určení nároku na plné výslužné nepřihlíží k válečným pololetím podle § 1 zákona ze dne 23. července 1919, č. 457 Sb. z. a n., o připočtení válečných let státním zaměstnancům.

*Řízení při přeložení na odpočinek (na dovolenou s čekatelným).*

§ 70. (<sup>1</sup>) Učitel, který *žádá*, aby byl dán *na odpočinek*, podrobí se *prohlídce úřední ho lékaře*, při čemž tomuto lékaři oznámí účel prohlídky, jakož i potřebná data o svém služebním postavení. Úřední lékař pošle své dobré zdání o příčině, stupni a pravděpodobném



trvání neschopnosti k službě úřadu učiteli služebně přímo nadřízenému (§ 150). Rozhodujícímu úřadu jest volno, aby v pochybných případech dal na útraty vydržovatele osobního nákladu školního *přezkoušeti vysvědčení úředního lékaře*, a aby dal proto učitele dále lékařsky vyšetřovati.

(<sup>2</sup>) Než se *zamítne žádost* o pensionování nebo kvieskování, bud'tež učiteli písemně oznámeny *pochybnosti*, jež vznikají o její přípustnosti, a budiž vyzván, aby se o nich *do čtrnácti dnů* vyslovil.

(<sup>3</sup>) *Zamešká-li učitel lhůtu*, ztrácí právo, aby byl o nich vyslechnut.

(<sup>4</sup>) *Zamítne-li žádost* za přeložení na odpočinek úřad, podřízený ministerstvu školství a národní osvěty, nebo jeho přednost, může učitel *do čtrnácti dnů podati stížnost* u úřadu služebně přímo nadřízeného (§ 150).

§ 71. (<sup>1</sup>) Je-li úmysl dáti učitele *na odpočinek z úřední moci*, budiž o tom především *písemně zpraven* a bud'te mu oznámeny *důvody* s dodatkem, že *může v čtrnácti dnech podati námítky*. O takových *námítkách* zahájí se potřebné vyšetřování. Nepodá-li učitel námitek, postupuje se tak, jako by byl žádal, aby byl dán na odpočinek.

(<sup>2</sup>) Byl-li učitel *dán na odpočinek z úřední moci úřadem*, podřízeným ministerstvu školství a národní osvěty, nebo jeho přednostou, může podati *do čtrnácti dnů stížnost* u úřadu služebně přímo nadřízeného (§ 150).

(<sup>3</sup>) *Dokud trvá řízení o stížnosti, buď jednáno s učitelem, jako by byl na dovolené.*

§ 72. Ustanovení § 71 budiž užíváno v obdobném smyslu, jde-li o to, aby učitel byl dán *na dovolenou* s čekatelným nebo na dovolenou podle § 60.

### Zrušení služebního poměru.

§ 73. (<sup>1</sup>) Učitel jest oprávněn *prohlásiti*, že *vystupuje ze služebního poměru*, nepřevzal-li opačného závazku. Toto *prohlášení* musí býti *písemně* podáno u úřadu učiteli služebně přímo nadřízeného (§ 150).<sup>23)</sup>

(<sup>2</sup>) K účinnosti učitelova prohlášení, že vystupuje ze služebního poměru, je třeba, *aby bylo přijato úřadem*, který jest povolán dosazovati učitele v úřad. Přijetí takového prohlášení může býti *vázáno podmínkou*, že učitel úřad řádně odevzdá, a může býti *jen tehdy odepráno*, je-li učitel v disciplinárním vyšetřování nebo má-li *peněžitý závazek*, vzniklé ze služebního poměru.

---

<sup>23)</sup> Úředník pragmatikální, resignující na státní službu, nemá nároku na vrácení pensijních příspěvků.

Pensijní příspěvek není prémie pro starobní zaopatření jednotlivého státního zaměstnance nebo jeho rodiny, nýbrž jest dávkou, uloženou všem státním zaměstnancům k částečnému krytí celkového nákladu na zaopatřovací požitky; proto ze státní služby dobrovolně vystupujícímu úředníku nepřísluší nárok na vrácení placených pensijních příspěvků. Nss. 13. VI. 1924, č. 3067, Boh. 3729.

(<sup>3</sup>) Skutečně v y s t o u p i t i ze služby lze zpravidla *jen na konci některého pololetí* školního roku.

(<sup>4</sup>) Také učitel na o d p o č i n k u může dobrovolně v y s t o u p i t i z tohoto poměru.

§ 74. (<sup>1</sup>) P r o h l á š e n í, že učitel ze služby vystupuje, platí z a p ř i j a t é, *nebylo-li přijetí odepřeno do čtyř týdnů.*

(<sup>2</sup>) O d e p ř e - l i ú ř a d, podřízený ministerstvu školství a národní osvěty, nebo jeho přednosta *přijmouti výstupní prohlášení*, může učitel *do čtrnácti dnů* podati *stížnost* u úřadu služebně přímo nadřízeného (§ 150).

§ 75. Ztráta československého státního občanství pokládá se za *rovnou dobrovolnému vystoupení* ze služby.

§ 76. Neměl-li učitelský *čekatel* po *dvě léta* za sebou jdoucí *kvalifikace* aspoň »*uspokojivé*«, *propustí se* ze služby.

§ 77. (<sup>1</sup>) V y s t o u p e n í m ze služebního (odpočinkového) poměru *pozbývá učitel* pro sebe i pro své příslušníky *všech oprávnění*, práv a nároků, z tohoto poměru plynoucích.

(<sup>2</sup>) P r o p u š t ě n í m ze služby nebo uplynutím doby určené v ustanovovacím dekretu, *pozbývá učitel* pro sebe i pro své příslušníky *všech oprávnění*, práv a nároků, plynoucích z tohoto služebního poměru, ač nebylo-li jemu anebo příslušníkům podle § 89 při propuštění přiznáno nakládání příznivější.

## DÍL V.

### Jak se stíhá porušení povinností.

#### Disciplinární odpovědnost.

§ 78. Učitelé, kteří *poruší své stavovské a úřední povinnosti, potrestají se*, nehledíc na jejich odpovědnost podle trestního zákona, *pořádkovými nebo disciplinárními tresty* podle toho, jeví-li se porušení povinnosti jen *jako porušení pořádku*, nebo se zřením k tomu, že byly poškozeny nebo ohroženy zájmy státní, zájmy učitelského úřadu nebo zájmy školní, se zřením k způsobu a k závažnosti poklesku, k opěťování nebo k jiným přitěžujícím okolnostem *jako služební přečin*.

§ 79. <sup>(1)</sup> Učitelé, kteří jsou členy Národního shromáždění, nemohou býti vůbec stíháni pro své hlasování ve sněmovně nebo ve sněmovních výborech. Pro výroky, učiněné tam při výkonu mandátu, podrobeni jsou jen *disciplinární moci své sněmovny*.

<sup>(2)</sup> K jakémukoli *disciplinárnímu stíhání* učitele, který je členem Národního shromáždění, *je třeba souhlasu příslušné sněmovny*. Odepře-li sněmovna souhlas, je stíhání navždy vyloučeno.

§ 80. <sup>(1)</sup> Tímto vládním nařízením není dotčeno *právo představeného* (§ 151) *vyslovovati výtky* podřízeným služebním místům, vytýkati podřízeným učitelům nepřístojnosti ve výkonu jejich učitelského úřadu nebo v jejich služebním chování, ani oprávnění

nadřízeného úřadu ukládati jim podle platných předpisů *náhradu nákladů neb o škodu.* )

(<sup>2</sup>) Je-li učitel na základě služebního poměru *odsouzen* administrativním nálezem *k náhradě škody*, může *do třiceti dnů* po tom, co administrativní náleznabyl právní moci, *popíratí* nárok ten *určovací žalobou* proti státu, a to u *soudu* věcně příslušného, v jehož obvodu má v době doručení nálezu svůj obecný soud ve věcech sporných. Na tuto žalobu vztahují se předpisy čl. XXXVIII. uv. zák. k civilnímu řádu soudnímu. Pokud se vyhoví žalobě, pozbývá nálezná náhradu účinnosti.

### P o ř á d k o v é t r e s t y .

§ 81. P o ř á d k o v é t r e s t y jsou:

- a) výstraha,
- b) výtk<sup>24</sup>).

§ 82. (<sup>1</sup>) *Právo uložití pořádkový trest* přísluší — kromě disciplinární komise — úřadu služebně *přímo nadřízenému* (§ 150), jakož i každému *jinému nadřízenému úřadu*, pokud se týče *přednostům* všech uvedených úřadů.

(<sup>2</sup>) Dříve než se uloží pořádkový trest, buď *obviněnému učiteli poskytnuta příležitost*, aby se *písemně nebo ústně o s p r a v e d l n i l*.

---

<sup>24</sup>) Právo představeného udíletí výtky podle § 89 služ. prag. úř. (§ 97 služ. prag. prof.), nevztahuje se na nepřístojnosti, kterých se dopustil zaměstnanec mimo úřední činnost. Nss. 5. XI. 1922, 13.021, Boh. 2834.

(<sup>3</sup>) Uložený pořádkový *trest oznámí se učiteli* písemně s udáním důvodů.

(<sup>4</sup>) Pořádkové tresty *se nezapisují do osobního výkazu.*

§ 83. (<sup>1</sup>) Proti pořádkovému trestu, který neuložila ani disciplinární komise, ani ministr školství a národní osvěty, může učitel podati *do čtrnácti dnů stížnost* u úřadu služebně přímo nadřízeného (§ 150) skrze orgán služebně přímo nadřízený (§ 149).

(<sup>2</sup>) O stížnosti *rozhoduje* přednosta nejblíže vyššího úřadu s vyloučením dalšího opravného prostředku.

### Disciplinární tresty.

§ 84. (<sup>1</sup>) *Disciplinární tresty* jsou:

- a) důtka,
- b) vyloučení z dosažení nejblíže vyššího služného (adjuta, odměny),
- c) vyloučení z postupu do vyšších stupňů služného (adjuta, odměny),
- d) zmenšení služného (adjuta, odměny),
- e) přeložení na odpočinek se zmenšeným platem odpočivným,
- f) propuštění.

(<sup>2</sup>) Disciplinární tresty *mohou býti uloženy jen nálezem příslušné disciplinární komise* na základě řádně provedeného řízení disciplinárního.

(<sup>3</sup>) Disciplinární nálezy *nemohou býti správním opatřením ani měněny, ani zrušeny.*

§ 85. <sup>(1)</sup> *Vyloučení z dosažení nejbližší vyššího stupně služného* (adjuta, odměny) [§ 84, odst. 1., písm. b)] i *z postupu do vyšších stupňů služného* (adjuta, odměny) [§ 84, odst. 1., písm. c)] nelze vysloviti *na dobu delší než tři roky*.

<sup>(2)</sup> Vyloučení z dosažení nejbližší vyššího stupně služného (adjuta, odměny) [§ 84, odst. 1., písm. b)] odkládá *jen vyšší příjem*, který vyplývá z postupu *na nejbližší vyšší stupeň*.

<sup>(3)</sup> Vyloučení [§ 84, odst. 1., písm. b) a c)] *zpožďuje dosažení nejbližší vyššího stupně služného* (adjuta, odměny), pokud se týče *postup* do všech vyšších stupňů služného (adjuta, odměny) *o celou lhůtu*, stanovenou nálezem, i když nároku na postup bylo nabyto již před právní mocí nálezu; při výpočtu této lhůty nepočítají se období, jež nejsou započitatelná pro postup do vyšších stupňů služného (adjuta, odměny).

§ 86. <sup>(1)</sup> *Zmenšení služného* (adjuta, odměny) lze uložití nejvýše *na tři léta*. Srážka stanoví se v nálezu nejvýše na 25%. Za doby trestu je vyloučen postup do vyšších stupňů (adjuta, odměny).

<sup>(2)</sup> Vstoupí-li učitel *na odpočinek* dříve, než uplyne doba trestu, zmenší se na zbytek doby trestu kvota služného ve výslužném v procentní výměře, která byla stanovena v disciplinárním nálezu.

§ 87. V případech §§ 85 a 86 *nemůže býti učitel trestem stížený ustanoven před uplynutím času stanoveného v nálezu ředitelem* (správcem

školy, řídícím učitelem, ředitelem občanské školy).

§ 88. <sup>(1)</sup> *Přeložení na odpočinek z trestu* může se státi buď na určité období nebo trvale. *Srážka* z pravidelného výslužného (odbytného) vyměří se nejvýše 25%.

<sup>(2)</sup> Když uplyne doba, ustanovená disciplinárním nálezem, buď s učitelem tak naloženo, jako kdyby byl v době, kdy disciplinární nález nabyl právní moci, dán podle § 65 na dočasný odpočinek.

§ 89. <sup>(1)</sup> Byl-li učiteli přisouzen *trest propuštění*, může se mu při prokázané nuznosti v disciplinárním nálezu povolit buď doživotně nebo na určitý čas běžný *příspěvek na výživu*, a to nejvýše do poloviny částky, která by mu příslušela jakožto normální výslužné, kdyby byl dán na odpočinek.

<sup>(2)</sup> *Nevinným příslušníkům* propuštěného učitele může se za okolností zřetele hodných přiřknouti nálezem *příspěvek na výživu* nejvýše výměrou jejich normálních platů zaopatřovacích, byl-li by jim v případě jeho úmrtí při počátku právní moci nálezu přiznán nárok na zaopatřovací platy. Příspěvek na výživu lze povolit od úmrtí propuštěného učitele a, neužilo-li se ustanovení prvního odstavce, také již od doby zastavení jeho platů.

<sup>(3)</sup> Zákonité *předpisy o ztrátě výslužného a zaopatřovacích požitků pro odsouzení trestním soudem* platí také pro tyto příspěvky na výživu.

§ 90. <sup>(1)</sup> Při *ustanovení disciplinárního tre-*



*stu* buď případ od případu přihlíženo *k závažnosti* služebního provinění a *ke škodám* z něho vzešlým, jakož i *k stupni viny* a k tomu, jak se učitel dosud v celku choval.

(<sup>2</sup>) Trestní ustanovení, obsažená ve zvláštních předpisech, v nichž se hrozí *určitými disciplinárními tresty* pro jistá porušení povinnosti, pozbývají platnosti.

## Disciplinární komise a strany.

### D i s c i p l i n á r n í k o m i s e.

§ 91. (<sup>1</sup>) K provádění disciplinárního řízení zřídí se disciplinární komise:

a) *Disciplinární komise první stolice*:

aa) při zemských školních úřadech; při zemských školních úřadech, které jsou po zákonu rozčleněny v sekce, zřídí se disciplinární komise při každé sekci:

bb) při ministerstvu školství a národní osvěty.

b) *Vrchní disciplinární komise* při ministerstvu školství a národní osvěty.

(<sup>2</sup>) Kde není možné nebo účelné zřídit disciplinární komisi první stolice, má ministr školství a národní osvěty její úkoly přikázati jiné disciplinární komisi první stolice.

§ 92. (<sup>1</sup>) *Do vrchní disciplinární komise* povolá ministr školství a národní osvěty předsedu, jeho náměstky a potřebný počet členů jednak z úředníků svého ministerstva znalých

práv, jednak ze členů učitelského stavu a jiných školských odborníků.

(<sup>2</sup>) Za členy *disciplinárních komisí první stolice při zemských školních úřadech*, pokud se týče při jejich sekcích, povolá ministr školství a národní osvěty jednak členy a úředníky zemského školního úřadu, pokud se týče jeho příslušné sekce, dále podle potřeby úředníky zemského úřadu politického práva znalé a mimo to členy učitelského stavu tak, aby každá skupina učitelstva byla přiměřeně zastoupena. Úředníci zemského úřadu politického mohou býti povoláni za členy disciplinárních komisí jen v dohodě s ministrem vnitra. Nevyhradí-li si zemský president jakožto předseda zemské školní rady sám předsednictví v disciplinární komisi, předsedá jí funkcionář, povolaný k zastupování zemského presidenta v zemské školní radě, za něhož se podle potřeby povolají náměstkové ze členů komise znalých práva.

(<sup>3</sup>) Za členy *disciplinární komise první stolice při ministerstvu školství a národní osvěty* povolá ministr školství a národní osvěty předsedu, jeho náměstky a potřebný počet členů jednak z úředníků svého ministerstva, znalých práv, jednak ze členů učitelského stavu a jiných školských odborníků. Předseda a členové (náhradníci) této disciplinární komise nemohou býti zároveň též předsedou nebo členy (náhradníky) vrchní disciplinární komise (odst. 1.) a naopak.

(<sup>4</sup>) *Funkční období* členů disciplinárních komisí trvá tři léta.

(<sup>5</sup>) Je-li potřebí, *doplní se* disciplinární komise ustanovením členů na zbytek funkčního období.

(<sup>6</sup>) *Členové* disciplinární komise, vykonávající tento úřad *jsou samostatní a neodvislí*.

### P ř í s l u š n o s t.

§ 93. (<sup>1</sup>) *Přímo příslušny* jsou:

a) *Disciplinární komise první stolice*:

aa) při zemských školních úřadech pro všechny učitele služebně podřízené příslušnému zemskému školnímu úřadu (jeho sekci),

bb) při ministerstvu školství a národní osvěty pro učitele škol, spravovaných přímo a výhradně ministerstvem školství a národní osvěty podle § 2, odst. 1., čís. 3. zákona č. 292/1920 Sb. z. a n.

b) *Vrchní disciplinární komise* pro učitele, kteří konají službu v ministerstvu školství a národní osvěty.

(<sup>2</sup>) *Vrchní disciplinární komise* rozhoduje jako *odvolací stolice* v disciplinárních věcech, které se projednávají v disciplinární komisi první stolice.

§ 94. (<sup>1</sup>) *Příslušnost řídí se* služebním upotřebením učitelovým v čase, kdy se disciplinární řízení zahajuje, a to i tehdy, dopustil-li se obviněný učitel služebního přečinu, kladeného mu za vinu, v některém dřívějším jinak uspořádaném služebním poměru veřejném. V těchto

případech budiž služební přečin i jeho trestnost posuzována především podle těch služebních předpisů, kterým byl obviněný podroben ve služebním poměru v době, kdy se provinil proti povinnosti. Při nálezu buď však přihlíženo také ke způsobilosti a důvěryhodnosti učitelově se zřetelem k jeho nynějšímu služebnímu postavení.

(<sup>2</sup>) *Ve sporech o příslušnosti rozhoduje vrchní disciplinární komise.*

### **D i s c i p l i n á r n í   s e n á t y.**

§ 95. (<sup>1</sup>) Disciplinární komise jednají a rozhodují *v senátech*, které se skládají z předsedy nebo jeho náměstka a čtyř přísedících.

(<sup>2</sup>) *Z přísedících v senátech vrchní disciplinární komise* musí býti dva z úředníků znalých práv a dva z odborníků.

(<sup>3</sup>) *Senáty při disciplinární komisi první stolice* při zemských školních úřadech skládají se kromě předsedy disciplinární komise nebo jeho náměstka ze dvou úředníků znalých práva, z jednoho zemského školního inspektora, nebo, bude-li zaneprázdněn nebo odmítnut, z jiného inspekčního orgánu téže nebo příbuzné skupiny škol a ze člena učitelského stavu příslušné skupiny, nebo, je-li obviněný učitelem náboženství, ze zástupce příslušné církve nebo náboženské společnosti v zemském školním úřadě, pokud se týče v jeho sekci. Náleží-li zde téže církvi nebo náboženské společnosti několik zástupců, určí

se členem senátu jeden z nich podle vyjádření příslušného vrchního úřadu náboženského.

§ 96. *Senáty*, a to pro každou skupinu učitelstva, *sestaví* přednosta úřadu, u kterého je disciplinární komise dosazena, před koncem roku trvale *pro celý příští rok*. Zároveň buď ustanoven potřebný počet náhradníků pro jednotlivé senáty ze členů komise a pořad, kterým mají náhradníci nastupovati, vystoupí-li některý člen senátu, je-li vyloučen, odmítnut, nebo brání-li mu úřadovati nemoc nebo dovolená.

§ 97. <sup>(1)</sup> Disciplinární *senáty usnášejí se* prostou většinou hlasů. Předseda hlasuje naposled.

<sup>(2)</sup> *Trest propuštění* může býti uložen jen tehdy, vysloví-li se pro něj čtyři členové senátu.

§ 98. <sup>(1)</sup> *Věcné potřeby disciplinárních komisí* dodají a kancelářské práce obstarají úřady, u kterých jsou disciplinární komise zřízeny.

<sup>(2)</sup> Přednostové těchto úřadů určí také případ od případu *zapisovatele* pro disciplinární jednání z podřízených úředníků znalých práv.

### D i s c i p l i n á r n í   z á s t u p c i .

§ 99. <sup>(1)</sup> K zastupování služebních zájmů, porušených proviněním učitele, ustanoví se u každé disciplinární komise z úředníků práva znalých disciplinární zástupce spolu s potřebnými náměstký podle předpisů, platných pro jmenování členů komise.

<sup>(2)</sup> Není-li u úřadu, při němž je zřízena disciplinární komise první stolice, sdostatek definitivně ustanovených úředníků práva znalých,

nebo jsou-li tito úředníci zaměstnání již jako vyšetřující komisaři (§ 110), povolá se disciplinární zástupce z práva znalých úředníků příslušného zemského úřadu politického.

(<sup>3</sup>) *Disciplinárnímu zástupci náleží* za disciplinárního řízení zastávat čest a vážnost učitelského stavu, přesné plnění učitelských povinností a školní zájmy.

(<sup>4</sup>) *Disciplinární zástupce* *bud' slyšen* před každým usnesením komise, aby mohl hájiti zájmů sobě svěřených.

(<sup>5</sup>) Disciplinárnímu zástupci může býti přidán *odborník jako poradce*.

§ 100. (<sup>1</sup>) Úředníci a odborníci, ustanovení za *členy komise* nebo za *disciplinární zástupce*, *vystoupí*, nastane-li v jejich služebním postavení změna, kterou pomíjejí podmínky pro jich ustanovení.

(<sup>2</sup>) Pokud proti takovému úředníku nebo odborníku trvá *řízení trestní nebo disciplinární*, nesmí býti povolán k žádnému úřednímu jednání disciplinární komise. Skončí-li se řízení potrestáním úředníka nebo odborníka, pozbývá svého postavení a budiž za něho povolán pro zbytek funkčního období předepsaným způsobem jiný úředník nebo odborník.

(<sup>3</sup>) Nebylo-li by u zemského školního úřadu, hledíc k jeho složení v jednotlivém případě takovéto povolání způsobem uvedeným v § 92 možné, povolá ministr školství a národní osvěty z osob téže skupiny *jiného člena* do disciplinární komise.

## O b h a j o v á n í.

§ 101. <sup>(1)</sup> Obviněný učitel má právo užívat při disciplinárním řízení *obhájce* z úředníků nebo učitelů, kteří jsou v činné službě v obvodě působnosti disciplinární komise, nebo z osob, oprávněných k obhajování ve věcech trestních.

<sup>(2)</sup> Na žádost *bud'* obviněnému učiteli pro ústní jednání *zřízen obhájce* přednostou úřadu, u kterého je disciplinární komise zřízena.

<sup>(3)</sup> Mimo případ uvedený v předešlém odstavci nejsou úředníci ani učitelé povinni převzít obhajování. Nesmějí vůbec nikdy přijmouti odměny a mají vůči obviněnému pouze nárok na náhradu nákladu, jenž byl nutně a účelně učiněn v zájmu obhajování.

<sup>(4)</sup> *Obhájce je oprávněn* přednésti otevřeně vše, co pokládá za vhodné pro zastoupení obviněného, a užívati zákonitých prostředků obhajovacích. *Je povinen* zachovávat mlčelivost ve všech důvěrných sděleních, jichž se mu dostane v úloze obhájce.

## D e l e g o v á n í.

§ 102. <sup>(1)</sup> Z důležitých důvodů, zvláště není-li u některé disciplinární komise první stolice sdostatek členů, kterých je třeba ke zřízení senátu, může vrchní disciplinární komise se svolením ministerstva školství a národní osvěty *disciplinární věc přikázati jiné disciplinární komisi*.

(<sup>2</sup>) Totéž může vrchní disciplinární komise naříditi k návrhu disciplinárního zástupce nebo obviněného učitele, jsou-li důvody, pro které lze *pochybovati o nezaujatosti příslušné disciplinární komise.*

## V y l o u č e n í   a   o d m í t n u t í.

§ 103. (<sup>1</sup>) Pro *vytlučení členů* disciplinární komise platí obdobně předpisy trestního řádu soudního.

(<sup>2</sup>) Kromě toho má obviněný učitel právo v osmi dnech po doručení odkazovacího usnesení *odmítnouti dva členy* disciplinárního senátu bez udání důvodů.

(<sup>3</sup>) Nemůže-li býti pro toto odmítnutí senát předepsaným způsobem sestaven, jmenuje přednosta úřadu, u kterého je disciplinární komise zřízena, místo odmítnutého člena jiného člena z téže skupiny osob, pokud náleží k disciplinární komisi. Nelze-li ani potom sestaviti senát podle předpisů, přikáže ministr školství a národní osvěty disciplinární věc *jinému disciplinárnímu senátu.*

## D i s c i p l i n á r n í   ř í z e n í.

### Z a h á j e n í.

§ 104. Když se provedlo potřebné *vyhledávání*, aby se předběžně vysvětlil stav věci, doručí se *disciplinární udání* služební cestou příslušné disciplinární komisi. K takovému vyhledávání může dáti podnět jak orgán učitelů služebně



přímo nadřízený (§ 149), tak přednosta kteréhokoli úřadu nadřízeného.

**§ 105.** <sup>(1)</sup> Disciplinární komise, vyslechnuvši disciplinárního zástupce, usnese se bez ústního líčení, má-li býti zahájeno *disciplinární vyšetřování*. Před usnesením může se naříditi doplňovací vyhledávání.

<sup>(2)</sup> Uzná-li disciplinární komise, že jde jen o *porušení pořádku*, může spisy postoupiti přednostovi úřadu učiteli služebně přímo nadřízeného (§ 150) nebo sama uložití pořádkový trest.

<sup>(3)</sup> Místo usnesení, aby bylo zahájeno disciplinární vyšetřování, může se disciplinární komise za souhlasu disciplinárního zástupce usnésti, aby byla věc ihned *odkázána k ústnímu líčení*. Pro takové usnesení platí ustanovení § 114.

**§ 106.** <sup>(1)</sup> *Usnesení*, že bude zahájeno disciplinární vyšetřování, *dodá se* služební cestou obviněnému učiteli.

<sup>(2)</sup> *Proti zahájení disciplinárního vyšetřování není opravných prostředků*. Do usnesení disciplinární komise první stolice, jímž se zahájení odmítá, může si disciplinární zástupce *stěžovati* do čtrnácti dnů u vrchní disciplinární komise.

**§ 107.** Uzná-li přednosta nadřízeného úřadu nebo disciplinární komise, že by porušení povinnosti, kladené učiteli za vinu, měl stíhati *trestní soud*, buď to oznámeno státnímu zástupci. Přednosta nadřízeného úřadu oznámí to také

příslušné disciplinární komisi. Až do ukončení trestního řízení nebud' pokračováno v disciplinárním řízení.

§ 108. Byl-li vydán proti učiteli *soudní rozsudek trestní*, který podle platných zákonitých předpisů má přímo v *zápětí ztrátu úřadu*, *propustí se učitel* administrativně bez dalšího řízení. Při tom má platnost § 89.

§ 109. <sup>(1)</sup> *Trestní soudy* jsou povinny *oznamovati* úřadu učiteli služebně přímo nadřízenému (§ 150), že s učitelem bylo zavedeno *trestní řízení* a že jest na něho podána obžaloba, jakož i že byla na něj uvalena *vazba*. Tento úřad zpraví o tom služebně příslušnou disciplinární komisi.

<sup>(2)</sup> Po pravoplatném skončení trestního řízení pošle trestní soud spisy příslušné disciplinární komisi. Jde-li o *odsouzení podmíněné*, platí ustanovení § 9, odst. 3., zákona ze dne 17. října 1919, č. 562 Sb. z. a n., o podmíněném propuštění, ve znění čl. I. zákona ze dne 6. června 1924, č. 134 Sb. z. a n.

### V y š e t ř o v á n í.

§ 110. <sup>(1)</sup> Bylo-li usneseno, že se zahájí disciplinární vyšetřování, ustanoví přednosta úřadu, u něhož je komise zřízena, jednoho nebo několik *vyšetřujících komisařů* z podřízených úředníků znalých práva. Není-li u tohoto úřadu s dostatek definitivně ustanovených úředníků práva znalých, nebo jsou-li tito úředníci již jinak zúčastněni na řízení, povolá se vyše-

třující komisař z práva znalých úředníků příslušného úřadu politického. Jeví-li se toho potřeba, může býti vyšetřujícím komisařům přidán *odborník jako poradce*.

(<sup>2</sup>) Úředníci, kteří jsou povoláni k jiné činnosti v disciplinárním řízení, nemohou býti ustanoveni vyšetřujícími komisaři.

(<sup>3</sup>) O vyšetřujícím komisaři platí obdobně předpisy §§ 100 a 103, odst. 1.

§ 111. (<sup>1</sup>) Vyšetřující *komisař vyslechne bez přísahy svědky a znalce*, vypátrá z úřední moci všechny okolnosti a *průvodní prostředky*, kterých je třeba k úplnému *objasnění věci*, a dá obviněnému příležitost, aby se vyslovil o všech obviněních. Zdráhá-li se obviněný spolupůsobiti v řízení, nezdrží tím řízení.

(<sup>2</sup>) Vyšetřující komisař může se dožadovati *součinnosti školních úřadů a ústavů i politických a policejních úřadů*. To se má státi zvláště tehdy, bydlí-li svědkové nebo znalci mimo politický okres, ve kterém je vyšetřující komisař, nevyhoví-li předvolání vyšetřujícího komisaře, nebo zdráhají-li se bez zákonitých důvodů vypovídati.

(<sup>3</sup>) Politické a policejní úřady mají při tom postupovati podle předpisů platných pro *obe-  
sílání a výslech* stran u těchto úřadů.

(<sup>4</sup>) Je-li pro zjištění pravdy přísežný výslech jednotlivých svědků nebo znalců nezbytný, vyšetřující komisař může se souhlasem svého služebního úřadu požádati příslušný *okresní soud o přísežný výslech*.

(<sup>5</sup>) Jde-li o výsledch svědků a znalců, jakož i o *náhrady* jim příslušející, budiž obdobně užito předpisů trestního řádu soudního.

§ 112. (<sup>1</sup>) Disciplinární zástupce může navrhnouti, aby se *vyšetřování doplnilo* zejména připojením nových obvinění.

(<sup>2</sup>) Také *obviněný* má právo *navrhnouti*, aby byla provedena určitá vyhledávání.

(<sup>3</sup>) *Pochybuje-li vyšetřující komisař* o vhodnosti toho, aby se vyhovělo některému doplňovacímu návrhu, nechť si vyžádá usnesení disciplinární komise. Pro takové usnesení platí ustanovení § 106.

§ 113. (<sup>1</sup>) Po dobu disciplinárního vyšetřování může vyšetřující komisař, pokud shledá, že se to srovnává s účelem řízení, *povoliti obviněnému* učiteli a jeho obhájci, aby neobmezeně nebo částečně *nahlédl do jednacích spisů*.

(<sup>2</sup>) Když bylo dodáno odkazovací usnesení, má obviněný učitel a jeho obhájce *právo nahlédnouti do jednacích spisů*, vyjímajíc poradní protokoly, a opsati si je.

(<sup>3</sup>) Podávati veřejnosti *zprávy o obsahu jednacích spisů* jest zakázáno.

O d k a z k ú s t n í m u l í č e n í a z a s t a -  
v e n í ř í z e n í .

§ 114. (<sup>1</sup>) Spisy o *skončeném vyšetřování* dodají se disciplinárnímu zástupci, který je předloží se svými návrhy disciplinární komisi.

(<sup>2</sup>) Disciplinární komise se usnese bez ústního líčení, *odkáže se věc k ústnímu líčení*

nebo *zastaví-li se řízení* pro služební přečin. V tomto případě může se také usnésti na opatření podle § 105, odst. 2.

(<sup>3</sup>) V *odkazovacím usnesení* musí býti přesně uvedena jednotlivá obvinění a naznačena opatření, kterých je třeba učiniti k přípravě ústního líčení. Proti odkazovacímu usnesení není připuštěn opravný prostředek.

(<sup>4</sup>) Do osmi dnů po doručení odkazovacího usnesení mohou obviněný učitel i disciplinární zástupce podati další návrhy, o kterých rozhodne disciplinární komise, nepřipouštějíc zvláštního prostředku opravného.

(<sup>5</sup>) Usnesení, že se *řízení zastavuje*, dodá se služební cestou s udáním důvodů obviněnému učiteli a disciplinárnímu zástupci. Do usnesení disciplinární komise první stolice, kterým se zastavuje disciplinární vyšetřování, může disciplinární zástupce podati *stížnost* do čtrnácti dnů k vrchní disciplinární komisi.

### Ú s t n í   l í č e n í .

§ 115. (<sup>1</sup>) *Den ústního líčení* ustanoví předseda disciplinární komise. K líčení se obešlou obviněný učitel, jemuž se oznámí odkazovací (zaváděcí) usnesení a seznam členů disciplinárního senátu, a jeho obhájce.

(<sup>2</sup>) Disciplinární komise může naříditi, aby se *obviněný* k ústnímu jednání dostavil *osobně*.

§ 116. (<sup>1</sup>) *Líčení není veřejné*; obviněný učitel může však žádati, aby byl k líčení povo-

len přístup třem učitelům nebo třem státním úředníkům, kteří požívají jeho *důvěry*.

(<sup>2</sup>) *Porady a hlasování* při líčení a na jeho konci se konají v tajném zasedání.

(<sup>3</sup>) *Zprávy pro veřejnost* o obsahu líčení jsou zakázány.

§ 117. (<sup>1</sup>) *Líčení se počíná* přečtením odkazovacího usnesení.

(<sup>2</sup>) Potom se *vyslechne* obviněný a předvolaní svědkové a znalci a, pokud třeba, přečtou se zápisy, sepsané v předběžném řízení a jiné důležité listiny.

(<sup>3</sup>) Obviněnému a disciplinárnímu zástupci přísluší právo, vysloviti se o jednotlivých přednesených průvodních prostředcích a dávatí otázky svědkům a znalcům.

(<sup>4</sup>) Když se skončí průvodní řízení, vyslechnou se vývody a *návrhy disciplinárního zástupce* a *obrana obviněného* i jeho obhájce. Obviněný má právo na poslední slovo.

## N á l e z.

§ 118. Disciplinární komise, vynášejíc *nález*, má přihlížeti jen k tomu, co bylo uvedeno v ústním líčení. Při svém rozhodnutí není vázána osvobozujícím rozsudkem trestního soudu a průvodními pravidly, nýbrž má rozhodnouti *podle svého volného přesvědčení*, nabytého svědomitým přezkoušením všech přednesených průvodních prostředků.

§ 119. (<sup>1</sup>) Obviněný učitel musí býti nálezem disciplinární komise *bud' osvobozen* z po-

rušení povinnosti, jež se mu přičítalo, *nebo* jím *uznán vinným*.

(<sup>2</sup>) Byl-li učitel uznán vinným, musí nález obsahovati *výrok o disciplinárním nebo pořádkovém trestu*, jenž učitele stihne.

§ 120. Byl-li učitel osvobozen nebo byl-li mu uložen pořádkový trest, uhradí stát *náklady řízení*. Byl-li učiteli uložen disciplinární trest, budiž nálezem určeno, zdali a pokud, přihlížejíc k důkazným návrhům, jež přednesl, jakož i k jeho majetkovým poměrům a k uloženému trestu, má uhraditi náklady řízení. Náklady, jež vzešly přibráním obhájce, uhradí vždy obviněný učitel.

§ 121. *Nález* budiž ihned *vyhlášen* a nejdéle do osmi dnů i s důvody rozhodnutí dodán disciplinárnímu zástupci i obviněnému učiteli.

§ 122. (<sup>1</sup>) O ústním líčení sepíše se *protokol*, který má obsahovati jména přítomných a vyličiti průběh líčení ve všech podstatných bodech.

(<sup>2</sup>) *O poradách a hlasování* budiž sepsán *oddělený protokol*.

(<sup>3</sup>) Oba protokoly bud'tež podepsány *předsedou a zapisovatelem*.

§ 123. *Zemřel-li učitel* dříve, než nález nabude právní moci, nebo povolí-li se mu vystoupiti ze služebního poměru, řízení se zastaví.

## O d v o l á n í.

§ 124. (<sup>1</sup>) Z nálezů disciplinární komise první stolice může se obviněný učitel i discipli-

nární zástupce *odvolati* proti výroku o vině a trestu, jakož i proti výroku o náhradě útrat.

(<sup>2</sup>) Odvolání má *odkladný účinek*.

(<sup>3</sup>) Odvolání ve prospěch obviněného se nepřipouští, byl-li mu uložen jen pořádkový trest.

§ 125. (<sup>1</sup>) *Odvolání buď podáno* u předsedy disciplinární komise do čtrnácti dnů po dodání disciplinárního nálezu.

(<sup>2</sup>) Předseda *odmítne odvolání*, je-li nepřipustné, opožděné nebo bylo-li podáno osobou, která nemá odvolacího práva.

§ 126. (<sup>1</sup>) *Odvolací stolice rozhoduje* bez ústního líčení:

a) pokládá-li nutným *doplniti vyšetřování*; v tomto případě budiž uloženo disciplinární komisi první stolice, aby provedla doplnění;

b) vyžadují-li podstatné *vady řízení*, aby se jednání opakovalo v první stolici; v tomto případě budiž naříkaný nález zrušen a věc odkázána znovu příslušné disciplinární komisi;

c) týká-li se odvolání pouze nálezu o *náhradě útrat*.

(<sup>2</sup>) Není-li případů uvedených v prvním odstavci, ustanoví předseda *den ústního líčení*. O dalším řízení mají platnost obdobně předpisy o ústním líčení a nálezu v první stolici.

## P r o v e d e n í   n á l e z u.

§ 127. (<sup>1</sup>) Když nález nabyl *právní moci*, zašle předseda disciplinární komise vyhotovený nález i s důvody služebním pořadem úřadu,



jenž jest učiteli přímo nadřízen (§ 150), a byl-li vysloven trest, opatří jeho *výkon příslušným úřadem*.

(<sup>2</sup>) Disciplinární *tresty se zapíší do osobního výkazu*. Pokud platí zápis, budiž uschován opis nálezu.

§ 128. (<sup>1</sup>) Po třech letech ode dne, kdy nález nabyl právní moci, nikoli však před úplným odpykáním uloženého disciplinárního trestu, budiž *zápis v osobním výkaze vymazán* z úřední moci, byl-li učitel od té doby nepřetržitě aspoň »dobře« kvalifikován.

(<sup>2</sup>) Byl-li učitel vyloučen z postupu do vyšších stupňů služného (adjuta, odměny), může ministr školství a národní osvěty povolit, jakmile byl trest v osobním výkaze vymazán, *aby se vylučovací lhůta* pro další postup opět *započítávala* zcela nebo z části, choval-li se učitel trvale bezúhonně a působil-li ve službě *velmi dobře*.

## O b n o v a   ř í z e n í .

§ 129. Bylo-li zahájení disciplinárního řízení odmítnuto, bylo-li řízení z jiného důvodu než na základě § 123 zastaveno, nebo byl-li obviněný učitel osvobozen, nebo byl-li mu uložen jen pořádkový trest, může býti *řízení obnoveno v neprospěch obviněného* po návrhu disciplinárního zástupce jen tehdy, vyjdou-li najevo nové skutečnosti nebo průvodní prostředky, které samy o sobě nebo ve spojení s důkazy dříve provedenými mohou obviněného učitele

usvědčiti a odůvodniti uložení disciplinárního trestu.

§ 130. Učitel, jenž byl odsouzen pravoplatně k disciplinárnímu trestu, nebo jeho zákonití dědicové mohou žádati za *obnovu řízení také po výkonu trestu*, uvedou-li nové skutečnosti nebo průvodní prostředky, které samy o sobě nebo ve spojení s důkazy dříve provedenými mohou odůvodniti osvobození neb uložení pořádkového trestu nebo místo propuštění mírnější trest disciplinární.

§ 131. <sup>(1)</sup> *O obnově řízení*, jakož i o tom, má-li se posečkati s výkonem trestu, když byl podán návrh na obnovu, *rozhodne* bez ústního líčení disciplinární komise, která *rozhodla v první stolici*.

<sup>(2)</sup> Do rozhodnutí disciplinární komise první stolice lze si *stěžovati* do čtrnácti dnů po doručení.

§ 132. <sup>(1)</sup> Povoláním obnovy řízení *zrušuje se dřívější nález*, pokud se týká skutku, pro který obnova byla povolena.

<sup>(2)</sup> Obnovou vstupuje věc zpravidla do *stavu vyšetřování*. S výkonem disciplinárního trestu buď sečkáno.

§ 133. <sup>(1)</sup> Byl-li učitel, v jehož prospěch byla povolena obnova řízení, *opětně uznán vinným*, *nemůže* mu býti uložen *přísnější trest*, než byl trest, uložený dřívějším nálezem. Při vyměřování trestu budiž přihlíženo k trestu již vytrpěnému.

<sup>(2)</sup> Disciplinární komise, která uznala za

přípustnou obnovu řízení na prospěch obviněného učitele, může se souhlasem disciplinárního zástupce nalézt na *mírnější trest neb osvobození*.

§ 134. <sup>(1)</sup> Bude-li *disciplinární řízení* na základě obnovy *zastaveno* nebo bude-li odsouzený učitel *dodatečně osvobozen* od disciplinárního trestu nebo *odsouzen jen k pořádkovému trestu*, buď mu na útraty vydržovatele osobního nákladu školního *nahrazeno*, co mu ušlo na služebních příjmech neodůvodněným odsouzením.

<sup>(2)</sup> Byl-li odsouzený učitel na základě obnovy řízení odsouzen *k mírnějšímu trestu* disciplinárnímu, může disciplinární komise vysloviti, aby mu byly na útraty vydržovatele osobního nákladu školního *nahrazeny* služební příjmy, které mu ušly výkonem trestu.

<sup>(3)</sup> *Po smrti učitelově* přísluší také jeho pozůstalým, kteří mají právo na zaopatření, nárok na náhradu, pokud jim ušlo zaopatření, jímž jim byl odsouzený povinen.

### U v e d e n í   v   p ř e d e š l ý   s t a v .

§ 135. <sup>(1)</sup> Byla-li promeškána lhůta k podání opravného prostředku, může odvolací stolice obviněnému učiteli povoliti *vedení v předešlý stav*, prokáže-li, že mu neodvratnými okolnostmi nezaviněně bylo znemožněno dodržeti lhůtu.

<sup>(2)</sup> Návrh na uvedení v předešlý stav musí býti podán u disciplinární *komise první stolice* ve lhůtě čtrnácti dnů po tom, když minula pře-

kážka, a zároveň musí býti uplatněn opravný prostředek. Komise oznámí návrh disciplinárnímu zástupci, aby se o něm vyjádřil.

(<sup>3</sup>) Povolí-li odvolací stolice uvedení v předešlý stav, může ihned nalézt ve věci samé.

### S u s p e n d o v á n í.

§ 136. (<sup>1</sup>) Disciplinární komise může učitele, proti němuž je zavedeno trestní, soudní nebo disciplinární řízení, kdykoli *služby zbaviti*, uzná-li to žádoucím, hledíc k způsobu nebo závažnosti provinění.

(<sup>2</sup>) Toto právo přísluší disciplinární komisi také tehdy, bylo-li u soudu proti učiteli zavedeno řízení, aby byl *zbaven svéprávnosti*, byl-li na jeho jmění uvalen *konkurs* nebo zahájeno *řízení vyrovnávací*.

§ 137. (<sup>1</sup>) Byla-li na učitele uvalena *trestní vazba vyšetřovací*, zařídí přednosta úřadu učiteli služebně přímo nadřízeného (§ 150) nebo kteréhokoli úřadu vyššího neprodleně, aby byl zatčený *p ř e d b ě ž n ě s u s p e n d o v á n*.

(<sup>2</sup>) Kromě toho je každý *p ř e d s t a v e n ý* (§ 151), jenž jest povolán, aby přímo nebo nepřímo vykonával služební dozor, oprávněn naříditi *p ř e d b ě ž n ě s u s p e n d o v á n í učitele*, který se za závažných okolností dopustil zřejmého *odepření poslušnosti*, anebo byla-li by podle povahy služebního provinění ohrožena *vážnost školy* nebo důležité zájmy služby, kdyby byl ve službě ponechán.

(<sup>3</sup>) Oprávnění předběžně učitele suspendo-

vati přísluší za uvedených podmínek také úřední osobě pověřené konati *i n s p e k c i*.

(<sup>4</sup>) Přednosta kteréhokoli nadřízeného úřadu může *zrušiti předběžné suspendování*, nařízené podle odstavce 2.

(<sup>5</sup>) Každé *předběžné suspendování* buď neprodleně *oznámeno* služební cestou *d i s c i p l i n á r n í k o m i s i*, která má ihned *suspensi buď potvrditi nebo zrušiti*.

§ 138. Usnesením disciplinární komise mohou učitelé po dobu *suspense* býti *služební příjmy zmenšeny* až na dvě třetiny.

§ 139. (<sup>1</sup>) *Suspense končí se* nejpozději *pravoplatným skončením disciplinárního řízení*.

(<sup>2</sup>) Pominou-li dříve okolnosti, pro které byla *suspense* nařízena, má disciplinární komise *suspensi zrušiti*.

§ 140. (<sup>1</sup>) Disciplinární komise rozhoduje *o uložení, potvrzení nebo zrušení suspense* bez ústního líčení.

(<sup>2</sup>) Do rozhodnutí disciplinární komise první stolice je možno *stěžovati si* do čtrnácti dnů po dodání. Avšak stížnost nemá odkladného účinku.

(<sup>3</sup>) Proti předběžnému *suspendování* není *opravný prostředek přípustný*.

§ 141. (<sup>1</sup>) Byl-li učitel odsouzen k disciplinárnímu trestu, nebo byl-li zbaven svéprávnosti (§ 136), nebo byla-li *suspense* nařízena pro uvalení konkursu nebo pro zavedení vyrovnávacího řízení, *nezapočítá se doba suspense pro postup* do vyššího stupně služného (adjuta, od-

měny) a pro výměru výslužného. *Doplácti příjmy*, jež byly zadrženy v době suspense, *ne-lze* za těchto okolností, aniž tehdy, byl-li učitel propuštěn administrativně pro odsouzení trestním soudem.

(<sup>2</sup>) Avšak skončilo-li se disciplinární řízení *zastavením, osvobozením nebo uložením pořádkového trestu* nebo bylo-li zbavení svéprávnosti odepřeno, je *doba suspense započitatelná pro postup* do vyšších stupňů služného (adjuta, odměny) a postup tento budiž nařízen se zpětnou platností, rovněž budiž *nařízeno doplacení příjmů*, které byly zadrženy podle § 138.

### D o d á n í.

§ 142. (<sup>1</sup>) Všecka *dodání*, která se mají vykonati podle ustanovení dílu V., jsou platná a způsobují běh lhůt, byla-li dodána účastníku osobně, jeho obhájci nebo jinému zmocněnci, anebo, není-li známo jeho bydliště, uložili se u přednosty úřadu, který mu byl posledně přímo nadřízen (§ 150).

(<sup>2</sup>) Veřejné *výzvy k dostavení* se ani úřední vyhlášky nálezů nejsou přípustné.

### O p r a v n é   p r o s t ř e d k y   a   l h ů t y.

§ 143. (<sup>1</sup>) Není-li v dílu V. nic jiného stanoveno, rozhodnutí a opatření disciplinární komise první stolice nebo předsedy disciplinárního senátu nemohou býti naříkána odděleným opravným prostředkem, nýbrž jen spolu s opravným prostředkem, přípustným proti závěrečné-

mu rozhodnutí nebo opatření. *Stížnosti buďtež podány* předsedovi disciplinární komise první stolice, který je odmítne, jsou-li nepřipustny, opožděny nebo podány od osoby, které nepřísluší právo stížnosti.

(<sup>2</sup>) *Lhůt opravných prostředků* nelze prodloužiti. Lhůty počínají se dnem následujícím po doručení. Začátek nebo běh lhůty nestaví se nedělemi, svátky a památnými dny. Případně-li konec lhůty na neděli, svátek nebo na památný den určený zákonem, končí se lhůta nejbližším dnem všedním. Dni poštovní dopravy se do lhůty nepočítají.

(<sup>3</sup>) *Podání* mohou býti učiněna také *telegraficky*.

**O s v o b o z e n í o d k o l k ů a p o p l a t k ů.**

§ 144. Veškerá *podání*, protokoly, rozklady, odvolání a stížnosti, dále nálezy v disciplinárním řízení podle tohoto vládního nařízení jsou *prosty kolku a poplatku*.

**Z v l á š t n í u s t a n o v e n í p r o u č i t e l e  
n a o d p o č i n k u.**

§ 145. (<sup>1</sup>) *Učitel na odpočinku* (na dovolené s čekatelným) je podroben disciplinárnímu řízení:

a) pro služební provinění, jehož se dopustil v činné službě,

b) pro hrubé porušení povinností, jež mu přísluší podle tohoto nařízení.

(<sup>2</sup>) Disciplinárně se proti němu zakročí zvláště tehdy, vyjde-li na jevo, že si *úskokem vymohl*, aby byl *dán na odpočinek* nebo aby mu byly přiznány vyšší platy odpočivné, než normální.

§ 146. *Disciplinární tresty* jsou:

a) důtka;

b) časově omezené nebo trvalé zmenšení odpočivných platů se srážkou až 25% těchto platů;

*za okolností zvláště přitěžujících:*

c) ztráta všech práv, která plynou ze služebního poměru a všech nároků na odpočivné a zaopatřovací platy pro učitele i jeho příslušníky, při čemž se však může postupovati obdobně podle § 89.

§ 147. Pro *disciplinární řízení* jest příslušná disciplinární komise, která byla příslušná přímo před tím, než učitel vystoupil z činné služby.

(<sup>2</sup>) Ostatně budiž užíváno předpisů dílu V. obdobně také pro učitele na odpočinku.

### U s t a n o v e n í   p ř e c h o d n é.

§ 148. Ustanovení dílu V. tohoto vládního nařízení, jak se stíhá porušení povinnosti, vztahují se také na *disciplinární případy, nevyřízené* do vyhlášení tohoto nařízení.



## DÍL VI.

### Společná ustanovení.

#### Orgány učitelům služebně přímo nadřízené.

§ 149. <sup>(1)</sup> Kde se v tomto nařízení užívá slov »*orgán učiteli služebně přímo nadřízený*«, rozumí se tím:

a) pro učitele, *podřízené ředitelům škol*, příslušný *ředitel* (správce školy, řídící učitel, ředitel občanské školy),

b) pro *ředitele* (správce škol, řídící učitele, ředitele občanských škol),

1. škol, náležejících do působnosti *okresních školních úřadů*, tyto školní úřady,

2. škol, spravovaných přímo a výhradně *ministerstvem školství a národní osvěty* podle § 2, odst. 1., čís. 3 zák. č. 292/1920 Sb. z. a n., příslušní *školní inspektoři* těchto škol.

<sup>(2)</sup> Který orgán jest »orgánem služebně přímo nadřízeným« pro ředitele *škol na Slovensku a v Podkarpatské Rusi* v přechodné době, než se tam zřídí okresní školní úřady, ustanovuje se v § 162.

<sup>(3)</sup> Pro učitele, kteří *vyučují zároveň na několika školách*, jest orgánem služebně přímo nadřízeným ředitel školy, která jim byla podle čl. VI. zák. č. 251/1922 Sb. z. a n. ustanovena za hlavní působiště. Tímto ustanovením zůstává však nedotčena povinnost služební poslušnosti

takového učitele (§ 21) vůči ředitelům ostatních škol, na nichž vyučuje.

Úřady učitelům služebně přímo nadřízené.

§ 150. <sup>(1)</sup> Kde se v tomto nařízení užívá slov »úřad učiteli služebně přímo nadřízený«, rozumí se tím:

a) pro učitele i ředitele škol, náležejících do působnosti *okresních školních úřadů*, tyto školní úřady,

b) pro učitele i ředitele škol, spravovaných přímo a výhradně *ministerstvem školství a národní osvěty* podle § 2, odst. 1., čís. 3 zák. č. 292/1920 Sb. z. a n., toto *ministerstvo*.

<sup>(2)</sup> Ministerstvo školství a národní osvěty *může působnost*, která mu přísluší ve smyslu odst. 1., písm. b), ve spojení s § 8, odst. 2., § 9, odst. 2., § 10, odst. 1., § 32, odst. 4., § 35, odst. 2., § 37, odst. 4., § 70, odst. 1., *přenést na školní inspektory škol*, o něž jde.

<sup>(3)</sup> Které orgány mají vykonávati funkce »úřadů učitelům služebně přímo nadřízených« *na Slovensku a v Podkarpatské Rusi* v přechodné době, než se tam zřídí okresní školní úřady, ustanovuje se v § 162.

Představení učitelů.

§ 151. <sup>(1)</sup> Kde se v tomto vládním nařízení užívá slova »představený«, rozumí se jím jednak *ředitelé škol* (správcové škol, řídící učitelé a ředitelé občanských škol) vůči učite-

lům jim služebně podřízeným a pak *p ř e d n o-  
s t o v é státních školních úřadů* všech stupňů  
vůči ředitelům i učitelům všech škol, které ná-  
leží do věcné i místní působnosti těchto úřadů.

(<sup>2</sup>) Mimo to je představeným učitele i ře-  
ditele každý *státní šk o l n í i n s p e k t o r*  
kteréhokoli stupně nebo osoba, pověřená výko-  
nem státního dozoru ke školám, v mezích své  
věcné i místní pravomoci, stanovené platnými  
předpisy.

Učitelé *n á b o ž e n s t v í*, *p o v o l a n í*  
k *šk o l n í s l u ž b ě* *j e n ú ř a d y c í r k e v -*  
*n í m i*.

§ 152. (<sup>1</sup>) *Učitelé n á b o ž e n s t v í*, kteří  
jsou povoláni k vyučování náboženství *j e n*  
*c í r k e v n í m i ú ř a d y*, jsou povinni *šetřiti*  
*zákonů*, jakož i *předpisů*, které v mezích záko-  
nů vydají úřady školní.

(<sup>2</sup>) *Na tyto učitele vztahují se* ustanovení  
§ 1, § 2, čís. 1, 3 a 4, §§ 20 až 30, odst. 1., § 32,  
odst. 1. a 2. tohoto nařízení.

(<sup>3</sup>) Ustanovení dílu V. mají pro ně platnost  
s odchylkou, že z *disciplinárních trestů* lze proti  
nim užívat *j e n trestů uvedených v § 84, písm.*  
*a), d) a f)*. Dříve než se disciplinární komise  
podle § 105 usnese o zahájení disciplinárního  
vyšetřování proti některému takovému učiteli,  
nechť se obrátí na příslušný *vrchní úřad c í r -*  
*kevní* (náboženský), aby se postaral o nápravu  
zpozorovaných nepřístojností, po případě odvo-  
lal příslušného provinilého učitele sám z úřadu.

Každé jiné rozhodnutí disciplinární komise, jež se týká některého z těchto učitelů, budiž bez průtahů *oznámeno* příslušnému *n á b o ž e n - s k é m u* úřadu jemu nadřízenému.

## DÍL VII.

### Přechodná ustanovení.

*P ř e c h o d n á   u s t a n o v e n í   o   k v a l i - f i k a č n í c h   k o m i s í c h   n a   S l o v e n - s k u   a   v   P o d k a r p a t s k é   R u s i .*

§ 153. *Na dobu, než se na Slovensku a v Podkarpatské Rusi zřídí zemské a okresní školní úřady, platí o kvalifikačních komisích v těchto zemích ustanovení §§ 154 až 157.*

§ 154. <sup>(1)</sup> *Kvalifikační komise pro učitele na Slovensku se zřídí:*

a) u referátu ministerstva školství a národní osvěty v Bratislavě,

b) u každého školního inspektora.

<sup>(2)</sup> *Kvalifikační komise pro učitele v Podkarpatské Rusi se zřídí:*

a) u zemského úřadu Podkarpatské Rusi (školský referát) v Užhorodě,

b) u každého školního inspektora.

<sup>(3)</sup> Kvalifikační komise, uvedené v odst. 1., písm. a), a v odst. 2., písm. a), rozhodují jen jako *odvolací instance* o stížnostech do rozhodnutí kvalifikačních komisí, zřízených podle odst. 1., písm. b), pokud se týče odst. 2., písm. b).

<sup>(4)</sup> Ustanovení § 12, odst. 3. a 5., platí obdobně i pro tyto komise.

§ 155. <sup>(1)</sup> Členy kvalifikačních komisí, zřízených u referátu ministerstva školství a národní osvěty v Bratislavě, pokud se týče u školského referátu zemského úřadu Podkarpatské Rusi v Užhorodě, jsou:

a) přednosta referátu nebo jeho zástupce, jenž je zároveň předsedou komise,

b) příslušný inspekční orgán, přidělený referátu,

c) jeden z referentů pro správní a hospodářské věci školní,

d) dva příslušníci učitelského stavu, pokud lze z téže skupiny učitelstva, ke které náleží učitel, jenž má býti kvalifikován, nebo ze skupiny nejbližší příbuzné.

<sup>(2)</sup> Za každého člena komise mimo předsedu budiž ustanoven potřebný počet náhradníků téhož druhu.

<sup>(3)</sup> Členy i náhradníky kvalifikačních komisí u referátu ministerstva školství a národní osvěty v Bratislavě a u školského referátu zemského úřadu Podkarpatské Rusi v Užhorodě ustanovuje ministerstvo školství a národní osvěty nebo orgán jím zmocněný počátkem každého roku.

<sup>(4)</sup> Ustanovení § 13, odst. 3., platí obdobně.

§ 156. <sup>(1)</sup> Členy kvalifikačních komisí, zřízených u školních inspektorů na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, jsou:

a) školní inspektor nebo jeho zástupce, ustanovený ministerstvem školství a národní osvěty, jenž je zároveň předsedou komise.

b) *dva příslušníci* učitelského stavu.

*Zbývají dva členové* komise budou povoláni ze státních nebo jiných veřejných úředníků, znalých práva nebo z profesorů škol středních a odborných.

(<sup>2</sup>) *Členy i náhradníky* těchto komisí *ustanovuje* ministerstvo školství a národní osvěty, pokud se týče orgán jím zmocněný, počátkem každého roku.

(<sup>3</sup>) Ustanovení § 15, odst. 3. a 4., a § 13, odst. 3., platí obdobně i pro tyto komise.

§ 157. Jinak platí ustanovení §§ 11, 16 až 19 též pro úřadování komisí, uvedených v § 154, s obměnou, že o *stížnostech*, podaných podle § 19, odst. 3., do kvalifikace, stanovené komise-mi, zřízenými u školních inspektorů, rozhodují komise, uvedené v § 154, odst. 1., písm. a), pokud se týče v § 154, odst. 2., písm. a).

### Přechodná ustanovení o disciplinárních komisích a senátech na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.

§ 158. *Na dobu, než se na Slovensku a v Podkarpatské Rusi zřídí zemské školní úřady*, platí o disciplinárních komisích a senátech v těchto zemích ustanovení §§ 159 až 161.

§ 159. (<sup>1</sup>) K provádění disciplinárního řízení zřídí se *disciplinární komise první stolice*:

a) pro Slovensko při referátě ministerstva školství a národní osvěty v Bratislavě,

b) pro Podkarpatskou Rus při zemském

úřadě Podkarpatské Rusi (školský referát)  
v Užhorodě.

(<sup>2</sup>) *Za členy disciplinárních komisí*, uvedených v předešlém odstavci, povolá ministr školství a národní osvěty jednak práva znalé úředníky referátů, při nichž jsou komise zřízeny, nebo podle potřeby i práva znalé úředníky správních úřadů politických v místě, jednak školské odborníky, přidělené zmíněným referátům a mimo to členy učitelského stavu tak, aby každá skupina učitelstva byla přiměřeně zastoupena. Úředníky úřadů politických lze do disciplinárních komisí povolávat jen v dohodě s ministrem vnitra. Předsedou komise jest přednosta referátu, při němž jest komise zřízena, potřebný počet náměstků ustanoví ministr školství a národní osvěty ze členů komise, znalých práva.

(<sup>3</sup>) Ustanovení § 92, odst. 4. až 6., platí obdobně.

§ 160. (<sup>1</sup>) Disciplinární komise, uvedené v § 159, odst. 1., jsou *přímo příslušné* pro všechny učitele na Slovensku, pokud se týče v Podkarpatské Rusi, jichž se týče toto nařízení

(<sup>2</sup>) Ustanovení § 93, odst. 2., a § 94, platí obdobně.

§ 161. (<sup>1</sup>) *Senáty při disciplinárních komisích* první stolice v Bratislavě a v Užhorodě (§ 159, odst. 1.) se skládají kromě předsedy nebo jeho náměstka ze dvou úředníků znalých práva, z jednoho inspekčního orgánu školského

a z jednoho člena učitelského stavu příslušné skupiny.

(<sup>2</sup>) Jinak platí o úřadování disciplinárních komisí a senátů na Slovensku a v Podkarpatské Rusi příslušná ustanovení dílu V.

**P ř e c h o d n á   u s t a n o v e n í k §§ 149 a 150.**

**§ 162.** *Na dobu, než se na Slovensku a v Podkarpatské Rusi zřídí okresní školní úřady, jest pro ředitele škol (správce škol, řídící učitele, ředitele občanských škol) v těchto zemích »orgánem služebně přímo nadřízeným« příslušný státní školní inspektor, jemuž přísluší v téže době také funkce »úřadu učiteli služebně přímo nadřízeného«.*

## VII.

**Zákon z 19. prosince 1875, č. 86 z. z.,**

doplněný a pozměněný zákony ze dne 13. května 1934, č. 36 z. z., ze dne 8. září 1899, č. 67 z. z., ze dne 2. listopadu 1899, č. 87 z. z. a ze dne 27. ledna 1903, č. 16 z. z.,

*má tato posud platná ustanovení o definitivním obsazování systemisovaných míst učitelských.*

**První část.**

**O dosazování učitelů.**

§ 1. Uprázdnil-li se místo učitele při veřejné škole obecné, má to místní rada školní ozná-



miti bez průtahu okresní radě školní, která rozepíše ihned<sup>1)</sup> konkurs.<sup>2)</sup>

§ 2. Rozepsání konkursu má pojmenovati kategorii a místo každé uprázdněné služby, pak roční služné se službou spojené, má vytýkati, které doklady se mají předložiti a uchazeče vyzývati, aby žádosti podali okresní radě školní, již se týče.

§ 3. Rozepsání konkursu se vyhlašuje v úředních novinách zemských a ještě v jiném, aneb i v několika jiných listech veřejných, jež podle zdání okresní školní rady k tomu budou ustanoveny, zvláště pak v takových, jež co listy odborné se zabývají školstvím.<sup>3)</sup>

§ 4. Lhůta k podávání žádostí buď vyměřena *na šest neděl*. Žádosti, kterými se ucházejí osoby v službě učitelské již dosazené, mají se předložiti prostřednictvím okresní rady školní, která hned své dobré zdání k nim přidá.

---

1) Zemská školní rada v Praze a v Brně doporučila, aby se všechny konkursy rozepsaly počátkem školního roku se lhůtou do konce října, tak aby do nastupování (1. září násl. škol. roku) vše bylo provedeno a připraveno (14./8. 1930, č. 99.125). — Všude na místě »okres. školní rada« jest rozuměti podle nař. č. 608/1920 »okres. školní výbor«.

2) Otázku, zda má býti určité místo obsazeno bez konkursu a tím také bez účasti místní školní rady či zda má býti volena cesta konkursní, rozhodují vyšší úřady školní a místní radě nepřísluší tu právo stížnosti. — Nss. 19. ledna 1921, č. 296, Boh. 670.

3) Úředními novinami zemskými se rozumí »Úřední list« zemského úřadu v Praze a v Brně. Mimo to musí býti konkurs výpsán ve Věstníku mšano.

§ 5. Okr. rada školní má žádosti sbíratí a *do čtrnácti dní* (na Moravě ihned) po prošlé lhůtě konkursní s dobrým zdáním okresního inspektora školního o veškerých žadatelích odevzdati místní radě školní, která ve *čtrnácti dnech* (na Moravě v 6 nedělích) učiní okresní radě školní návrh tří osob, aby uprázdněné místo bylo obsazeno.

§ 6. Okresní rada školní má však *patronu školnímu* o návrzích místní rady školní (§ 5) a v městských okresích školních bezprostředně zastupitelstvu obecnímu ve čtrnácti dnech učiniti *návrh tří osob*, aby uprázdněné místo bylo obsazeno, a to spolu s dobrým zdáním okresního inspektora školního o navržených žadatelích.

§ 7. *Právo presentační*, pokud nepřísluší *patronu školnímu* aneb obecnímu zastupitelstvu (§ 26, odst. 9. a 27. zák. ze 24. února 1873, č. 17 z. z.) vykonáno bude od okresní rady školní.

§ 8. Právo presentační, které příslušelo faráři, aniž by byl povinen závazků patronátu vykonávati, nemá platnosti.

§ 9. Presentace nesmí záviseti na žádné výjimce, každý závazek s tím ustanovením se nesrovnávající, ve který by žadatel vešel, jest neplatný a bez právního účinku.

§ 10. *Patron školní* a v městských okresích školních zastupitelstvo obecní *vázání* jsou u vykonávání presentačního práva *návrhem tří osob*, učiněným od okresní rady

školní (§ 6), nejsou však spolu vázáni posloupností návrhu toho.

Ve venkovských okresích školních není však okresní rada školní, vykonávajíc právo presentační, vázána návrhy místní rady školní (§ 5).

§ 11. Podle toho, co ustanoveno, zvolí ten, kdo má právo presentační, žadatele, *jenž se mu zdá býti nejzpůsobilejším*, i oznámí jej do tří neděl zemské radě školní a přiloží k oznámení svému spisy jednací, které týkají se zvoleného.<sup>4)</sup>

Patron školní a v městských okresích školních obecní zastupitelstvo učiní oznámení toto prostřednictvím okresní rady školní.

§ 12. Odepře-li zemská rada školní schválení presentace (§ 50, odst. 4. zákona říšského ze 14. května 1869), má ten, komu přísluší právo presentační, do čtrnácti dnů předsevzíti jinou presentaci nebo žádati za rozhodnutí ministra vyučování.

§ 13. Nemá-li zemská rada školní proti presentaci ničeho namítati, vydá, dokládajíc se presentace a udajíc příjmy, se službou spojené, dekret dosazovací a nařídí okresní radě školní, by buď zřízenec z jejího středu nebo předseda místní rady školní jmenovaného vzal pod přísahu, a pak aby ho v službu školní uvedl.<sup>5)</sup>

---

<sup>4)</sup> Ustanovení toto omezeno zákonem z 9. dubna 1920, č. 306 Sb. z. a n. (článek IV.) a prováděcími předpisy k němu. — Nss. 14. prosince 1923, č. 21.247/23, Boh. 2984.

<sup>5)</sup> Presentací nenabývá praesentovaný ještě práv, nýbrž teprve potvrzením zshr. — Nss. 12. října 1903, č. 5655. — Schválení praesentace zshr. na místo učitelské při národní

§ 14. P a t r o n školy, pokud se týče zastupitelstvo obecní (§ 7), bud'te p o z v á n í, b y k u p ř i s a h á n í j m e n o v a n é h o a k u v e d e n í j e h o v e s l u ž b u š k o l n í s e d o s t a v i l i n e b o b y s e d a l i p ř i t o m z a s t o u p i t i z ř í z e n c e m.

§ 15. N e v y k o n á - l i t e n, k d o m á p r á v o p r e s e n t a č n í, p r á v a t o h o v e l h ŭ t ě, z á k o n e m u r č e n é (§ 11), m ů ž e z e m s k á r a d a p ř i k r o č i t i k o b s a z e n í u p r á z d n ě n é h o m í s t a, a t o b e z z ř e t e l e k u p r á v u p r e s e n t a č n í m u a n e p ř i p o u š t ě j í c d a l š í h o o d v o l á n í.

§ 16. K a ž d é d l e p ř e d c h á z e j í c í c h u s t a n o v e n í p ř e d s e v z a t é d o s a z e n í u č i t e l e, j e n ž j e s t o p a t ř e n v y s v ě d č e n í m, ž e j e s t k v y u č o v á n í z p ů s o b i l ý m, j e s t d e f i n i t i v n í, a v š a k k a ž d ý, k d o v e s l u ž b ě u č i t e l s k é j e s t u s t a n o v e n, m u s í s e p o d r o b i t i p ř e l o ž e n í, k t e r é z p ř í č i n s l u ž e b n ý c h o d o k r e s n í n e b o z e m s k é r a d y š k o l n í s e n a ř í d í, a č n e b u d o u - l i t í m p ř í j m y j e h o z t e n č e n y.

J d e - l i o p ř e l o ž e n í k o n e č n ě p l a t n é, m á s e m í t i z ř e n í k u p r á v ů m, j e ž t o p a t r o n ů m a o b e c n í m z a s t u p i t e l s t v ů m (§ 7) p ř í s l u š í v p ř í č i n ě p r e s e n t o v á n í.

Stížnosti proti přeložení osob učitelských z příčin služebných nemají odkládacího účinku.

Výlohy v penězích, vzešlé osobám, ve službě učitelské postaveným, které byly přeloženy z příčin služebných, bud'te jim nahrazeny z pokladny okresu školního.

---

škole jest proti jmenovanému účinně teprve doručením dekretu. — Nss. 5. května 1922, č. 6082, Boh. 1339.

Konečně platné přeložení, které nebylo nařízeno ani z příčin služebných ani z trestu, může se pouze dvakrát za rok, a to koncem měsíce února a srpna, vykonati.

Zemská rada školní může s přivolením těch, jimž přísluší právo presentační, ke změně služby přivoliti.

§ 17. Zříditi učitele neobligátních předmětů, pak učitelky ženských prací ručních v případech, jmenovaných v § 15, odst. 2. a 3. říšského zákona ze 14. května 1869, přísluší v mezích schváleného rozpočtu okresní radě školní a v městských okresích zastupitelstvu obecnímu. Zřízení takové má se však díti proti výpovědi.

## VIII.

### **Zákon ze dne 9. dubna 1920, čís. 306 Sb. z. a n.,**

kterým se přechodně upravují právní svazky učitelstva na veřejných školách obecných a občanských.<sup>1)</sup>

### **Č l á n e k   I V.**

Při jmenování učitelů na místa definitivně systemisovaná budiž na prvním místě vzat zřetel k služebnímu stáří a kvalifikaci uchazeče pro služební místo, o jehož

---

<sup>1)</sup> Tento zákon 306/1920 byl celý zrušen kromě článku IV. t. zv. Učitelským zákonem ze dne 24. června 1926, č. 104 Sb. z. a n. § 46.

obsazení právě jde; na druhém místě budiž přihlédnuto k rodinným poměrům uchazečovým, k obtížím jeho posavadní služby a jeho zdravotnímu stavu. Uchazeči službou mladšímu může býti dána přednost jenom tehdy, *je-li kvalifikován lépe nežli uchazeč služebně starší a je-li kvalifikace tohoto nižší nežli dobrá*. Učitelům legionářům a válečným invalidům budiž v případech zvláště pozoruhodných, zejména pak za okolností jinak stejných, dávána přednost.<sup>2)</sup>

---

<sup>2)</sup> Výnosem mšano ze 24. ledna 1931, č. 173.119/30-I, Věstník XIII, str. 58 stanovena úprava provádění článku IV. zákona z 9. IV. 1920, č. 306, Sb. z. a n. ve věci de finitivního ustanovování učitelů národních škol na místa definitivně systemisovaná.

# Rejstřík věcný.

Číslice udávají stránky.

- adresa**, oznámiti ji je povinen učitel řediteli, 68, 73
  - ředitel úřadu přímo nadřízenému 73
- bydliště** učitele, hlášení změny 68, 74
- čekatel**, výslužné 89
  - propuštění pro špatnou kvalifikaci 92
- činnost** čtvrtletní 76
- činnost** služební, znalost předpisů o ní 65, 74, 83,
  - spolková, kdy je učiteli zakázána 63
- článek IV.** zákona č. 306/20 — 134
  - —, prováděcí předpis k němu 135
- členové** kvalifikačních komisí 55
  - disciplinárních komisí 98
- dary** přijímati učitel nesmí 71
- disciplinární řízení** a platový postup 77
  - —, výsledky svědků 108
  - **komise** a strany 98
  - **tresty** 95, 123
- disciplinování** učitelů 93
- doba služební**, počátek 52
  - — připočtení do pense 86
- dosazování učitelů** 129
- dovolená** učitele 72 a další
  - s čekatelným 83
- důstojnost** stavu učitelského, šetření její 63
- hodiny** učebné a pracovní je učitel povinen dodržovati 65
- chování učitele** 63 a další
  - — k představeným a kolegům 64
- inspektor okresní školní** 30
  - zemský školní 36
- klid** nedělní 64
- komise** disciplinární 98 a další
  - kvalifikační 55
- konkurs** na místa učitelská 82
- kvalifikace** nepříznivá, účinky 77
- kvalifikační komise** viz komise

**kvalifikační** popis 59; stupně, určování 60; tabulky 54;  
     zřetele 60  
**kvieskování** (dočasný odpočinek) 86 a další  
**legionáři** dle čl. IV. zák. 306/20 mají přednost 135  
**lhůta** stěhovací přeloženému učiteli 82  
**ministerstvo školství a národní osvěty** 7  
**menšiny**, -ové školy 39; výbory místní 24  
**městský školní výbor** 34  
**míra učebné povinnosti** učitele 64  
**místní školní rada**, funkční období, působnost, složení  
     volby 12, 16  
**místní výbor školní** (pro školy menšinové) složení 14, 24  
 — — —, úkol, 27, funkční období 27  
**náhrada** škody učitelem 94  
**nájemné**, náhrada přeloženému učiteli 82  
**náklad na školy**, osobní 42  
 — — —, věcný 42  
**nález** disciplinární komise 111  
**nemoc učitele**, připočtení let do pense 65  
**nepřítomnost** ve službě 66  
**neschopnost** ke službě a výdělku, připočtení doby 78  
**obec školní** 10  
**obsazování** míst učitelských 82  
 — — — zákon č. 306/20 čl IV. 134  
**odpočinek** dočasný, přeložení 86  
 — trvalý 88  
**odvolání** 112  
**okresní rady školní** se zrušují 29  
**okresní školní inspektor** viz inspektor  
 — — výbor 29 a další, působnost 33, složení 30  
**oslepnutí** učitele, připočtení doby 78  
**osobní výkaz** 54  
**patronát školní** 131  
**pensionování** 88  
**platy zaopatřovací**, zvýšení 79  
**pobyt** učitele 68  
**pohřebné** (úmrtné) 80  
**poměr** služební 51  
**porucha** duševní, připočtení doby 78  
**poslanci**, dovolení, plat, imunita 85



**poslušnost** služební 62  
**postup** platovy 76  
**povinnosti** učitele, všeobecné 62  
 — — vyučovací 65  
**prázdniny**, právo vzdáliti se 72  
**představený** učitelů 123  
**přeložení** učitele na jiné místo 82  
 — na odpočinek dočasný 86, na trvalý 88  
**přesloužilci**, pensionování 88  
**příbuzenství** překážkou ustanovení 51  
**přijímání** darů zakázáno 71  
 — čestných darů je podmíněno svolením úřadu 72  
**přísaha** služební a slib 53  
**rady školní** viz místní, zemské; okresní zrušeny 30  
**rozkaz** představeného, stížnost do něho nemá odkládacího účinku 64  
**řízení** při přeložení učitele na odpočinek 89  
 — disciplinární 105 a další  
 — obnova 114  
**slib** učitele plniti povinnosti 53  
**služba** vojenská 67  
 — učitelů u státních úřadů 83  
 — školní, výměna její 84  
**služební pragmatika** učitelstva nár. škol 47 až 129  
**služné** se nesnižuje při ospravedlněné nepřítomnosti ve škole 65  
 — postup do vyššího stupně 76  
 — záloha na ně 78  
 — zmenšení 77  
**spolky** učitelstvu zakázané 63  
**staří** služební podle IV. článku 134  
**státní menšinové školy**, zákon 39  
 — — — prikazování učitelů 41  
**stíhání** porušení povinností 93  
**styk** učitele s rodiči 65  
 — služební, povinnost užívat při něm úředního titulu 72  
**suspendování** učitele 117  
**svědci**, výslech v disciplinárním řízení 108  
**školy menšinové** 39  
**škola národní**, zřizování 39

**školy soukromé národní** 45  
**tabulky kvalifikační** 54  
 — —, učitel má právo do nich nahlédnouti 61  
**tajemství služební** 62  
**termín** pro nastoupení služby 52  
**titul** učitelů 72  
**tresty disciplinární** 95  
 — pořádkové 94  
**účinnost** ustanovení učitele 52  
**učitel:** ustanovení 51; podmínky všeobecné 50, 51; podmínky zvláštní 50; náboženství 51, 124; překážky 51; počátek služební doby 52; povinnosti 62-71; práva 72-80; platy 75; výpomocný 52.  
**učitelé náboženství,** povolání k školní službě jen úřady církevními 124  
**úmrtné** (pohřebné), kdo má na ně nárok 80  
 — komu může býti přiznáno 80  
**úraz,** připočtení doby do pense 78  
**úřad náboženský,** uděluje způsobilost k vyučování náboženství 51  
**úřad učitelský,** podmínky k jeho dosažení 50  
 — — vystoupení z něho 91  
**ustanovování učitelstva,** podmínky 50  
**vojenská služba** 67  
**volby** do místní školní rady 18 a další  
**volitelnost** do obecního zastupitelstva 19  
**výbor** školní okresní (městský) 29, 34  
**výkaz osobní** 54  
**vyloučení** z postupu jako disciplin. trest 96  
**výměna** služby 84  
**výslužné,** připočtení doby do 10 let 79  
**vystoupení** ze služby školní 91  
**výstraha** jako pořádkový trest 94  
**výtky** představeného podřízeným 93  
 — jako pořádkový trest 94  
**vzdálení** se z působiště 74  
**záloha** na služné 78  
**zákony:** 292/20 (správa školství) 7  
 — 125/1927 (reforma správy politické) 37  
 — 189/19 (o školách menšinových) 39

**zákony:** 295/20 (lex Metelka) 39  
 — 306/20, čl. IV. 134  
 — 86/1875 z. z. (def. obsazování system. míst učitel.) 129  
 457/19 (o připočtení válečných let stát. zaměstnan.) 89  
 — 562/19 (podmíněné propuštění) 107  
 — 134/24 (podmíněné odsouzení) 107  
 — 251/22 (reparační) 64, 65, 122  
 — 286/24 (restrikční) 86  
 — 103/26 (platový) 47, 84  
 — 104/26 (učitelský) 47, 134  
**zaměstnání** vedlejší učitele 69  
**zaopatřovací platy** 78  
**zastavení** služ. platu 76  
 — disciplinárního řízení 109  
**země**, názvy jednotlivých zemí, kterak uváděti 37  
**zemská školní rada**; Praha a Brno 35  
 — — — odbory 36; plenum 36; působnost 36; složení 35  
**zmenšení** služného 95  
**změna** bydliště 68  
**změny** ve služebním poměru 82 a další  
**znalost** předpisů povinná 65  
**zřizování škol** menšinových 39  
**zrušení školy** 4  
**zrušení** služebního poměru 91  
**ztráta** požitků pro nepřítomnost ve službě 74  
 — stát. občanství, důsledky 92  
**žádosti** ve věcech služebních a osobních je podávati  
 služebně 64

## Zkratky.

*Boh.* = Sbírka rozhodnutí čsl. Nejvyššího správního soudu, red. Dr. Bohuslav; připojené číslo je řadovým číslem nálezu ve sbírce.

*č.* = číslo.

*čl.* = článek.

*Čsl.* = československý.

*mkav* = býv. ministerstvo kultu a vyučování.

*mšano* = ministerstvo školství a národní osvěty.

*mšr.* = místní školní rada.

*nař.* = nařízení.

*n. vl.* = nařízení vládní.

*NSS., nss.,* = Nejvyšší správní soud čsl., jeho nález, rozhodnutí nebo usnesení.

*odst.* = odstavec.

*ošv.* = okresní školní výbor.

*rozh.* = rozhodnutí úřední.

*ř. z.* = říšský zákoník rakouský.

*řzš.* = říšský zákon školní ze 14. května 1869, č. 62 ř. z. se změnami podle zákona z 2. května 1883, č. 53 ř. z.

*Sb. z. a n.* = Sbírka zákonů a nařízení republiky Čsl.

*tr. z.* = trestní zákon.

*úst. list.* = ústavní listina.

*Věstník* = Věstník min. škol. a nár. osv., roč. str.

*výn.* = výnos, vynesení.

*z.* = zákon.

*zák. čl.* = zákonný článek maďarský.

*zšr.* = zemská školní rada.

*z. z.* = zemský zákon (český, moravský, slezský).

# Obsah.

|                                                                                                                                                                                                                                         | Strana |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| Předmluva                                                                                                                                                                                                                               | 3      |
| <b>Oddíl první: ORGANISACE ŠKOLSKÉ SPRÁVY.</b>                                                                                                                                                                                          |        |
| I. Školská správa. Zákon ze dne 9. dubna 1920, č. 292 Sb. z. a n., jímž se upravuje správa školství                                                                                                                                     | 7      |
| II. Místní školní rady (výbory). Nařízení vlády republiky Československé ze dne 6. listopadu 1920, č. 605 Sb. z. a n., o místních radách školních a o místních výborech školních (pro školy menší-nové)                                 | 16     |
| III. Okresní (městské) školní výbory. Nařízení vlády republiky Československé ze dne 6. listopadu 1920, č. 608 Sb. z. a n., o zrušení okres. rad škol-ních a zřízení okresních výborů školních                                          |        |
| IV. Zemské školní rady                                                                                                                                                                                                                  | 35     |
| <b>Oddíl druhý: O ZŘIZOVÁNÍ ŠKOL NÁRODNÍCH.</b>                                                                                                                                                                                         |        |
| V Zákon ze dne 3. dubna 1919, č. 189 Sb. z. a n., o školách národních a soukromých ústavech vyučovacích a vychovávacích, změněný zákonem ze dne 9. dubna 1920, č. 295 Sb. z. a n.                                                       | 39     |
| <b>Oddíl třetí. PRÁVNÍ POMĚRY UČITELSTVA.</b>                                                                                                                                                                                           |        |
| VI. Služební pragmatika učitelstva národních škol. Vládní nařízení ze dne 14. září 1928, č. 162 Sb. z. a n., ve znění vládního nařízení ze 26. června 1930, č. 91 Sb. z. a n., o služebním poměru učitelstva obecných a občanských škol | 47     |
| VII. O dosazování učitelů. Zákon z 19. prosince 1875, č. 86 z. z.                                                                                                                                                                       | 129    |
| VIII. Článek IV. zákona ze dne 9. dubna 1920, č. 306 Sb. z. a n., kterým se přechodně upravují právní svazky učitelstva na veřejných školách obecných a občanských                                                                      | 134    |
| Rejstřík věcný                                                                                                                                                                                                                          | 137    |
| Seznam zkratk                                                                                                                                                                                                                           | 142    |